

Kodu Kannid.

Teine kimp.

*Kokku köitnud
ja sugurahwale soowinud*

M. Lipp.

Peeterburis.

Joh. Palmgren'i Eesti raamatuk. kirjastus.

1899.

Kodu Kannid.

Tõine kimp.

Kokku köitnud ja sugurahwale soowinud

M. Lipp.

Peeeterburis.

Joh. Palmgren'i Eesti raamatukaupluse kirjastus.

1899.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 12 августа 1899 года.

ENSV Riigiraamatukogu № 515818

X ✓

Ab. V. U. U.
Raamatuhooldaja
Reel. 9, -

Soomituseks.

Lillekefi, lehekefi,
Kõrrekefi kaajas ka,
Olen kalli kodu kingult
Kogund weel jull', isamaa!

Lillekefi, lehekefi
Leidis kaldal koidu luul,
Pea kõiki kaugel' puhub
Unustuse õhtu tuul.

Kendega ehk päewa püuas
Jahutaksid enne meelt,
Sugurahwas, — wõta wasta,
Mis ma leidsin kodu teelt.

Lillekefed, lehekesed,
Kaajas kuiwad kõrredki,
Pane kambri pingi pääle,
Berelauda lahkesti!

Paned ja neid laua pääle,
Siis mul selgib sellega:
Üks on meie hinge iha,
Üks on meie isamaa.

Ja kui nupudki on närtšind
Põudse päewa leekides,
Isamaa ja armu iha —
Ei see sure südamel!

I. Minu ilus isamaa.

Üle ilma ilusa
Ilusam mu isamaa!

1. Surmani.

Surmani — sind armastada
Tahan täie armuga,
Ennast sulle pühendada
Üksi, püha isamaa!

Olen kõik ju omal' saanud
Sinu heldest emakäest,
Kuis mind oled kosutanud
Wäsimata armu wäest!

Selle eest jee jõe jüda
Wõta wašta enesjel',
Ses sind tahan armastada
Lauša armu leekidel.

Tahan ilu, walu maitsta
Sinuga jüin, isamaa,
Tahan sinu kasu kaitsta,
Kunni rinnus tuksub ta!

Dma wiimse hinge õhu
Tahan anda sinu eest,
Et jull' koidaks kuldne rahu
Minu waeje filma weest.

Nii jull' tahan pühendada
Dma ihu, hingegi,
Pühas armus armastada
Sjamaa, sind — surmani!

2. Emakeel.

Emameel ja emakeel,
Taewa vara elu teel,
Hääl, mis esmalt mulle heland
Sine armu iluga,
Keel, mis esmalt mulle kõland —
Kosta hinges ikka ja!

Oh kui kurb mul meelele,
Olen saanud võersile,
Tarwitan sääl võeraid sõnu,
Laulan võeraid wiisjaid,
Millel pole armu mõnu,
Pole tuua terwikjaid.

Keel, nii kallis, kuldane,
Tungid üksi hingesse,
Tungida su ilu sisse
Tahan ise enam ka,
Säält ju nagu südamesse
Hüüaks isad hauasta.

Helise mull' elu teel
Kangelaste armu keel,
Tõuse hauast jälle üles
Ammu unund laulute,
Ela kuldse firja tules,
Mis wiib hinge leegile!

Jumal leida igal raal,
Pühad prungid mitmel maal;
Nga kui ma palves ohkan,
Veegib arm, mis otjatu,
Kui ma hinge õnnest hõhkan:
Näägin nii kui ema juu!

M. v. Schenkendorfi järel.

3. Noor Lembit.

„Mu isa, priius nutab,
Sa anna mulle mõet,
Ka wõidelda ma tahan,
Et langeks waenu lõeg —

Lõeg raudne, mis mu rahwast
Dü orjaks sidunud,
Et tema rammu rangend
Ja waim on sidunud.“

„Mu poeg, ei minu mõeka
Sa jõua kanda weel,
Su käsiwars, see wäeti
Saab lõdwaks sõja teel.“

„Mu isa, kui su kõrwal
Ka tohin seissta ma,
Kui kallist kodu kaitjed
Sa oma werega —

Siis sinu filmist jooma
Saan mina waimustust,
Su waim saab hinge looma
Mull' jõudu, tugewust.“

Müüd Lembit raske mõega,
Tõest' andis pojale,
Ja poeg, see mõega tõstis
Kui süle ülesse.

Ja õhus päewa paistes
Ta teda keerutas,
Et kange tuule koha
Seft kaugel kajamas.

See pääle org ja mägi
Mii kostis korraga:
„Oh Gesti, sinu ike
Saab pea murduma!

Ei jelles ole jurnud
Weel wanemate meel,
Weel kostab sinu kajas
Su kuldne emakeel.

Näe, idast koit ju helgib,
Sa oled jälle prii,
Ja priius, taewa tütar
Ei lahku süst iialgi!“

4. Mu rahwas, tuhat walu.

Mu rahwas, tuhat walu
Su hinge on haawanud,
Mii tema kulda ilu
Su rinnast riisunud.

Kad andeks julle anda
On püüdnud orja meelt,
Su kojast hauda kanda
Prii wanemate keelt.

Mu rahwas, weel ju põues
Hing ije elamas,
Ja iluks taewa õues
Kuldkannel kõlamas.

Ja waata, kuldne päike
Ka tõusnud sinule,
Sull' priius püha läike
Loond iluks hingesse.

Ja helgis maha heida
Nüüd orja sidemed,
Ja hinges ajet leida
Laf' tõe sädemed.

Mis tõde, taga nõua
Sa kunni surmani,
Tall' ohwerdada jõua
Sa werd ja elugi.

Ja puhtast wennaarmust
Wend seisku wenna eest,
Siis wõrjub Eesti põrmust
Kuld wili silma weest,

Siis rahu roosidesse
Pea aas end pununud,
Nõõm sündind südamesse —
Kõik offad ununud!

5. Kes unustab.

Kes unustab, kus heljund tema hälli,
Ja jalgab oma rahwa, isamaa,
Kes peab halwaks kodukohta kalli,

Kus tema mängis isa põlvila :
Kes unustab, mis särand ema silmas,
See jaagu hukka hukatuje ilmas !

Kes unustab, kuis üksford ema süles
Tall' kostsid hinge hääled hellamad,
Mii hellaste, et hing end tundis üles
Kui ingli tiivul taewa tõusewat :
Kes põlgand emakeele palwe wara
Sel kustugu ta küünal äkki ära !

Ta taewas olgu pilwetega pime
Ja wiha woolatu tall' elu puust,
Ei iial kuuldagu ta kajas nime :
„Mu isa, ema!“ lahke lapse suust :
Ta üksi jäägu, kummi ära kaub
Ta jugu, ja see häbihauda waub !

Ta kalmulgi — ei wõju roosi õisi,
Neil puunduvad ju kasteks pijarad,
Ei tõuje sinna lillesidki tõisi —
Sääl ajet saanud ainult ohakad :
Ei tema haulal risti märki ole —
Ei midagi ju Juudal loota pole !

Mu sugurahwas, palu Issa taewas,
Et sinu pojad tunneks jeda weel :
Siin püham wara tuhatfordses waewas
Dn — priius, ijamaa ja emakeel —
Et surmani nad jeda wara kaitswad
Ja nende haulal üksford roosid õitswad !

6. Koidula haud.

Sääl lastwa laene taga,
Sääl on üks kallis kalm,
Kus waitis kõlaw kannel
Ja lahke laulu salm,
See laul, mis julle laulnud
Su kuldne — Koidula,
Mis julle hinge hüüdnud:
„Oh ärka, isamaa!“

Ei palmisid sul panna
Sääl pole hauale,
Ei marmorjambaid seada
Ja iluks ülesse;

Sa oja kaldalt otsti
Säält õisi hörnemaid,
Ja nupufesi nopi
Sa hästi ilusaid.

Ja keelab mere maru,
Et pärjats paneksid,
Sääl kauge kalmu pääle
Neid kodukannisid —

Üks walge roos sa wõta
Siis selle pärja seest,
See oma rinda pane,
Roos, niiske filma weest.

Ja roosi all üks süda
Lai' puhtalt tukfuda,
Kui see, mis waitend wõersil
Sääl kauge kalmula —

Mis, ustaw isamaale,
Siin juhtis kallisti
Sind üksi tõe raale —
• Truu julle surmani!

Koos, walge roosikene,
 Mull' lehta ikka ja
 Kui tänu tähekene
 Mu soojal rinnala —
 Siis õitswad toidu kastel
 Ka kannid kalmu pääl,
 Mis minu armu ohwriks
 Liig kauge kaugele jää!

7. Soomesse sõites.

Waatke, wennad, see on Soome,
 Mis meid wõtab terwita,
 Kuna kiigub põhja poole
 Laewufene laenela:
 Waatke, jää! ta kalju mäed,
 Metsad, järwed, jõedki,
 Lahke rahwas, mis meil' pakub:
 Tuhad terwist! päälegi.

Waatke, wennad, see on Soome,
 Tähtis töö ja laulu maa,
 Auulus Kaljuwald, see kallis
 Oma ime iluga:
 Maa, kus Wanemuine pani
 Kandle kulda keeltesse,
 Keelde, mille ime kõliu
 Kostis meil'gi kauniste.

Waatke, wennad, see on Soome,
 Oma suurte meestega,
 Kelle hinges hiilgand kiri:
 „Sulle elan, isamaa!“

Kuis jääl tõuswad pilwe piiril'
Kõikumata kalju mäed,
Nii jääl kaljukõwad, raudsed
Mehetõõs on meeste käed.

Waatke, wennad, jääl on Soome
Naesed, hörnad, ilusad!
Armu leef, mis isamaale
Miilab, seda süütawad
Alles juureks Soome naesed
Dma hellal heldusel:
Sest ep' sügib õiget wäge
Kilbiks meeste kangusel'.

Waatke, wennad, see on Soome,
Mida ehil Gestiga
Sama selge põhja taewas
Dma tuhat tähtiga:
Üks meil lugu, mida kammel
Kiidab Wanemuise käes,
Üks meil lootus, mis siin lehwib
Uskujate hinge ees.

Waatke, juba Soome silda
Mäeme lahkkel luule teel:
Mis jääl suur on armu ilmas,
Saagu seegi meile weel!
Magu Soome mehed, naesed
Jlustawad isamaad,
Ehitagem nii ka Gestis
Rahu õitel kodu raad!

Soome silla kuldakaarel
Kaswa, kofu armastus,
Kaswa, kofu, kaswa kangeks
Wenna-arm ja ühendus.

Mis ka tuhat wahet lõhkwad,
Wõtku seda siduda
Pühad sõnad pühal pinnal:
E makeel ja isamaa!

8. Swen Tuuwa.

J. V. Runebergi „Wänricki Stoolin Tarinate“ järelse.

Swen Tuuwa isa seersandiks ju Kusta*) sõjas saand,
Kes wanakese püssi alt siis pea wabastand:
Maa lapilt leiba mehike nüüd leidis napisti,
Tal' lapsi ühekja, ja Swen neist noorem oligi.

Kui palju oidu wanake on wõinud pärauda
See juure laste karjale, see meile teadmata,
Kuid wist ta wanematele ject liialt soowinud,
Et jellest waesel' wiimajel' ei raasu kingitud.

Kuid keha poolest tugewaks ka meie Swen'gi sai,
Kui mees ta maadles põllu töös ehk kui ta kütist löi;
Ta lahke meel, see üle käis küll mõnest targemast,
Ta oli walmis kõigele, ehk see läks wiletsast'.

„Oh Jumal, mis küll sinust saab, mu waene pojuke?“
Nii mures hüüdis wana mees küll tihti Tuuwale.
Ja kui see laul ei lõppenud, Swen wiimaks kurjaks saab,
Et seda ise mõtelda, nii kuis see forda läab.

Kui Sweni juure jällegi see pääle mõni aeg
Ta isa tuli lauluga: „Mis sinust saab, mu poeg?“
Siis seersant päris ehmatas, kui äkki tema ees
Lai suu end awas lauludes: „Mis muud, kui sõjamees?“

*) Kuninga Gustaw III. ajal, aastal 1788.

See pääle wiimaks wanate nii hakkas pilkama:
„Sa tola, hakkad soldatiks; mis teed ja püssiga?“
„Jah,“ ütles poeg, „kõik wõeriti, mis iganes ma loon,
„Ehk kuningal’ ja isamaal’ ma jures kasu toon!“

See wana Tuuwat liigutas; tal pisar filmades.
Swen pani koti õlale, läks linna rutates:
Tal terwis hää, mõet täielik; ja luba pea käes,
Et nekrutiks sai sedamaid ta Dunkri*) sõjawäes.

Müüd tuli Tuuwal õppida ka sõja tempusid,
See ise wiifi neile näis, kes teda waadelsid;
Kas kapral naeris, ahwardas, ei wiind see sihile,
Swen oli tõe ja naeru a’al ühtwiiji tõsine.

Ei olnud emme ükfigi nii hoolas õppusel,
Ta sõtkus maad ja tampis nii, et higi otja eel;
Kui hüüti: „Pöörge!“ pööris ta end wale poolele,
„Kätt paremat!“ „Kätt pahemat!“ kuid see läks wõeriti.

„Püüs õlale!“ „Auu ülemal!“ see talle pähe jäi,
„Püüs jalale!“ „Mii oda ka!“ tal seegi selgetks sai.
Kui aga hüüti: „Õlale!“ ta püssi alandas,
„Püüs jalale!“ kui nõuti nii, see õlal najaldas.

Mii pea Tuuwa kuulsaks sai, ja tema õppuski,
Ta päälikul’ ja sõpradel’ on naeruks ühtlasi;
Kuid wanal wiisil sammub ta — ka ise naerades —
Ja ootab aega paremat. . . Siis sõda leekines.

Kui rügement ju walmis jaand, siis mehed mõtlema:
Kas Tuuwal küllalt oidu on, et minna tõistega!
Ta lastis neid siis mõelda ja arwas eneses:
„Kui muudega ei lasta mind, siis lähen ükksines!“

Ta tõeste püssi, pauna sai, kui mõni tõine weel,
Ta leeris oli julane ja soldat sõja teel.

*) Dunker oli kapten kindral Sandels'i sõjawäes.

Ta teenistus ja sõjatöö, see ühte wiisi käis,
Tal kartust polnud iialgi, ehk ta küll totter näis.

Siis kindral Sandels taganes, liig wägew waenlane,
Ja mööda jõge wäega ta hiljus waikseste;
Ming jõest üle minna neil on wäikse silla pääl,
Ja meest paarikümmend üksi on ehk sellel kaitsejaks sääl.

Ei teha olnud temal muud, kui teed ta parandas,
Ja kui see tehtud, puhkas ta, et waen kord waikemas.
Ta keha wähe kosutas, seega mis saadawal;
Siin Swengi jälle teenijaks, mis tihri mureks tal.

Kuid äkki kingult ratsutab, all hobu wahune,
Sandels'i adjutant ja nii ta hüüab meestele:
„Nüüd taewa pärast, püsfite — ja silla juure siis!
Sest üle jelle weerema saab pea waenu kõis!“

Ta päälifule lijas weel: „Te silda kaitsege,
Ja wiimse weretilgani ta pärast wõidelge!
Kõik kadunud, kui pääsewad nad selja taha meil',
Jah wõidelge, sest abi toob pea kindral ise teil'.“

Ta läind kui tuul, kuid wägi weel ei olnud silla pääl,
Kui juba jõe tõisel pool jalk wastalisi sääl:
See kaswaneb ja kangeneb: ju kuulid lendawad,
Ja Soome meestest kahetja sääl werel jootwad maad.

Ei ole hää siin wiibida, kõik kohkuma on saand,
Weel mõned paugud, järele wiis Soome meest siis jäänd.
„Nüüd tagasi!“ ju kästi nii, ja käsk, see täideti.
Kuid Swen weel seisab odaga, ei liikund sammugi.

Ei taganeda kuidagi ei tahtnud tema meel,
Küll kästi nii, ta edasi jääl tormas silla teel.
Ta seisib täies suuruses siin wana wiisiga,
Et oma sõja õppusi kõig' ilmal näidata.

Ei kestnud kaua, jubagi ta kunst end ilmutand;
Sest wastalisi otsata on kogund mere rand;

Neist sillas' astus korral mees, kuid pea see tunda sai,
Et selle kondid kõduwad, kes Tuuwa küünde jäi.

Ei jeda karu kätega ei jõutud kanguta,
Tal pääle selle kuuli ees mees warjaks rinnala.
See kimbatus nüüd waenlase teeb üksi waljumaks,
Siis ilmub Sandels nägema, kuis sillas wõideldaks.

„See wäga hää,“ nii ütles ta, „mu poeg, weel kaunata,
Et perglid ei saa purdele, sest püsi mehena!
Nii Soome poeg peab seisama, sest tuntaks sõjameest,
Nüüd appi, appi talle kõik! ta päästjaks häda seest!“

Ju wastanikud nägidki, et murjas nende nõuid,
Nad tasa juba taganend, sest otšas nende jõuid;
Siis kindral hüppas hobuselt ja astus sillale,
Ja päris meest, kes maelnud nii üliwawaste.

Owen Tuuwat talle näidati; ta oli wõidelnud
Kui wägimees, nüüd wõidelus — ju oli lõppenud;
Ta näis, kui oleks uinunud ta lahkel mängula,
Ta tugew nagu ennegi, kuid pale jumeta.

Nüüd Sandels ennast kummardas, etjurnut näha weel,
Ei olnud wõeras talle see, tal wana tutaw eel;
Kuid tema rinna kohal sääl on werew roht ja roog,
Kuul lõhkunud tal jüdame, kust wooland were woog.

„See kuul,“ nii ütles kindral weel, „see teadis õieti,
Mis tabada — ja paremast' kui meie ialgi,
Ei puutumud see otšasse, kus oid nii nõdrufe,
Waid paremasse paigasse — ta tungis rinnasse!“

See tähtis sõna tutwaks sai pea terwes sõjawäes,
Ja et see õige, aru sest on kõigil kohe käes:
„Küll oli Tuuwal,“ weldi, „ta oid nii wäeti sääl,
Kus pää nii sant, kuid jüda siin — see õige paiga pääl!“

9. Soome sillala.

Soome sillala
Tahaks seista ma,
Tahaks jeda õnne näha,
Mida kuldne koidu eha
Kaljuwalla mehemeelest,
Tema puhta armu keelest
Kingiks julle ka,
Gesti isamaa!

Kuis jääl isamaal'
Mehed mehe naal
Naudse müüri ümber teewad,
Wabaduse walli lööwad
Kantjiks kuldsel kodu rajal',
Toeks auu ja tõe majal' —
Selleks ärka ka,
Oh mu isamaa!

Ragu naese käed,
Tema armu wäed
Kaljuwallas imet loowad,
Isamaale ilu toowad
Mehe käsi kinnitades,
Selleks ärka ka,
Ärka, isamaa!

Sinu meeste meel,
Hõrna armu keel
Isamaal' end pühendagu,
Wabaks tema wainud saagu
Wale wabaduse ikkest,
Häbi teutawast rikkest —
Selleks ärka sa,
Püha isamaa!

Soome jillala
Tahaks seista ma,
Tahaks seda õnne näha,
Mida kuldne koidu eha
Kaljuwalla mehemeelest,
Tema puhta armu keelest
Kõngiks sulle ka,
Testi ijamaa!

10. Neiu äratamine.

Üks neiu, nii priske ja noori
Sääl nägi küll raskemat und,
Kui kuuleks ta leinatoori
Ja ligineks surma sund.

Eiis sonis ta armsamast ajast,
Ja ohtas ometi:

„Ei rahu rooside rajast
Mull' ilmu küll ilmaški!“

Sääl astus uinuja juure,
Näe, forraga funinga poeg,
Suud andis ta karstkele juule —
Neid ärgand: tal kuldne on aeg.

Ei oftaid jääb enam nüüd ole,
Kuid õiji küll tuhandeid.
Nüüd kadunud minewik kole,
Arm sidunud südameid.

See neitsi ja olid, mu rahwas,
Kell' hüüdis ju hädasfa
Su päästija, kuninglik, wahwas:
„Prii ole, prii ole nüüd ja!“

11. Kangeks saagu, kangeks saagu!

Lõdwad käed, lõdwad käed,
Ijamaa, sind kaitsema,
Kui ei wennaarmu wäed
Nende wõimu wahwasta.

Kui ei Gestic sinu edu
Pole nende silma ees,
Kellel' püha priiusidu
Wõrsund sinu põrmu sees.

Kui ju kasu kallim wara
Pole sinu poegadel,
Oh, siis kustub tähte sära
Döfel pime pillkafel.

Aga ärgu, Gesti pojad,
Seda nähku ijamaa,
Oh, siis kataks Gesti kojad
Häbi musta kattega.

Walguft, walguft sulle andku
Priiuspäite alati,
Selle kasuks mõeka kandku
Sinu pojad surmani!

Wõfutagu, wõfutagu
Priiusõisi Gesti põrm,
Kangeks saagu, kangeks saagu
Selleks püha wennaarm!

12. Kui Gestic ema süda.

Kui Gestic ema süda
Ja ema meel weel truu,
Ei ähwarda sull' häda,
Ea Gesti elu puu!

Ja kas võiks ema meeles
Laps iial unuda,
Kas kuldses ema keeles
Kord kannel kustuda?

— Ei iial! Gesti pojad,
Meil pole karta veel,
Meil Jumal kaitseb kobjad
Ka raske tormi teel!

Weel tussub ema süda
Truu ema armuga —
Nii kaua pole häda
Sul karta, isamaa!

13. Kodumaa.

Dh pea pühaks Gesti mees
Su kallist kodumaad!
Sa seisad võrsil filmavees,
Kus kõned karedad.
Sääl päike paistab särata,
Sääl süda külma verega.
Dh pea pühaks Gesti mees,
Su kallist kodumaad.

Sul kaunis kodu, Gesti mees,
Ja väljad võjuvad,
Kuu kumab talle valkjaa wees,
Ja kaldad kosuvad.
Ja päew on soe, öö pehmeke,
Ja taewas tuhatahtine.
Sul kaunis kodu, Gesti mees,
Su väljad võjuvad.

Oh ijamaad, siis Eesti mees,
 Pea soojas südames!
 Siis elad õnne, rahu sees
 Su waba waldades;
 Kus iial tahad kõndida,
 On wapra wanemate maa.
 Su ijamaad, oh Eesti mees,
 Pea soojas südames!

E. Topeliuse j. Soome keelest.

14. Rauda koorma, raske rauda.

Rauda koorma, raske rauda
 Omal turjal tundsid ja,
 Kauget iket kandsid kava —
 Ja weel elad, isamaa!

Sinu elurammu raugend
 Pole pital piina aal,
 Mehe meel weel pole langend
 Werel wäetud Maarja maal.

Mida raskem raud ei rõhund,
 Piltasema piina ööl,
 Mida aastasajad lõhkund
 Pole pahal orja tööl —

Murdwad seda wiha wäed,
 Kui ju tõusnud päewake,
 Olgu tal ka jääsed käed,
 Kõümed külles kurjale?

Bahwa wanemate pojad,
 Kui teil rinnas nende meel,
 Uue koidu kulda kofjad
 Ghivad teid elus weel —

Chivad teid õnne rajal
Selge, puhta õnnega,
Oma wahwa poegi najal
Oled julge, isamaa!

15. Ärka!

Ärka, Gesti, ärka üles,
Ärka üles isamaa!
Juba kumab koidu tules
Taewas idas ilula:
Koidu kuldse armu süles
Ärka oma rahwaga:
Ärka, Gesti, ärka üles,
Ärka üles isamaa!

Priius kulda koidul walgib
Kodu kofund kallastel,
Mure nüüd ta särnal selgib,
Lootus lehwib südamel:
Püha priius hinge helgib
Oma kumal kullasel:
Ärka, Gesti, ärka üles,
Ärka üles isamaa!

Ei sul enam karta häda
Musto aja muredest,
Waba nüüd ju rahwa rada
Drja aja okastest —
Arm sind wõtnud wabastada —
Waba oled igawest:
Ärka, Gesti, ärka üles,
Ärka üles isamaa!

Wabad wennad, wennakäsi
Andkem armus wennale,
Wennaarm, kui see ei wäsi,
Küll see saadab wõidule:
Tõde taewast wõidab ije,
Wale waub jäädwaste:
Ärka, Gesti, ärka üles,
Ärka üles isamaa!

Wõsub tõde, priius wõidab,
Wõidab, wõidab südamed,
Oma fuldsjes koidus heidab
Hinge uued jädemed:
Ja kus nende kuma koidab,
Langend wiimjed sidemed:
Gesti siis, Gesti, ärka üles,
Ärka üles isamaa!

Ärka, Gesti, ärka üles,
Ärka üles isamaa!
Kända uue koidu tules
Wabaks jaanud rahwaga;
Koidu tules, armu süles,
Gesti elu uueks ja:
Selleks, Gesti, ärka üles,
Ärka üles isamaa!

16. Kristian Keltch,

Järwa-Jaani õpetaja 1682—1697, Jakobii õpetaja 1697—1709; kuuksa Piivimaa
ajaraamatu kirjutaja; kattu kätte surinud Tallinnas 1710.

Kus Migolaste kirikajas
Haud haua kõrwal rahurajas,
Kus kohisewad pärnapuud
Ja andwad pilwe piiril suud,

Sääl langeb nende ehte ilu
Kui pärjaks kalli kalmule,
Kus kuumas võidus woodi wilu
Saand Kristian Kelch, truu karjane.

Jah, kuldne mees, kõik oma elu
Me rahwaga ja maitšid walu
Ja tema ilu ühtlasi,
Truu talle kunni surmani:
Kuid kallimaks weel oli sulle,
Kui wõisid waeše wenna cest
Sa otse minna häda tulle
Ja teda päästa waku weest.

Weel olid ihud orjakõites,
Maa õitsis ohakate õites,
Kui hakkas sinu elu töö;
Kuid weelgi hirmsam orja õö,
See oli waimu wangi pannud
Siin koledama kattega:
Nii rahwas surma warjuks saanud
Du mustal mure ajala!

Siis Järwa-Jaani õpetaja,
Sa hüüdsid üle Gesti raja:
„Nüüd, pimedus, ja tagane,
Ja walgus jaagu rahwale!“
Nii oma kantsli päält ja hüüdsid,
Ja mis löi Liivis sädemid,
Sa Gestimaalgi süüta püüdsid —
Siin r a h w a k o o l i rajasid!

Sel seemne teraks saab su koda,
Kus Gesti lapsi õpetada
Sa ise wõtsid tõiste eel —
Nii awad uue sihi teel';
Ei palka kellegilt ja nõua,

Seis wõitled palehiqi jees,
Et armust katab armu laua
Truu karjane ja koolimees!

Et lapse lapsed wõiksid teada —
See järel' elu sisse seada —
Kuis Gestis enne heideldud
Ja wale wasta wõideldud,
Kelch jeda uuridagi wõtab
Kui mesilane hoolega,
Ja mida minewik ta katab,
Ta awab päewa palgela.

Ja sugurahwas, sinu walu,
Su lootused ja sinu ilu,
Sest mõlgub nimelt tema meel
Ja kirjeldab ta elaw keel:
Kuis aeg jull' toonud hääd ja turja,
Tuisk julle tõusnud tormi sees —
Kõik jeda paneb aja kirja
Truu uurija ja kirjamees.

Ja jeda määratumat häda,
Mis oli kirjas kinnitada,
Mis tahtis murda kallist meest
Ja sulge riisuda ta käest,
Sest tuhatwõrdse piina puhus
Nälg tõstis oma luuse käe,
Ja õnnetumad surma õhus
Küüd katsid Gesti oru, mäe.

Kuid weelgi tõuseb häda ala...
Sääl jagab wiimse leiva pala
Küüd nälgastega karjane...
Siis keeldaks jeegi temale:
Su nälja häda hana wangi
Wiiskümmend tuhat hinge wiind,

Kõik rahvas sattund surma sängi —
See Järva-Jaani kõrbe's teind.

Nüüd Jakobis Kelch läheb tööle,
Kuid hirmsamale häda ööle
Weel läheb wasta ustaw mees,
Sest kole sõda oli ees,
Kus Wene Peetri wahwad wäed
Ju Lääne kallast kojisid,
Ja Rootsi Karli raudsed käed
Ta terase ees wäsisid.

Ju miilab tules Kelchi koda,
Mis oli süttitanud sõda,
Ta kirik ka ju waremes,
See waunud waenu tormides:
Sääl mets ja soo tal kojaks saawad,
Siin otsib tema effinuid,
Ta sõnad armust kuulutawad,
Mis kogub, päästab pillatuid.

Sääl on siis furd ka püha wiha
Tal äkki täitnud hinge iha,
Ja waimu mõegal wõitleja
Läind wälja terasmõegaga:
Nii kaabakaid ta kimbutanud
Kui päälit oma jalga ees,
Keid surma hädas ahastanud
Truu karjane ja sõjamees.

Kuid wiimaks häda — lauja meri...
Ka siingi kadund Kelchi kari —
Nüüd alles hoidja põgeneb
Ja Tallinnasse taganeb:
Ja siitki kindla walli warjust
Käib forjamas ta kogudust,

Ja kellel iial tarwis karjust,
See leiab hinge kosutust.

Kuid seegi kustub sõja vöösse,
Siis Tallinn wiib ta armu töösse:
Weel hirmsamad kui nälja wäed
Siin kohutawad kattu käed . . .
See häda tormi linna tuisand,
Mis rahwast murrab murrula,
Sest surma wikati on luisand
Katk kole, tuli terawa . . .

Mäe, kuis sääl waesed walu süles
Ja hirmsa ahastuse tules:
Kel kattu on tulnud kojasse,
See läheb Maana majasse:
Ja kui nad sadakord sääl peitwad
End tema kaitjutuse eest —
Kad peagi ju meele heitwad —
Kepp langend maha närtsind käest.

Kes jüiski kattukodadesse
Tõi tröösti waeste südamesse?
Kelle jälle — kui truu karjane.
Teed näitas neil' ta elusse,
Kel käes on kohtu otsus kole,
Ja kes ju seiswad surma juul,
Neil', kellel ühtki lootust pole,
Ta näitab päästjat ristipuul.

Siis Nigolaste õpetajaks
Ja koguduse kosutajaks
Kelle kutsutakse wiimati,
Kuid kirikuga koguni
Ei kullast meest saa laulatada,
Sest ees on hauad awatud

Ja furnu firstusid sääl sada,
Mis kõrgeks wirnaks kerkinud.

Ei tööst tal pole siiski puudu,
Oh oleks tal nii üksi jõudu
Kõik seda ära toimetata,
Kus arm tal ainult sundija:
Ja oh, kui laiad selle piired,
Kus waene rahwas walu sees,
Sääl kustutab ka selle kiired —
Truu karjane ja usumees!

„Ei täna üksi katku haijtnud
Ma pole, waid ka teda maitšnud,“
Mii ütles ustaw karjane
Kord kohkuvale perele,
Kui alewist ta koju tulnud,
Kus sakramenti trööstiga
Ta katku haigetele olnud
Wast jälle wiimne trööstija.

Ja mõned tunnid pääle seda,
Päew enne, kus ta laulatada
End lootis kogudusega,
Keld oli läinud hingama;
Sest wõitja kogudus see oli,
Mis teda juba kihlandki —
Sääl päris tema krooni kalli,
Kes olnud u s t a w j u r m a n i.

Kus Nigolaste rahuaias
Haud haura kõrwal rahu rajas,
Sääl hingad juure pärna all,
Sääl uinud warjul wiludal
Suur wõitleja, kes meie rahwast
Küll kandšid soojal rinnala,

Kes armastuses olid wahwas,
Truu elades ja surses ka!

Su kallil kalmul kiwi kõdund,
Ja tema kindel kohtki kadund,
Kuid siiski, Kelch, su kalmule,
Me waimus tihti rändame:
Kui kuulub Gestis pärna koha
Ta jalude ja hiite seest,
Siis ärtab hinge waga iha
Sind tänama — truu armu — eest!

17. Ema pärandus.

Emakeel,
Taewa teel'
Hinge iha sina kannad,
Wäfind waimul' wäge annad,
Kui su kandlil hinge hüüd,
Uju tiiwul palwe püüd
Lehwib ülesse
Armu järjele.

Isamaal
Ilusal

Ema waim on taewa wägi,
Kui ta oma laste ligi
Oma puhta hingega,
Et neid armus juhtida
Wälja wale wäest,
Wiha waenu käest.

Kuldne koit,
Armu wõit,

Seda leidsin ema filmas,
Kui sind nägin furjas ilmas

Käsi risti panemat,
Palgel tuumad pisarad —
Hella emake,
Ema tullane!

Käskija,
Kõrgem ja,
Kaitse kalli kodu pinnal,
Mis me pärand ema rinnal,
Vanemate warandus
Olgu püham pärandus,
Mis meil hinge jääb,
Kui kõik põrmuks saab.

Isa sääl
Järje pääl,
Kuule hiiindu tulda keeles,
Lase lapji ema meeles
Glada ja minna ka
Kodu mulda hingama:
Wiimati meid nii
Kuju, koju wii!

18. Suside söödud.

„See püham laulu lugu,
Mis sulle laulsin ma,
See mitme põlwe sugu
Su wõtnud waimusta.

Ka pühaks seda pea,
Mu armas pojute,
See olgu hinge hea
Ka sulle ükšine.“

Nii ema armastaja
Kord poega manitses,
Kes üle kogu raja
Säält kaugele silmitses.

„Oh ema, võeras wallas,
Oh kuula, kuula, jääl
Münd kutjub õnne, kullas
Üks neid, kel ingli hääl.

Sel, ema, tõine ilu,
Kui sinu laulul siin,
Kus wiisis mõitleb walu,
Ja häda ja hinge piin!

Ma tahan minna, minna
Su waejest hurtsikust
Müüd sinna, üksi sinna,
Kus ime iludust!“

„Mu poeg, siind palub ju ema,
Kes kandis siind rinnala,
Maailm on hõel — ja tema —
See neiugi pettija!

Ta kuldne kuma on wale,
Ja wale, jah wale ta riind,
Ja jääne ja külmi see pale,
Mis pilguks on petnud siind!“

Ei seletand pojal see silma,
Mis palund truu ema meel,
Ta ilma ju, laia ilma
Säält tuisanud tormi teel.

Ju nägi ta õnne linna
Säält kangel udusja,
Kus neiu armu rinna
Tall' pidi awama.

Ges olivad aga jõed
Ja laened lakkusid,
Sääl sõivad mehe — soed,
Ja kaarnad ta lakkusid.

19. Pühajärv.

„Mu pojad, pange isa haua pääle
Weel wiimsed roosid tänu tähena,
Kui wägimees läks tema Maana maale
Prii kodu kaitstes oma werega:
Siis põgenegem siit, kus wiha wäli,
Ja häda tuua võib weel waenu tuli!“

Nii ütles ema, ja siis soojal rinnal
Raht wäetimat ta kaitjis kallisti,
Kolm wanemat, need püüdsid were pinnal
Ta käre kõrwal jaada edasi —
Jah edasi! — nii hüüdis hinge isa,
Kus neile kostis õhtu ilma eha!

Siis põgenejad wiimaks peatawad
Keft meie praegust Liivi kodumaad,
Nii wäsinud, nad wähe seisatawad
Keft waitist orgu, kammist, kosuwat.
„Mu lapsed,“ ütleb jälle hella emä,
„Siin rahu orus waen saab waitinema.“

Ja mäe liiwasse ta koopa kaewas,
Kus pojad samblasse ta sängitas:
Neil warjuks oli hele Taara taewas,
Ja keele kasteks siras hallikas —
Ja toiduks püüdis metja lindu isi
Neil Kalewite tütre kange käsi.

Nii noorukesed noorteks meesteks jaavad
Sääl rahu orus hõbe hallikal,
Nad tangeks oma käsi karastawad
Sääl wakra ema hoolja hoiu all:
Ja kui siis tuud ja aastad nõnda kulund,
On küti kunstile nad küllalt wilund.

Sääl hirwele toob surma osaw ammu,
Ja põder langeb lendwal woolila,
Ja hundilgi peab raugenema rammu,
Kui noored wäljas oma nuiaga;
Näe, kadund on ka ise kangem karu,
Ehk olgu hirmus tema wiha maru!

Ja kui nii metja läfsid koidu walgel
Sääl pojad — oh kui rõõmus ema meel!
Ja weelgi rõõmsam, kui nad puna palgel
Siis õhtu seisid jälle tema eel:
Kui küti teelt nad terwelt koju tulnud
Ja nendel saada rohket saaki olnud.

Ja pojadki, kuis nemad kallistasid
Ka ise seda heldet emakest,
Ja armu pääle, kuis nad armastasid
Ka teda wasta terveist südameist:
Jah, taewa waraks oli neile tema,
See hellameelne, kulla kallis ema.

Kuid häda, mis säält äkki orgu kostab,
Mis wägi tungind rahu waenule,
Miks metja kaja koledaste wastab
Sääl üle lehwivate latwade?
Miks otsiwad siin ratsameeste parwed,
Miks haukwad koerad, hüüdwad metja sarwed?

Need raudamehed on, kel riideks seljas
On soomus raskemasta rauasta,
Kel sõjariistaks käes on teras haljas —

Nad tüti käigul Liivi metsasja :
Nüüd juhtunud nad sinna rahu orgu,
Ja surmaks seadnud wälja waenu wõrgu.

„Mu pojad, jääge,“ hella ema palub,
„Oh jääge waitsest koopa warjule,
Pea rahuorg meil' fibuwitju talub,
Kui meid siin märkab ilmund waenlane :
Siis mööda, mööda kuldjed rahu päewad,
Ja oodata meil wõrdlemata waewad !“

„Kas selleks, ema, isa jurma näi'me,
Kes priiust kaitjis kunni wereni,
Seks wahwa ema rinnapiima jõime,
Kes Kalewite kannust ijegi,
Et jänespüksiks ahju taga jaada
Ja mehe auust ja meelest ilma jääda ?

Ei, emake, mis isa kannatanud
See poegil tasuda on werega,
Ja kunni kodu emal kindlaks saanud
Nii kaua tahame kõik wõidelda :
Nii priiust ja me kulda kodu kaitsta,
Kas olgu see eest jurmagi meil maitsta !“

Nii hüüdwad pojad, ja sääl juba wäljas
Nad were waenus raudameeste ees ;
Neil tapariistaks teraw teras haljas —
Ja noortel meestel — tamme nuiad käes :
Oh, kuis ka tuiskab õhus nende tuhin,
Kui langeb hoop, siis kostab metsa kohin.

Ja raudamehi mitu, mitu langeb
Sääl kange Kalewite hoopidest,
Ja haljas rohus rüütli weri angeb,
Mis ojas oowand lõhkend südamest —
Ka waenlane peab noorte wahwust kiitma,
Kes nagu loodud were loogu niitma.

Kuid kauaks nii? Kui palju wasta püübib
Sääls wäike arm, kus hulgad waenlasteks?
Suur loomu jõud, see pea ära wärsib,
Kui kunst ja teadus talle wastajeks —
Ja päälegi, mis nui jaambu maksab,
Kui teras töös, mis kalju murda jaksab?

See amb ju ühe kätelt langend maha,
Ta soe süda, see ju waikenud;
Ja weress' sattund tõinegi ta taha —
Ja pea nad kõik, kes waprast wõidelnud,
Ju were ojal kaitswad kodu pinda,
Ja, priius, su eest makswad püha hinda!

Ja wõitja leerist, oh kuis wõidu sarwed
Nüüd kostwad üle kodu mägede,
Siis rahu orust raudameeste parwed
On tuhat nelja kadund kiireste;
Kuid üksi wiie närisind keha üle
Truu ema awab jooja armu süle...

Jah ema, waene ema oma häda
Sääls maal' ja taewal' kaebab ärdasti,
Kuid walu hääls ei enam äratada
Wõi surma jängist üles ühtegi —
Ta aga kaebab, kunni kuldne eha
Ju tamme ladwul oli taewas näha.

Siis waikub ta ja oru põhja tõttab
Säält murel murtud naene forraga,
Siis oma wiimse jõuu ta kofku wõtub,
Ja ise hakub hauda kaewama:
Neid kaewab wiis ta oma emakäega
Ja pühendab neid oma palwe wäega.

Ja iga surija siis ise kannab
Ta oru põhja waikse hauasse,
Sääls ema lastel' ise woodi annab

Ja sängitab neid wiimse rahule:
Ja iga kalmu, mis ta last jääl katab,
Ta lilledel ja lehe ilul matab.

Su kustub eha, kui on walmis saanud
Wiis hiiglakalmu ema käe all;
Ja kui ta wiimjelt waitfjelt palwetanud
Du widewiku wilul warjawal,
Ta üles läheb, istub maha mäele,
Ja toetab kortsund kulmu wäjäind käele.

Ei jääl ta õhka, ei ta enam kaeba,
Waid waatab walus üksi orusse,
Ja üles jälle waitfje õhtu taewa,
Kust kustund wiimne eha kiireke —
Nii jääl ta waatab, külm kui sammast kaljust,
Ja kurdab kalgilt elu teede waljust.

„Oh wõiksin wähemalt ma waene nutta!“
Nii kuulufje kess loodust kosuwat,
„Kui saatus ühtki mull' ei soowind jätta,
Siis trööstiks olekfid mull' pisarad:
Kuid ei neid kallid silma kasteks tule,
Ja murtud südagi on külm ja kale.

Siis tõuseb kuu — ja walab kulda walgust
Säält pilwift üle kodu kinkude,
Näe, wiiel kalmulgi näeb ime selgust,
Sel jära waitne, püha, taewane
Wiib õhtu õhu hõbe laenetesje
Ja tungib siis — ka ema südamesje.

Ja waata, seega wanne murtud juba,
Su ema silmast pisar pääsenud,
Ja ühe järel tõistelgi on luba,
Kui jõe woog on woolul' awatud:
Ta woolab nii, et nutu kätte kaub
Säält naene — ja ta woogudesje waub.

Ja kui siis hommik 'mest' jälle koidab,
 Järv ime ilus oru-põhjast näib,
 Ja kui see tuules laenesse end heidab,
 Woog wiiel saarel üle kalda käib.
 Kuid kus see järv, ja küsid, ja ta saared,
 Kel andwad suud ta hõbe laene kaared?

See keskset Eesti kallist kodu, õitswat,
 Du P ü h a j ä r w jääl waitfes orusja,
 Kus hõbe woogu ja ta saari kaitswad
 Lehtmetsad kaldal nagu krooniga —
 See Ema ou, kes surres oma käega
 Weel lapsi hoiab silmawete wäega.

Ja kui jääl oma jooksu Emajõgi
 Weel algab läbi kuldse kodumaa,
 Meilt küsib ta ta pisarate wägi:
 Kas surmani ja tahad armasta
 Su Ema, kes sind soojal riinal kannud,
 Ja pühama sull' wara omaks annud?

20. Truu surmani.

Et ustawaks sull' jääksid
 Su pojad surmani,
 Mu rahwas, et nad saaksid
 Mii kangeks kõigiti:
 Sel soowil palwe riinal
 Sind kannan lõpmata,
 Seks hüüan Eesti pinnal:
 „Truu ole, isamaa!“

See palwe pääle wastab
 Mull' helkiw pilwe piir,

Ja kojutujeks kostab
Nii kuldne koidu tiir :
„Sull' tõuseb taeva jära
Prii kodu piimala,
Kui sulle pühama wara
Dn sinu isamaa.

Ei jellest sortsilastel
Ka pole aimugi,
Kel waimus wale astel
Ja musta lainugi,
Kes uuest orja randa
Sind tahaks taluta,
Sull' offkaid wjaks anda,
Prii wanemate maa!

Kuid keda Gesti ema
Dn hoidnud rinnala,
Jah, keda kaitsnud tema
Truu emarmuga —
Mu palwet, Gesti pojad,
Küll hinnas hoiate,
Kus wabad Gesti kojad,
Nii ise hüüate :

„Sind teenida ma tahan,
Truu kunni surmani,
Nii kaua, kunni lähen
Su mulda wiimati.
Kui uimut sinu sülle
Su emapõuela,
Kes olid kallim mulle,
Mu püha isamaa!“

21. Wanne.

Ma istusin sõprade seltsis
Ja karikas oli mul käes,
Ja isamaale wandus-
Suu truudust armu wäes.

Ja roosi hörnemas öies
Mu armsal', ainule,
Ma punastades panin
Ta kähär-juukstesse.

Ei kogu see karikas enam
Ses seltsis ammugi,
Ja roosti kaunimal kulmul
On närtfind ühtlasi.

Kuid mida juu jääl wandund,
See kindel koguna:
Mu kuldse armu kõrwal
Mul kallim — mu isamaa!

Ja ustawaks jaan ma jääma,
Mu kodu, sull' kõigiti,
Sull' tufsub minu süda —
Truu kummi surmani!

22. Nad naerawad.

Nad naerawad, et sinu ettevõtted
Ei olla kojund, oh mu isamaa,
Ja sellega neil on need jampsi mõtted
Mind sinu rinnalt ära wõeruta:
Kuid narrikild, kas iial suudad jeda?
Mu isamaale tufsub minu süda.

Ja olgu tõeste sinu aasjal, orul
 Ka maha langend mõni lilleke,
 Ma tean, et maa, mis vasta pannud marul'
 Du seitsejada aastat mehiste —
 Et maa ja rahvas nüüdki seisda jõuab,
 Kui tema laew ka mere mäjsu jõuab.

Veel elab rinnas wahwa rahwa süda,
 Kel waimustajaks wanemate meel,
 Veel waba kodu, seisab sinu koda,
 Kus kuldsest kostab Kalewite keel:
 Veel on siin poegi, keda Linda ema
 Du puhtal piimal pannud kojunema.

Need pojad on, kel priius, taewa sära,
 Ei silmist kau ära iialgi,
 Kel emakeel ja jelle palwe wara
 Du armas, kallid wiimse õhuni,
 Meid poegi, oh mu rahwas, kuule, kuule,
 Siis nendega läed läbi tormi tuule!

Ja naergu nad, et meie ettewõtted
 Ei jaanud külmas härmas kojuda,
 Su poole käiwad enam weel mu mõtted,
 Mu kallid, ainus, püha ijamaa —
 Sull' surmani, kas tulgu tuhat häda,
 Sull' üksi tufjub minu Gesti süda!

23. Wana kiri.

Ma lugesin tolmunud lehtis,
 Mu rahwas, ju raskest a'ast,
 Su pikast piina põlwest
 Ja rängast orja tööst.

Ja piisar paberisje
Mu silmišt langes jääl,
Ja muutus were karwa
Sääl fortsund lehte pääl.

Ja jamas wanas kirjäs
Ma lugesin edasi,
Kuis sinu orja ike
Sul armus pöörati.

Ja piisar jälle paijus
Mu silmišt palgele,
Ja hõbe helmel weeres
Ta roosi õitesse.

Ja film, see sihtis sinna,
Kust tõuseb walge wiir,
Kust meile puhkes priius
Kui kuldne koidu kiir.

Ja juu, ja süda hüüdis :
„Mu rahwas, täna ja,
Et kadund orja okkad
Ja õies isamaa!“

24. Näe, noormees kuningakojas.

Näe, noormees kuningatojas
Sääl kaswas ülesse,
Ja jaada kuningapojaks
Ei soowind koguni —

Waid wendadega häda
Ta tahtis kannata,
Ja käia ofasrada
Sääl oma rahwaga.

Sest suurest ufumehest,
Kes suur on armusti,
Mu rahwas, kui hiilg'waft tähest
Saa walguft sinagi.

Las' paista würstikojad
Sääl kõrgel ülewal,
Oh Eesti rahwa pojad,
Teil õnn alamal.

See õnn on kodu õues
Meil' puhtalt walmistud,
Kus soojalt ema põues
Truu süda tufsunud;

Kus hella ema käsi,
See helde, meid õnnistand,
Kus tema silmawesi
Meid armus kosutand,

See püham, kallim kaste,
Mis langeb rohusse,
Wiib kannid kaunimaste
Ka marus õitsele.

Sest jää ja meiteft maha,
Au wõersil, fullane,
Meil' õiget õnne näha,
Kus kodukohake:

Siin wendadega häda
Me wõtkem kannata,
Ja käia okasrada
Truuift oma rahwaga.

Ja meil'gi wõidu annab
Siin püha abimees,
Ja tulefamba kannab
Õöl kõrbes meie ees!

25. Kodu.

Kodu, oh kui õnnis olen,
Kuulen sinu tulda keelt,
Kui ma kaugelt koju tulen
Wõersilt, tuule, tormi teelt:
Kodu, kus ma ema hõlmas
Olen mängind lapsena —
Sääl nii puhta õnne ilmas
Jah, nii õnnis olen ma.

Kõik on korraga mu meeles,
Mis see ema õpetand,
Kuis ta waga armu keeles
Minu waimu walgustand:
Ema sõna, ema palwe,
Seda märkan uueste,
Suhtis läbi tuusu talwe
Mindki rahu rannale.

Wõersil olid ilmad külmad,
Hinged ilma armuta,
Ei jääl järand neiu silmad
Ragu kodu kaldala:
Wõeras küllus, ei ma seda
Soowind endal' elades,
Rikkam, rõõmsam siin mu jüda
Waeje kodu kolde ees.

Ta on rikas, et siin — ema,
Ema, waga paluja,
Pannud kaswud kosunema
Oma püha palwega,
Et siit üle ilma raja
Suhtind lapsi elu teel,
Kus on õige isamaja —
Emameel ja emakeel.

Hella ema, kodu õues
 Sest jull' uuest' tõutan:
 „Mis mull' kojund sinu põues,
 Kuist ma waimu walgust saan,
 Seda kaitsta kange käega
 Tahan elus alati,
 Seda hoida armu wäega
 Wiimse hinge õhuni!“

Kodu, nii siis õnnis olen,
 Kuulen sinu kulda keelt,
 Kui ma kaugele koju tulen,
 Wõerjilt tuule, tormi teelt,
 Kodu, kus ma ema hõlmas
 Olen mängind lapsena,
 Säääl ma puhta armu iluas
 Olen õnnis otsata!

26. Priiuse pühaks 26. märtsil.

Priius tuli koidu kojast,
 Maha Gesti wäljale,
 Langes närtsind nõmme pääle
 Nagu kaste kullane.

Kuival nõmmel kurtis rahwas,
 Wantus jurma warjuna,
 Orjawitsjad waesel' toonud
 Häda, ohtu otsata!

Aga langend kaste kullas
 Kustub, kaub walu öö,
 Päike paistab, aasad õies —
 Priius, see on sinu töö!

Koosid Eesti neiu palgel,
Meeste rindus mehemeel,
Koidu taewas kumab alla:
Eesti waim, see elab weel!

Nii, ja kuldne, püha priius,
Jää meil' omaks alati,
Wiibi, wiibi, sinu wara
Saame kaitzma jurmani!

27. Päälik Heinrich Wrede, kuninga Karl IX. elupäästja

Kirchholmi lahingus 17. septembril 1605.

Wäina kalda terkind rinnal
Maadlesiwad Liivi pinnal
Poola wasta Rootsi wäed;
Wiimsheid ootab waenu tuli,
Waenu tuli, jurma süli —
Koledad on Poola käed.

Rootsi Kaarli, küll ta kandis
Mehe mõeta, millel andis
Poola pihta järgeste —
Kuid tal wastaliji palju,
Kelle mõegal murduks kalju —
Näe, kuis tormab Poolake!

Kaarli kallid, tõtta, tõtta —
Seekord põgeneda wõta,
Seda nõuab Liivi õnn;
Rutta, rutta ranna poole,

Peida ennast laewa pääle,
Kus sul üksi warju on!

Kuid tal sõjahobu wäsiind,
Keskset waenu, jääl ta püsiind,
Kannab waewalt funingat . . .
Wahwa Kaarli, wangi, wangi,
Sattud eht ka — surma fängi,
Kui weel kauem seijatad!

„Ruumi, ruumi funingale,
Undke aset ijandale!“
Nii siis hüüab ratjamees,
Ja ta palja mõega teral
Kaiub teed, et selle waral
Waba käik ou würsti ees.

Päälit Brede jeda teinud,
Kui ta hädaohtu näinud,
Wille jees ta funingas.
„Siin mu hobu, helde isa,
See sind päästku, waenu lisa
Olgu see mind ootamas!“

Brede hobul armu abi
Kuninga wiis waenust läbi,
Üksi hüüdu kuulis ta:
„Minu naeje, laste pääle,
I sand, mõtle!“ were teele
Kadund siis ta päästija.

Brede, jala jääl ta wõitles,
Ihu hinge wäest ta heitles,
Alu ja wabaduse eest,
Wõitles, kunni were woole
Kinnast purskas rohu pääle —
Kunni mõet tal langes käest!

Ja kui see ta käest tal langes,
Tuhandete veri auges
Wäina rannal rohu sees ;
Muusam aga nende hulgas,
Kallim kadunute salgas —
Heinrich Brede, kulbue mees !

• Wahwa mehe wiimse palwe
Pääle sõja tormi-talwe
Täitis helde kuningas :
Ija wiisi hoolt ta kandis
Brede joo eest, ja tall' andis
Warju kodus kaunimas.

Selle würist tall' Soome raale
Ghitas, ja Gestimaale,
Kus tall' kinkis warandust :
Mida weelgi Brede wõju
Muustab kui kallist asu,
Kallist, püha pärandust !

Ja weel Kaarli laste ajal
Tänu anti Brede koyal
Tema kallimeele eest :
Wabaherraks ülendati
Selle liikmed, auustati
Lastes weelgi fullast meest.

Praegugi on kallil hinnal
Preedi mõisas Gesti pinnal,
Kus weel Brede ajumas —
Mõel, mis nende ija kannud,
Kes end wereohwriks annud,
Et wõiks pääs'da kuningas !

Koostetanud mõega tera
Kuulutab kui püha wara :

"Hamaa, jul poegi on,
Kes ju eest end pandiks andwad,
Sinu kasu hinges kandwad —
Surmani — ja meie õnn!"

28. Kodu kewadel.

Kui öied õitwad heinamaal,
Ja täitwad kallil armu aal
Kuldõhul aasa ja aru —
Siis ärtan mina forraga,
Et ilu ilma lemmata
Siit üle mäe ja oru.

Kuid kallis kodukohake,
Kuis wõitfin sinust wõerjile
Ma minna kaugele ära —
Weel siis, kui lehtab roosipuu,
Ja armust õhtab linnu suu,
Ja naerab päikese jära.

Ja kodus, kallim ja, kui kuld,
Mu ainuke, kui armu tuld
Sa süüdand mull' südamesse,
Kui läigib mulle sinu film,
Eks oowa sellest ime ilm
Mull' ilutsa hinge sisse?

Seist kodust wiia koguni
Ei jõua mind siit iialgi
Ka terve ilmagi wägi:
Truuts jään ta kauni kaldale,
Mii truuts, kui mull' mu armuke,
Kes ilus, walus mu ligi.

Ma kodu mulda harida
Siin tahan kange käega,
Ja walmitš seennele teha;
Ja kui siin õiji istutad,
Mu kuld, neid kastel niistutad —
Siis koidab kuldsen mull' eha!

Jah, kojub kodus selge arm,
Siis muheneb ka mulla põrm,
Et wõsuh elu ja ilu;
Ja läeb furd meri lainisše,
Meid Jsa aitab rannale,
Kus waew on waitend ja walu!

29. Oh wennad, kui woogude wäed.

Oh wennad, kui woogude wäed
Läind marus mäsjule,
Siis tõstke palwe käed
Kõid usus ülesše!

Oh kodu ja, nii ju kojad
End ükši rajagu,
Nii priiust sinu pojad
Su wallil warjaku!

Mis walgufeks wanematel
Ja waraks waimu sees,
See olgu noorematel
Ka iluks hinge ees.

Sind, õigus, püha tõde,
Nad kaitšku kangesti,
Su eest, ja taewa säde,
Nad jeisku surmani.

Ja wanemate Jumal
Saab lapsi warjama,
Ja mäsjul' määratumal'
Ta hüüab: „Waite ja!“

Ses usus, kui woogude wäed
Läind marus kõrgele,
Oh wennad, palwe käed
Kõik tõstke ülesse!

30. Dr. J. R. Fählmann'i mälestuseks,

tema 100-aastajeks jündimisepäewaks, 20. jõulukuu päewal 1898.

Kui kalmu küttes Kalewite wara
Weel uinus orjarahwa okasteel,
Siis awasid ta arwamata sära,
Oh kuldne Fählmannu, kurtwa kodu eel.

Kui keelemeister kaalusid ja ära,
Kui rikas, kallis Eesti emakeel,
Ta põldu panid kuldse seemne tera,
Mis ema põuelt pärind lapse meel.

Ja Eesti rahwaluule ime ilus
Ta hinge awasid ja ilmale,
Kuis puhtaste jee mölgub rõõmus, walus:

„See puhas hing, tall' ustawaks me jääme!“
Nii hüüdkem, wennad, täna uueste,
Kui waimus kallil kätkil seisatame.

II. Armastus taewa tütar.

Jah, armastuse algus
On taewa tellkidest,
Ja leinab roosi surma
Ja elab igawest.

31. Armastus, sa suurem ime.

Armastus, sa suurem ime,
Taewa tütar Eedenist,
Nimetan su püha nime,
Umund terve ilma rist.

Ja kui roosi sinu õues
Tohin weel ma noppida,
Oh siis süda siin mu põues
Tutjub, hõiskab otsata.

Ei ta selle ilma waewas
Pole enam poolestki,
Ja on õndsas õnne taewas,
Kus on armu kodugi.

32. Oh kannike, kui tormi sees.

Oh kannike, kui tormi sees
Sind näeksin nõmmel oma ees,
Siis kahe kalli käega
Ja armu viimje väega
Sind kaitseksin, sind kaitseksin!

Sind oma kuue hõlma all
Ja omal põuel palawal,
Kus süda tujub soojemast
Ja veri woolab wiledast —
Ma hoiaksin, ma hoiaksin!

Sind kaitseksin nii tormi eest,
Ja hoiaks kaugel walu weest,
Sääal mäsjawassa marussa
Sind oma ihu, hingega
Ma warjaksin, ma warjaksin!

Ja kui siis waikub tormi woog,
Ja laanes heidab maru hoog,
Siis omal käel, kannike,
Mu koju nõmmelt nopeste
Ma wiiksin sind, ma wiiksin siud!

Ja kodus — oh kuis kõlaks nüüd
Siin lahke lust ja rõõmu hüüd,
Sest selle, nõmme roosike,
Küll ütlemata ilule
Nüüd wiiksid ja, nüüd wiiksid ja!

Ja tuhat korda annaks ma,
Kui sina sääl mu rinnala,
Suud sulle selle õnne eest,
Et leidnud sind ma tormi seest —
Mu kannike, mu kallike!

33. Roosid ja armastus.

Kui lewad kaldal kõlab,
Siis öied ilusad,
Su kui ta hääled kustund,
Su roosid närtsiwad.

Just armsal rooside ajal
Arm ärkab hinges ka,
Kuid kas ta öite seltsis
Õõib ühes närtside?

Ei iial! Armu algus
On taewa telkidest,
Ta leinab roosi surma
Ja kestab igawest.

34. Nagu lillekene.

Nagu lillekene
Nasal õitses ta,
Ja siis päewa põuas
Närtsis forraga.

Waike õhtu wiinul
Mutau, leinan nüüd,
Murdund lille järel
Waidleb walu hüüd,
Hüüab kummi uni,
Lahke, heldene,
Õõtab wäsiind waimu
Armu hõlmasje.

Ja siis unenäus
Näen sind oma ees
Källe, lillekene,
Koidu kulla sees!

35. Laske mind siit laia ilma.

Laske mind siit laia ilma
Sõuda kotta tiirula,
Ime ilus sääl mu silma
Kõrgel lennul lehwida —

Ilus, millel armu wägi
Teda taewast ehitand,
Milles lehtab org ja mägi,
Ditjew aas ja oja rand.

Ja mis laias ilmas mulle
Waraks waimu targamud,
See kõik, kaunis kodu, sulle
Saagu ohwriks soowitud.

Ja ta kallim, kuldsen anne,
Kuldne arm, ju olgu ta,
Kes mull' kõige ilma õnne
Süüt'sid hinge korraga!

36. Ma nägin unes laewa.

Ma nägin unes laewa
Mis wõitles woogudes,
Ja nägi palju waewa
Sääl lastwais laenetes.

Ja selle laewa lael
Ma olin ise sääl,
Kord kõrgel laente mäel,
Siis mere põhja pääl.

Ja kahjuta wahus wesi
Sääl lõhtes laewa ees,
Sest juhiks ingli käsi
Mul oli wete sees.

Ja maru mäsjus mina
Sain pea kaldale,
Sest laewal mu kõrwas sina
Ka olid, armuke!

37. Waene süda — rikas oled.

Waene süda, miks nii aralt
Peksad tuumas põues sa,
Rikas oled, ülikas,
Tohid ja weel armasta.

Käigu siin ka sinu pääle
Tuhatwõrdne walu woog,
Püüdku päris puruks lüüa
Sinu koda häda hoog.

Waene süda, kui ju wasta
Tutjub tõine süda weel,
Mere marust tungid läbi
Wõites sina tormi teel.

Ja kui rind siis riina najal,
Hing on wõidu peekrist joond,
Suu ja süda juurel Waimul'
Hõistab, kes on armu loond.

Waene süda, rikas oled,
Ülirikas otsata,
Tõhid ja weel armastada
Täie hinge ihaga!

38. Õhtu ajal.

Õhtu ajal tamme najal
Kurtsin mina kurwana,
Tamme najal õhtu ajal
Olin kurb ma otsata.

Kurtsin, et mu kallist armu
Polnud näinud ammugi,
Et ta wõerdub, jeda hirmu
Tundsin hinges õieti.

Aga äkki minu käest
Hakkas armukene säääl,
Hoidis jeda kõigest wäest,
Kuna hüüdis hella hääl:

„Kallim, kas sa wõeraks mulle
Wõiksid saada iialgi,
Kuldne kewad kihland julle
Mind ju omaks jurmani.

Seega ühte taewas iji
Sidund meie südamed,
Kelle ümber ingli käsi
Kõitnud kõied kullased.“

Ja mis ime, kulda kõied,
Teie mõju märkangi:
Tamme ümber roosi õied
Lehkawad nii hõrnasti.

Site õhus õhtu ajal
Dmast murest ärkan ma,
Armukeje rinna najal
Üliõnnis otjata!

39. Kui ma koidul üles tõusen.

Kui ma koidul üles tõusen,
Vaatan üle kodumaa,
Vaatan jelle akna poole,
Kus mul kallim kullasta.

Ja siis käsi koftu panen
Wagast' waitje palwele:
„Wägewam, mu püha wara
Kaitje, kaitje heldeste;

Kaitje minu kallist armu,
Kaitje kallist isamaad;
Anna neile armu warju,
Et nad kaunist' kosuwad:

Armuke mu hinge iluks,
Isamaa see sulle auuks,
Kus ju juured mõtted jaawad
Kodu pinnal pühaks jõuuks!

Kende teenistujes laje
Mind ja minu armugi
Isamaal' end ohwerdada
Ustavuses surmani!”

40. Ei loorbeer!

See loorbeer pole olnud,
Mis taga nõudsin ma,
Ei ilma auu ja ilu
Ma tahtnud ihalda.

Mu meel käis mürti poole,
Mis õitsis ju akna pääl,
Ja hinges taja, taja
Nii hüüdis waike hääl:

„Oh wõiks ta öied pea
Sul koita kulmula,
Ja tohiksin sest üksi,
Ma üksi end rõõmusta!“

Seks olen palju palund
Ja tuhat waewa näind,
Seks kuldse kodu kannid
Kõit üksi mull' õite läind!

41. Lahkudes.

Oh kuldne, las' mind korraks
Weel armus waadata
Su sinisilmadesse —
Ja nutta ju rinnala.

Su filmist püha säde,
See hiilgaku hingesse
Mull' kalliks koidu fiireks,
Kui läen siit kaugele.

Jah kuldne, las' weel wähe
Mind olla su rinnala,
Eht on see wiimseks korraks,
Kus sääl woin nutta ma!

42. Ma tahtsin mäele minna.

Ma tahtsin mäele minna,
Et pilwe piirila
Ma waataks wälja sinna,
Kus ilus ilma maa.

Seks polnud põlwil jõudu,
Ma pidin poolel teel
Ju seisatama sõudu,
Eht küll nii kurb mu meel.

Sääl tulid toeks sina,
Mu armuke, su käel
Kuld sihil seisin mina
Nüüd kõrgel, kõrgel mäel.

Sest, kuldne, amman su käele
Suud tuhat korda ma,
Et elus ilu mäele
Mind armus aitfid ja!

43. Ainus täheke.

Ohtu taewast tähti sajab,
Sajab alla sadasid,
Ilmaruumi ära kustub
Dule filmi tuhandid.

Kuldne wõlv ei jeda kahju
Tea panna tähel'gi,
Rõidus-ilus tema hiilgab,
Hiilgab ikka edasi.

Tuhatkorda tuhat küümalt
Walgustuseks weel ta wõl,
Lugemata helkwaid helmi
Iluks tema tähte wõl.

Minul aga, jah, üksainus
Tähekene kaugelt näib,
Küll sest aimad, kuis ta poole
Minu terve jüda käib!

44. Endel ja Juta.

Endel küsib koidu tähelt:
„Mida teeb mu Jutake;
Kui ta wara woodist tõuseb,
Sinifilm weel udune?“

„Juta astub akna juure,
Koidu taewas peegliks ees,
Waatab koidu tähe poole
Pale walges silma wees.

Ja siis üksi õhtu poole
Silmist jala sära käib,
Süda joe ja pale põlew,
Ime inglina ta näib.“

„See on hää, et taewa poole
Waatab Juta waremast',
Siis on puhast neitsi jüda
Ilma ilust pettijast.

Parem weel, et õhtu poole
Baatab Juta sada sõrd:
Õhtu pool on Endla koda,
Kus tal pisar kuiwab kord!"

45. Oh kirsipuu.

Oh kirsipuu, su õite kroon
Kuis on see ime ilus,
Ma oleks ikka, ikka sääl
Su hõbe õite wilus.

Kuid sääl ka hinge hiilgama
Mull' peaks su kuldne läige,
Mu kirsi õis ja roosi nupp,
Mu kallim üle kõige —

Et mõistaksime mõlemad,
Mis ööpil oksal hüüab:
See kaunim tund, kui kewadel
Arm jälle armu leiab,

Kui kirsipuu on õite kroon
Mii ilus, ime ilus —
Kats hinge õndsad jelle all
On hõbe õite wilus!

46. Oma elu, oma ilu.

Oma elu, oma ilu
Ohwerdan sull' üksine,
Minu ilu, minu elu
Oled, kuldne armuke!

Sie maale, lille raale
Sina üksi saatsid mind,
Kahu raale, õnne maale,
Mii et kosus haige rind.

Koidu tuulel, armu huulel
Saatsid öied õitjema,
Armu huulel, koidu tuulel
Tahan jeda kuuluta.

Oma elu, oma ilu
Ohwerdan sull' üffine,
Minu ilu, minu elu
Oled, kuldne armuke!

47. Sulanud jää.

Su kulm on kahwatanud
Ja sinu palgel on jää,
Ja nõtkudes nõrgaks saanud
Dn sinu uhke pää.

Oh tule — ju õitjete ilust
Kas lehtab rooside raal,
Saa soojaks ja ärka ju walust
Mu sooja rinna naal.

Sa tuled — ja ilu ja õnne,
Tood seega mull' hingesse,
Süüd kadunud külmuje wanne,
Käes kuninglik kewade.

Ja ööpik rooside wainul
Mull' kuulutab kallima hää:
Mu armul, kuldsemal, ainul
Dn südames sulanud jää!

48. Kaks helme.

Kord roosi diel hell'sid
Kaks kuumawat pijarat,
Ja koidu kumas wälk'sid
Kui helmed heledad.

Kui pääl' aga päiteje kiired
Neil' walgust walasid,
Siis pärlite hõbesed piired
Sääl kokku sulasid.

Mu kuldne, küll tead sa seda,
Mis imehelmed need on,
See sinu ja minuigi süda,
Ja ärganud armu õnn.

Kui koidu kojusta päike
Meid roosi wainule wiis,
Me südamed süütas üks läike
Ka põlema, sulama siis.

49. Sa sõuad merele.

Sa sõuad merele
Sääl tuule, tormi sees,
Ja wõitled kangeste
Sääl walges wahu wees.

„Mind wõta kaaja ka,
Mii palusin ma küll,
„Kui oled ohus sa,
Et olen ligi sul.“

Ei jeda luband mull'
Sa kuldne, kogunes,

Ma siiski ligi sul
Sääl wahu woogudes.

Mu süda sinuga
On lastwa laene raal,
Kui oled ohus ja —
Ma nutan mannermaal!

Ja juhtuks tõesti
Sul häda tormi sees,
Mu süda ühtlasi
Ka murduks walu wees!

50. Kui õitsew sirel hõhkas.

Kui õitsew sirel hõhkas
Ja toomik tänawas,
Ja ööpik oksal ohkas,
Et kaasik kõlamas —

Siis äkki hinge ärtas
Arm mulle forraga,
Nüüd alles meelgi märkas:
Kui armas mulle sa!

Ja seda hinge ilu,
Kui ütlesid mullegi,
"Su rõõmu ja su walu
Ma jagan surmani!"

Seist tuhat tänu sulle,
Sa kuldne kewade,
Kõik seda õnne mulle
Tõid sina hingesse!

51. Kord kõndisin roosivainul.

Kord kõndisin roosivainul
Ja laulasin lustila,
Ja roosid noppisin ainul',
Mu ainumal' aasalta.

Need kannid on ammu kadund
Ja närtšind mu jalgade ees,
Ja kõrredki kuiwad kõdund
Kõik kõleda tuule käes.

Wain siiski wiibib veel wainul,
Kus koitis kord rooside ilm,
Ja hüüda üksi mu ainul'
Mii soowib süda ja film:

„Et närtšigu rooside paled,
Kes kaunim ja kannidest,
Su arm, see ei sure, ja oled
Mu oma siin igawest!“

52. Hoos.

Ea wiskasid fuldsel koidul
Mull' roosi rüppesse,
Ja seega sala wõidul
Mullt riisusid südame.

Seft tundsin ma waewa, walu
Küll mitme päewa aal,
Ja jälle ime ilu,
Kui waat'sin roosi pääl'.

Hoos närtšib: kuldne, ja tule,
Mull' õitsku õiena

Su priiske roosi pale
Mu ohus otjata.

Mull' omatski saagu su süda
Kuldkoidu roosiraal —
Siis löpneb oht ja häda
Su jooja rinna naal!

53. Üks peeker.

Täis tulist wiina walas
Ja peekri ääreni,
Ja kallis kuumawas märjas
Silm säras tal hellasti.

See peekri pidin mina
Siis jooma põhjani;
Ma jõin — mu film ja süda
Oh, kuidas leekis see!

Sest neiu nõidumast käest
Sääl kobarate kuld
Tõi hinge mull' ilu, elu
Ja püha armu tuld.

Oh — ilm, see on külm ja kare,
Sest, kuldne, tule ja
Sel peekril ikka mul süüta
Silm, süda põlema!

54. Sa kardad.

Näe, oja, see povab jäält alla
Ja kannid ta kallaste pääl,
Ja kaldala kannide keskel
Du helamas neiude hää!

Mu armuke, läki ka sinna,
Kus oja ja lillede loor,
Kus neiud, nii ilusad, noored,
Ja kõlamas inglite koor!

Sa kardad neid? Ei taha tulla —
Mu armuke, kuldane!
Mis võivad nad teha siis mulle,
Mäen julle ma filmisse?

55. Meiu ja liblik.

Meiu noori oja ääres
Koppis kaldal kannisid,
Koppis kimbuks niidu nõlval
Hõrnu roosi õiekid.

Liblik lehwis õite üle,
Hiljus meiu huulile,
Sada korda suud jääl andis
Seitind lapsel' hellaste.

Hüüdis üksi: „Anna andeks,
Mett ma nõudsin, magus neid,
Arvasin, et selleks olin
Puutund punast roosi õit!“

„Saagu seeford,“ neiu wastas,
„Patt weel andeks antud full,
Aga usju, ei need huuled
Lehta igal' liblikul!“

56. Inqli kuju.

Kui kostats lahke lauluke,
Ma kuulsin une kujus,
Kui oli jilm mul wesine
Ja waluwees ta ujus.

Üks ingel hoidis minu käest,
Ja pühkis fuiwaks palge,
Mis oli roidund walu wäest,
Ja juba furnuwalge.

Ja pea lahkel ingli kael
Mull' ärkas hinge elu,
Dts oli äkki häda wael
Ja mööda, mööda walu.

Oh kosta, lahke lauluke,
Ja seiša, inglifuju,
Mu ligi ikka järgeste,
Siis waiteb tormi tuju.

57. Kammid kohtus.

Kammikesed kohtu ette
Olid jaatnud jaadiku,
Annud käsu roosi kätte:
Taaral' kuldses kaebagu:

„Lille nupud noored mehed
Karelt maha kjuwad,
Meie hörna die ehet
Warrelt wara riisuwad.

„Koit, mu poeg, mull' ütles seda,“
Laujus isa lahkestes,
„Kuis on lugu? Kas siis häda
Karta kanni perele?“

Koit see kostab: „Iga püha,
Suwe ööl, kui süütan ma
Dma küünla, kuldne isa
Täidab noori tormila.

Noormees arwab: neiu filmast
Särand wälja sädemed,
Neiu hinge ime ilma
Saand tal kuldsed sidemed;

Ja see tuua talle ilu
Ja ka walu ühtlasi,
Ja see ilu ja see walu
Olla sõjas alati.

Lepitujeks leiab hinda
Noormees die aasalta,
Pistab roosi neiu rinda
Kulda koidu kumala.“

„Roosifene, ja su sugu,“
Ütles helde Iga nüüd,

„Laskem olla nii see lugu,
Siin ei ole meestel süüd.

Naeſe rinnal rooſi ehe
Olgu armu täheke,
Kuis ta hõrnuſ kare mehe
Ehib eluõjale.

Rooſi, ja ka naeſe loonud
Olen rooſi õena,
Et kui elu offaid toonud,
Mees võiks rooſist rõõmuſta!“

58. Kuldne kuuju.

Tuba jahed õhtu õhud
Minu juukſtes mängiwad,
Langend lehte pääle alla
Lang'wad minu piſarad.

Alga ſüiski ſinu kuuju,
Kaunim üle kõige ſa,
Astub jälle hinge ette
Ditse ime wäega —

Sinu kuuju, kes ſa kõrbe
Lõid mull' lahke kewade,
Minu waeſeks jäännud wainuu
Tõstſid ilu taewasſe.

Käigu ſiis ka külmad tuuled
Üle närtsünd nuppudeſt,
Kuldne kuuju, ei ſa kustu
Tial minu jüdameſt!

59. *Widewikus.*

Kui ma leina lugu luulen
Widewiku wiivula,
Hämaruses hääli kuulen
Kaebawat nii kurwalta —

Waatan kadund koidu maale —
Waimus ford weel waikjeste,
Koidu maale, roosi raale,
Mis mind futjus armule.

Ta see koidu kuldne sära
Tungib läbi pilwetest
Müüdk, waimu elu wara
Toob ta kaste kodadest.

Sest mis armu koit on loonud
Uksford hinge hellasti,
Kui ka õhtu pilwi toonud,
Ei see sure ilmasi!

60. *Oleksin linnuke.*

Oleksin linnuke,
Jõuaksin sinule,
Mu ainuke,
Mu armuke!
Et aga wõimata,
Jään üksi ma.
Kõnnin ka kaugel ma,
Sial ei unusta

Sind minu meel,
Mu elu teel —
Magades, walwates
Oled mu ees.

Rannite, kallite,
Inglite, hellate,
Su siinifilm
Du mu maailm:
Terwisi wiigu sull'
Hõrn lõuna tuul!

Satja teele järele.

61. Sügisesel õhtul.

Mäe, kuldne, kuis sääl kollatanud lehed
Weel õhtu päike paneb õhkuma,
Siis tõusend tuul, see nende närtsind ehet
Wiib puude ladwust lendu korraga:
Kuid minu hinges kumawad weel fiired,
Mis ilul kuldanud on ilma piired.

Mu jalge ees ta pane kohisema
Sa langend lehti, wilu õhtu tuul,
Sa ihu, hinge pane wärisema,
Weel süiski hüüab minu õnnis huul:
„Ei tõusend koit, see minu wainust kau,
Ei tema kuld, see walu wette wau!“

Jah, koidufiired juualikust õuest
Du, kallim, sattund sinu hingesse,
Ja säält mu hinge sinu puhtast põuest
Du sündind läige, püha, taewane:
See armu kuld, ta südemete sära
Wul elu tormis kustumata wara!

62. Armuke, tule!

Armuke, tule, Laenete üle
Kutsub meid koidu fullane fiir,
Oh kui lahkeste leegib ta pale,
Ilus pilgutab pilvete piir!
Kiigume, liigume laenete pääl,
Kodune kallas meid ootamas jää!

Maja, mis näitse, Ise küll väike,
Aga kui armastus asub ta sees,
Paistab ta perele fullane päike,
Died tal õitsewad akante ees:
Kiigume, liigume kaldale jää,
Kuhu meid kutsumas ilude hää!

Madalgi maja Rooside raja,
Oled ja iluks tal, rooside roos,
Mida mu õnnele oleks veel waja,
Seiad mu kõrwal ja tormide hoos:
Pilkases pimeski läigib mull' loit,
Waluski walmib mull' taewane wõit!

Armuke, tule, Laenete üle
Koduke, kannite kutsub meid jää,
Kõit ise jüüdand fullase tule
Armus ühinend hingede pääl:
Kiigume, liigume laenete teel,
Kodu, see fullane, paistab meil eel!

63. Si ma seda unusta.

Silm näeb langend lillekefi
Waitsel wainul jalge ees,
Kõlletanud kannikefi
Sadafid jää jämbra sees;

Aga süda, minu süda
Kaugel, kaugel wiibib siit,
Kusja kosuw öie rada
Oli ärgand nurm ja niit. —

Kus sind oja kaldalt leidsin,
Kuldakammis kammike,
Kus sind üliõnnis peitsin
Oma ara rinnale!

Ja kuis ilu, ja kuis elu
Siia töid ja korraga,
Waigistasid kõik mu walu —
Ei ma jeda unusta!

64. Saha kiri.

Su sinisilmis olin näinud
Ma kirja sála, pühama,
Ei enam see mu meelest läinud —
Nii üliarmas oli ta.

Kuid mis ta tähed tähendanud
Sääl oma ime hiilgusel,
See alles mulle selgeks saanud,
Kui hingasin su südamel.

Hing õnnis, nende ilu tundsin
Nüüd nii, et ma ei wõinud muud :
Su filmi auuks ma sulle andsin
Just tormil tuhat korda juud!

65. Pisar sinu sinisilmast.

Pisar sinu sinisilmast
Hiljund hörna palgele,
Kuna käsi risti paanud
Olid waiksest', wagaste —

Koosikene, rohuaias
Kuldse koidu kaste sees,
Kaunis, nagu ingli kuju,
Olid nõnda minu ees.

Sinu kõrwal pidin ije
Waiksel, wagalt paluma,
Et sind Jumal ikka hoiaks
Nõnda puhta, ilusa!

66. Kui ilm ka mõista ei taha.

Kui ilm ka mõista ei taha,
Mis mölgub mu mõtete sees,
Kui seda ei suuda ta näha,
Mis iluks mul hinge ees:
Siis, kuldne, ju kuumavas silmas
Ma loen, et pole ma veel
Siin ekhinud pettuse ilmas,
Kui mõitlesin tormisel teel.

Ja kui veel, kallim, ju käsi
Siin tormides toetab mind,
Ääen lahkuwat lahsuwaid weji —
Ju waikenud, waikenud rind!

Ja hingesse hüüab mull' päike,
Mis puhkenud warjude seeft:
Ei ähwarda jellele äike,
Kes wõidelnud walguse eest!

Kel sihiks siin taewane tõde,
Ja püha priiuse koit,
Et waestele walguse säde
Saaks õnneks — ja õiguse wõit:
Sell' koidab kuldsenalt eha
Kõrd õhtu pilwete sees,
Kui ilm ei suutnud ka näha
Mis iluks tal hinge ees.

67. Üht kirja tahaks kirjuta.

Üht kirja tahaks kirjuta
Ma sulle jelle julega,
Mis märjaks jaand mu filmarvees,
Mu armu waikse leegi sees.

Seist sõna jeks on nõdruke,
Et ütelda wõiks sinule,
Kuis minu süda tujukub sull'
Nüüd armu õndsäl koidikul.

Kuid julg'gi sattub põrmusse,
Silm waatab pilwe piirile,
Kus kuldsed tähed kumawad
Ja sala helgil säravad.

See ime helk' jull' üteltu :
Kuis tähetelt jääl määratu,
Kii puhtalt, pühalt südamest
Mu arm jull' leegib igawest.

H. Becker'i j. wabalt.

68. Hommik.

Waitselt wilkus tähe walge
Üle wäsiind isamaa,
Punale wiind köidu palge
Hommik ilus otsata.

Mäe ladwul ime läike.
Käsiul kustub widewik,
Metša taga tõuseb päike,
Kaunis, kuldne, kuninglik.

Wäike maja marjaaias
Kaub päikse kulla sees,
Ürgand armukene majas
Hüüab õndsalt minu ees :

„Sulle, mulle Ija õuest
Tõuseb päike iluga,
Et ta paistaks meie põuest
Wiimsed mured minema.“

69. Hojutulek.

Armukese usse naale
Panen reisikepi ma,
Mis mind saatis ilma maale,
Tahan kõik tall' pühenda.

Kändamise ime iha,
Mis mul ikka hinge ees,
Kustugu see kuldne eha
Küüd ta kuldsse kaisu sees.

Mis sääl suures, laias ilmas
Olen hingel' ihastand,
Kõigel' jell' su armu hõlmas
Saagu waike rahu rand.

Pääsjute, ja kaugelt tuled,
Mu ja mu räästa all,
Wäfind lennust juba oled
Koidu wiimul waremal.

Tee mu akna päälispuule
Pehme pesa dieti,
Kändamisest laula mulle,
Kuis sel walu — ilugi!

With. Müller'i j.

70. Mull' kordab mere koha.

Mull' kordab mere koha,
Mis rääkind sinu juu,
Mull' hüüab metsa müha
Ja puhkend roosi puu:

"Su omaks olen saanud
Mu kallim, kõigiti,
Arm ju'ga ühendanud
Mind kummi surmani!"

Ja minu filmist weşi
Siis langeb forraga,
Tu panen risti käsi
Ja hakkas paluma:

„Oh taewas, warja, warja
Mu kallist armukest,
Et tal ei sünni kurja
Siin elu tormidest!“

71. Pärna all.

Ma istusin unistades
Kord halja pärna all,
Kus ööpil lahkest laulis
Ta offis ülewal.

Mis lauliku imelugu
Mull' tahtis ütelda,
Ei täiest' seda ma mõistnud —
Ma olin — üksinda!

Mu mõte, jee üle mere
Käis, kauge — kaugele,
Kus mere kaunil kaldal
Mul fofus — kannike . . .

Ja waikses pärna warjus
Ma hakkasin paluma:
„Oh taewas, pea ehi
Mind selle roosiga!“

Sa ingli kätel kanna
Ta üle woogude,
Sa istuta ta ise
Mu õue hörnaste!“

Ta öite imeilus
Siis jalgib mul saladus,
Mis kewad hinge hüüab,
Suur sõna — armastus!

72. Kui roosid olid öies.

Kui roosid olid öies
Ja õhtus lõuna tuul,
Siis sõna armastusest
Mull' rääkis ju roosi huul.

Kui ööpik öite keskel
Sääl laulis nii lahkeste,
Siis minu rinna naale
Sa wauksid, armuke!

Küüd ööpik waites ammu
Ja öied närtsind ka,
Kuid mis nad mulle toonud,
See kõsub otsata.

Mull' annab elu, ilu,
Õht tormaku põhja tuul,
See arm, mis hinge langend
Mull' kuldsel lehekuul.

73. Meiu teul.

Teule tulnud neitsi ilus
Wikati ja rehaga,
Loog tal lasub metsa wilus
Kuninglikus faarisja.

Ja kui kuldjel päikse walgel
Rehagi ta liigutab,
Pea neiu, puna palgel,
Kalli heina kofku jaab.

Mõisa junkur, mille pärast
Sinna filmad jagedast',
Kõõm sul rohkest heina warast,
Wõi ta kaunist wöttijast?

Uhte junkur, usu seda,
Wikat, reha teenib sind,
Tõistre Peetri — neiu süda
Ja ta puhta armu hind.

Peetri poole praegu waatab
Säääl ta hõrna pilguga,
Kesse teda armul jaadab,
Kui ja sunnid — orjama!

74. Armastus.

Kuis sina koitsid ja kuis sina wõitsid,
Oh armastus, ei seda mõista ma,
Ma üksi maitfin, kuidas hinge kõitsid
Sa hinge külge roosi kõiega.

Müüd roosid närtsind, kuid see kõis weel kange,
Ei seda mõista mina ammugi,
Ka tõusend tormis ei see sibe lange,
Waid marus on ta kosund koguni.

Dh armastus, jah taewast minu algus,
Ei seda suuda mina uurida,
Ea elu merel minu täht ja walgus —
Kuldrannale wii mind mu armuga!

75. Kaugel.

Kaugel siin olen, kaugel
Sinust, armuke,
Taga juure mere
Lakswa laenete.

Dh kuis on igaw olla
Ilma sinuta,
Süda see, waene süda
Tahab lõhkeda.

Saadan siit lõuna tuulel
Sulle terwiksid,
Põhja taewa tähtis
Loen wastusid.

Seda juurem iha
Sõuda tagasi,
Kulda kodumaale
Armukse aknani.

Sääl on hörnad õhud,
Kuldsem koidu täht,
Selle kumas kustub
Minu häda oht.

Kui ju kuumal rinnal
Tälle hingam ma,
Waatan ju filmadesse
Onnis otjata!

Kaugel siin olen, kaugel,
Müllal, armuke,
Jõuan pühal merel
Jälle su kaenlasse?

76. Petis kippar.

Noor mees soowis wälja jõita:
Wähe mere õhusse,
Kippar petis teda heita
Wõttis wõera kaldale.

Kippar petis, kippar kuri,
Mida tegid sina sääl?
Noormees wõersil surma wari,
Kodus kaebab neiu hääl!

Kaebab, kuidas kallitse
Kippar riijus kawalast',
Petis wale waldadesse
Armu sülest soojemast!

Kippar kuri, kippar hõel,
Too ja noormees tagasi,
Muidu näitab neiu nõel:
Torgata wõib temagi!

Silmad ta sul pistab wälja:
Sinu kurja teu eest;
Ja siis pole enam nalja,
Tuleb nühtlus naeste käest.

Sellepärast, kippar kuri,
Kuule seda peagi
Pane korda laewa puri,
Too ja noormees tagasi!

77. Neitsi tähekuju.

Ma waatasin tähte raale
Kord oma ukse ees,
Hing ihkas ilu maale
Sääl püha walge sees —

Kus ehatäht ju helkis,
Nii armas, kullane,
Ja wägew wanter wälkis
Sääl üle ilmade,

Kus wardad, sõela tähed
Mull' kumaksud kullasja,
Et palistada ehet
Nii Looja riidela.

Kuid äkki, äkki silma
Üks sära mull' sätendas,
Mis uue õnne ilma
Mu südant juhatas.

Mis enne kuldakumaks
Mull' hinge ilmutud,
See iluks määratumaks
Kõik kokku siin julanud. . .

Siin jüda nooreks saanud
Du õnne mere sees,
Silm oli seisatanud
Just — neitsi — fuju ees.

78. Kask ja kuus.

Mäe kõrge kingu pääl
Kaunis kuus, see kasvas jääl,
Taewas teinud tema üle
Lahti oma õnne süle.

Und jääl nägi kasest ta
Drus oja kaldala,
Kellest kaitjis kuldne rahu
Tuuli tujulisi, pahu.

Aga äkki pilwe piir
Tumenes, ja tormi tiir
Möllas mööda oru kallast,
Tuiskas wiha waenu wallast.

Kuusjete ju katkenud,
Kuldne kroon tal murretud!
Mis ta õndsas unes näinud,
Kõik see õnn on hauda läinud!

Waikses orus, kaseke,
Kuis see mõjund jinusse?
Mäen ka langewat su lehe,
Märtsinud su pruudi ehe.

Elu merel, wilu tuul,
Kus siin laulab armu luul,
Died õnnes haljendawad,
Sääl ja surma haua awad!

79. Ölipuu leht.

Ma olin üksi ja jõuuta
Kord mäsjava mere pääl,
Ja ekssin ilma nõuuta,
Kui laene lahus jääl.

Ja marudes ölipuu lehe
Tõi tuike mull' paadisje,
Kui õndsama õnne tähe
Mu woogude wäljale.

Jah, tuike, ja jeda mul olid
Ja ölipuu dieke ka,
Kui kuldne, mu laewa ja tulid
Kord lahuwal laenela.

Ja lohe laen'te hari,
Kuis see nüüd waitenes,
Kui peegel paistis meri —
Ma olin sadames!

80. Üks ingel õhtu hilja.

Üks ingel õhtu hilja
Sääl lehwib salamast',
Ja walab lille silma
Wett kuldakarikast.

Ja sellel' toidu kuma
Suud annab hellaste,
Oh kuis see kannikese
Wiib ime ilule!

Mu kuld, nüüd minagi mõistan,
Kui roos sinu rinnala,
Miks minu argliks süda
Siis hakkas tujukuma.

Roos, see sinu rinna täitnud
Dn taeva tundmusel,
Säält mullegi hinge läitnud
Arm püha leekidel!

III. Looduse lehkawas hõlmas.

Oja kaldal kannike,
Oksal lahke linnuke,
Maa ja meri kuulutab,
Kuis meid Issa armastab.

81. Newade.

Kui künnilind on laulamas
Meil jälle kodus kosuvas,
Ja naerab taewa fina,
Siis oma toast tolmusest,
Ja põgen'd talve paeladest
Läen kulda ilma mina.

Ma laulan halja aasala
Ja kiidan üle ilma maa,
Mis minu film on näinud:
Kuis helde Issa armu käel
Ja tema rohke armu wael
Maailm on uueks läinud.

Ja kannikesi kalda pääl
Ma palmin kauniks kimbuks jääl,
Kel hästi õie ilu:
Kes oma lille filmaga
Meid wõtavad kaunist' tereta
Ja äratada elu.

Meid toon ma haige wemmale,
Kel ilmaks tuba fitsjufe,
Et ta'gi teaks, teaks:
Kui lõppemata helde weel
Du taewa Jsa armu meel —
Ja et ta meeles peaks:

Kes kulla kauni kewade
Du toonud terve ilmale,
See pöörab ka mu waewa,
Et kohjewa walu weest
Ja ähwardawa häda seest
Läen selge armu taewa!

82. Mu laululinnuke.

Mu laululinnuke,
Ei enam laula see
Mull' kaunist kewadest,
Ta koidust kullajest,
Ei enam laula ta
Mull' lahke häälega.

Ta wiis on waikenud,
Et nupud närtsinud
Kõik külma tuule ees
Ja walge härma sees,
Kus kojund öie rand
Nii äkki kahwatand.

Kuid, waene jüda ja,
Oh ära furwasta:
Kes lootnud kewadel,

Ka karta sügisel
Sel pole koguni —
Ei ilmaški!

Weel puhkeb roosi õis
Ja kuldsen armu kõis
Sull' õitest enmast koob
Ja uue koidu loob —
Mis sündind silmaweest,
Ja hõbe kaste seeist.

Ja laululinnuke
Siis laulab uueste
Sull' laulu lahkema
Ja imeilusa —
Ja laulab kewadest,
Mis kestab igawest'.

83. Kannikene kalda pääl.

Kannikene kalda pääl,
Linnukese laulu hääl
Kulda keelel kuulntab,
Kuis meid IJa armastab.

Kõrgest koidu kumagi
Hüüab ilma ühtlasi:
„Üle suure ilma maa
IJa arm on otsata!“

Linnu seltsis, lapsuke,
Laula, laula lahkeste,
Kupukesi noppides
Palu wagas südames:

„Lase, Ija, lase mind
Manduses tiita sind,
Kes ja koidu kastega
Paned kannid kaswama!

84. Nüüd öie wihma sajab.

Nüüd öie wihma sajab
Sääl maha otjata,
Nii talwe mured ajab
Kuldtewad minema.

Ia minu süda waene,
Mis kurdad sina weel?
Sull' hüüab oja laene,
Ia kaldal lille keel:

„Kes kulmul' öie pärja
Sull' pani lahkeste,
Ka sinu silma märja
Wiib rõõnu leegile!“

85. Kuldne roos.

Kuldne roos, kus sinu algus?
Sinu algus, kust see walgus
Koidab alla, kullane,
Ilma häda orusse.

Kuldne roos, sest märkan seda,
Miks nii õnnis minu süda,

Kui sind esmalt fiinita
Wõisin armsa rinnala!

Kuldne roos, seks sinu wõsu
Säälgil leiab kalli asu,
Kui mind armsa kõrwale
Pannaks musta mullasje.

Kuldne roos, nii läbi walu
Sinna saatku mind su ilu
Dma puhta õhuga —
Kus on õige õnne maa!

86. Õhtul.

Kui lõpuud minu päewa töö
Ja kätte tulnud waitne õö,
Siis waatan mina wagaste
Weel üles pilwe piirile.

Sääl tähte hulgad helgiwad
Ja imewalgel wälgiwad,
Kui kallid pärlid nõõrila
Nad läikwad, liikwad lõpmata.

Ja üle tähte wägede
Kui ingli laulu kuulufse:
„Siin, rändaja, ja Ija ees
Kord hingad õndsä rahu sees!“

Ja jellel' wastab ilma piir
Ja kust'wa eha kulla kiir:
„Kes kõrgem taewa wägedest,
See hoiab oma lapsufest.“

Ma waiken, ei wõi uinuda,
Waid pean enne paluma:
„Oh oleksin ju ülewal
Ma kodus, suurel isamaal!“

87. Hoia!

Kewadel, kui kulda öied
Lähwad lustil õitsema,
Kulda öied — kulda kõied —
Kende eest end hoia sa!

Kui sääl ööpik õhtu ilma
Õhtab wiisi õndsamat,
Hoia, et ei sinu silma
Tungi kuumad piisarad.

Lille õis ja linnu keeli
Pea süütab südame,
Enne weel, kui märgand meeli,
Läind ta juba leegile.

Jah, su süda, õnnis jüda
Siis on lausa tule käes!
Kes wõiks kustutada seda,
Kui ta kuumab armu wäes?

88. Kuldne kuu.

Lehwid läbi õhtu õhu,
Kuldne kuu, nii waikseste,
Pääle pöudse päewa rõhu
Hüüad ilma rahule.

Sinu kõrval pilve piirel
Näen tähti tuhandid,
Tähekesed kulda kiirel
Toomad jala sõnumid:

Kes on kuu ja tähe pannud
Õhtu taewas järama,
See sind omal rinnal kannud
Igawese armuga.

Ja kui kustuks kuu ja tähed,
Tema arm ei tüdine,
Pea, pea ja'gi lähed
Tema rahu rüppesse!

89. Kui päikse põlew kuuli.

Kui päikse põlew kuuli
On leekind otjata,
Ja pilwisse end peidab
Siis taewas forraga —

Ja pilwerümfast läbi
Sääl jahwab wälgu wiir,
Oh laps, ja ära kardada:
See uue koidu tiir!

Müüd kōu, see färgatades
Kõik kuuma peletab,
Mis sulle surma ohuks
Su saada ähwardab.

Ja kohe vihma woole,
See katab kõrvend maa:
Jah oota, pääle põua
Arm joodab kastega!

90. Päewa palawuses.

Päewa palawuses
Kurdab kangeste
Looja terve loodus,
Loodus jänune.

Dru põhjas oja
Kuivanudki jääl,
Kupukene närtsind
Oja kalda pääl.

Ilm kui palwekoda,
Palub Isa eel:
„Kustuta me jänu
Oma armu weel!“

Palwe pääle wastab
Tuba kaugele kõu:
Kohe kastet annab
Õnnis tähte õu!

Wool'wa vihma ojas
Kohe ujub maa,
Selles kojud, kojud
Kahe võrra ja!

91. Öö laul.

Mäe, kuldne kuu, jee kumab taewa telgil,
Kõit hingavad, kes tööst on wäsinud,
Müüd rahu langeb waitse tähehelgil
Meil' hingesje, kes walus waewatud:

Jah, wabaduse walgus

Ja päewa selgus

Saab pärast ööd jull' tõusema:

Maga ja

Rahuga!

92. Hõbe pilwed kulda piirel.

Hõbe pilwed kulda piirel
Sinimerel jõuavad,
Koidukojust kiirel, kiirel
Õhtu poole jõuavad.

Sinimerel hõbe laewal
Tahaks sõuda minagi,
Sõuda kuumal põuapäewal
Kunni õhtu uduni;

Kunni langeb õhtu kaste
Minu kortsund kulmule,
Kunni waun wagusaste
Õndja õhtu unesje!

93. Kewade kõlad.

Kewad, kuldakõladega,
Hõrna lille õhuga,
Oma sooja südamega,
Mis mu hinge hüüab ja?

Minu hinge hüüad hellast':
„Helde Isa elab weel,
Tema juure walu wallast
Tungid sina tormi teel.

Ja kui närtšib maine maja,
Nagu nupud sügisel,
Üksford üle hana raja
Tõused kotta tiibadel.

Kotka tiiwul, armu kätel
Tõused mõites ülesse
Sinna, kus sind elu wetel
Dotab fuldsem kewade.“

94. Jahimees.

Kui metsas kostab jarwe hää!,
Hollalialo,
Siis jahimees on jahi pääl,
Hollalialo,
Ta lustilugu lututab
Ja oma püssi paugutab,
Hollalialo!

Kui kütt on läinud jahile,
Ta kõrwas on ta koerufe:

Pea linnu jäljed otstitud,
Ja püüs on palju paukunud.

Kord kuuleb häält ta oma ees:
„Kus oled, kallis jahimees?“
„Ja kust siis sina jia said,
Sa sinifilmi imeneid?“

Ei üksi tohi koguni
Eiit minna jina tagasi:
Ma käsi käes sinuga
Läen läbi laia ilma maa!“

Saksa teele järele.

95. Meri.

Raugemata, rajamata
Mäsjad, mängid maru sees,
Uwad määratuma wälja,
Püha meri, minu ees!

Oled awar hana süli
Oma külma kaisuga,
Kuhu pidand tuhat elu,
Tuhat lootust lõppema.

Süiski sinu hõbe laene
Hinge ime ilu toob,
Sala wägi sügawuses
Kallima mull' pärli koob.

Sinu imepeegli süsse
Sini taewas naeratab,
Tema walges walu pisar
Kalliks kaste helmeks saab.

Meri, nii su kannil kaldal
Tahan nutta, rõõmusta —
Walu, ilu Looja kätelt
Wasta wõtta tänuga!

96. Maailm on suur, maailm on lai.

Maailm on suur, maailm on lai,
Ta kaar on fullane,
Ta helgib, kui tall' ehteks tõi
Kuldõiji kewade.

Ja ilusam kui ilma kaar
Ja tema kannid kõik,
Mu silmis on üks silma paar —
Siit leegib taewa läik!

Kui sinna jisse waatad sa,
Ei ilma sa enam näe,
Ja jiski hakkad hüüdema
Sa üle oru, mäe:

Maailm on suur, maailm on lai,
Ta kaar on fullane,
Ta koidab fell', kell' armu löi
Kuldewad hingesse!

97. Neitsi wõersitt.

Kus orus waene rahwas elas,
Sääl tuli ifka wõerana,
Kui lõo laul ju õhus kõlas,
Üks neitsi, ilus otjata.

Siin orus polnud tema kodus,
Ei jeda teadnud üksgi,
Ja iga jälg tast ära kadus,
Kui ta siit rutand tagasi.

Kus tema ilmus, hekkis elu,
Sääl kadus waewa widewik,
Sääl hinges oli üksi ilu,
Kuid kõrge, üksi taewalik.

Ta wilja, kannikesi kaasa
Tõi, mis on wõersil wõjunud,
Kus parem päike ehtind aasa
Ja loodus kullal kojunud.

Ta kinkis andid igal majal,
Siin õisi ja sääl wiljufest,
Nii noor, ja kes ju kepi najal,
Sai oja tema heldusest.

Ta kõiki wasta oli lahke,
Kuid silmas armastajaid ta —
Need alles jaiwad ande rohke,
Need jaiwad kanni kallima.

F. Schiller'i järel.

98. Mägedele.

Mägedele tahan minna
Iluilma ülesse,
Sinimere sisse sinna,
Kus on hörnem õhute,

Kusja hõbe pilwe piired
Ilu hinge hiilgawad,

Kuna kerkind koidu kiired
Kuuse latvu kuldavad.

Mägedel, kus ligi taewas,
Unub pea oht ja piin,
Mis mind orus otse waewas.
Kaua kimbutanud siin.

Mägi kinnitab mu sammu,
Et kui tulen tagasi,
Druski mul küllalt rammu
Wõidelda ja wõitagi!

99. Kus jäänud kingul pärna puu.

Kus jäänud kingul pärna puu
Ja tema lehte koha,
Kus üksford laulis linnu juu
Mull' hinge armu iha?

Kus orus jäänud ojake,
Kus kõndijime koidul,
Kui wõitsid minult südame;
Sa kallim, jala wõidul?

Weel kostab kingul linnu laul
Ja orus woolab oja,
Ja kewad ehib elu jõuul
Weel terve Taara koha.

Ma üksi, mis ta imet teeb,
Ei juuda enam näha,
See mööda, mööda, maha jääb
Mu'st armu kuldne eha!

100. Mere kaldal.

Ma kurdan siin kalju kaldal,
All laened, need lahkuvad,
Ma kurdan fuldaegasid taga,
Sääl karjuvad kajakad.

Ma kurdan, kuis rooside keskel
Kord tõndisün kewade aal,
Kui, armsam, oliu nii õnnis
Su noore rinna naal.

Oh roosid, kus olete jäänud ?
Sääl karjuvad kajakad,
Külm udu tõuseb merest
Ja laened, need lahkuvad.

101. Ööpik.

Kui ööpik metsa ilus
On hakand hõiskama,
Ei enam omas walus
Siis kaua kaeba ja.

Kes kuuleb ta imewiisi,
See ärtab elusse
Ehk talle lille õiji
Arm külwab hauale!

102. Kõik saab helde Isa käest.

Eila tormid — ja ju täna
Loodus õhkab õite sees,
Ei siis muretsegi mina:
Kõik saab helde Isa käest!

Ehtigu siin siidi ehe,
Üle õõ on põllu pääl
Inglid hörna õie lehe
Teinud ilusamaks weel.

Kuldsees kojās ja siin ela,
Sellest kaugelt kõrgemat
Kostab linnu laulu kõla
Ilu ilmas üleval!

Linnul, lillal muret pole,
Muret sõõgi, riide eest —
Mäe, kuis kumab koidu pale —
Kõik saab helde Isa käest!

J. v. Eichendorff'i järel.

103. Päike pilves.

Mu ümber loodus lehtab,
Kuid roosid pisaral,
Ja õie wäli õhkab
Mii paksu pilwe all:

„Oh päike, paista jälle
Sa kulda kumala,
Siis õitsen tänuks sulle
Ma uue iluga!“

Jah hüüdke, lille hääled,
Mii palwes teiegi,
Et seda ingli keeled
Wiiks Ija järjeni.

Ia Ija jeda taewas
Saab kuulma wiisiste,
Kes rõõmuks meie waewas
Wtib roosi õitesje.

104. Ju kannid kahisewad.

Ju kannid kahisewad
Sääl sügistuule käes,
Ja pungad pudenewad
Ja külma õhu ees.

Ia süda, fohtund süda,
See küjib waluga:
Kas mööda lille rada
Saan ma weel tõndima?

Kas kuldsjed kannikesjed
Weel taewast mull' tärkawad,
Kas laulu linnukesjed
Weel iluks mull' ärkawad?

Mäe, hele päike helgib
Ka langend lehte pääl,
Ja sügistaewas selgib,
Et sulle hüüda sääl:

Et närtjigu öie lehed
Näe, kuldne kewade
Sull' kadumata ehet
Roob krooniks kulmule!

105. Kewade unenäud.

Kus jääl õhkwad öie filmad,
Ditšesid mul öinne ilmad
Unenäus ülewalt:
Kuid kui jälle kewad koitis,
Kadund öinne see weel wõitis
Kuldšes kujus kaunimalt.

Öhus mälestuše mõnu
Südamel' loob soowi šõnu
Lahkemašt weel lootušešt:
Langegu ka öied maha,
Kewad parem pärja päha
Paneb meil' ford igawešt!

F. Rüdert'i j. wabalt.

106. Konn.

„Ei konna wõi ma näha,“
Nii ütled mulle ja,
Ma wastaan: „Eks ja taha
Ta tulu tunda ka?“

Sešt kušt šüis kannid tuleks,
Kui kewadet kroořsumas

Ei konna mättal poleks
Ja lombis lähedas?

Ja kust siis kure pojad
Saaks wahel wärsketti,
Kui soojed jamblakojad
Ei kaswataks konnagi?

Ja mis peaks ilmast saama,
Kust kurg on kadunud,
Ja peaks tühjaks jääma,
Kui laan, mis laastatud.

Kui kurg jull' koju poole
Peab lehwima lennula,
Siis jäta mätta pääle
Ka konn ja krooksuma.

107. Kewad ja sügis.

Koit kumas üle õitswa kodu wainu
Ja kewad kosus aasjal armsaste,
Kui lahtusin, ja armukese ainu
Ma wiimast korda wõtsin kaenlasse.

Ja kui sind, kodu, jälle sain ma näha,
Ju walges härmas uinus wainu maa,
Ja, armuke, kas kustunud siis eha
Ka sinu hinges langend õitega?

Kas, kuldne, siis ka sinu kuuma põue:
Du kare sügis sisse tuisanud?
Kas lilled närtsind, mida roosi õue
Meil' kosuw kewad taewast puistanud?

Sa waited, tõmbad ära oma käe,
Ja kahwatand on sinu roosi huul,
Külm udu tõuseb üle kodu mäe
Ja minu ümber wingub wilu tuul.

Ma mäe all jääl waitse risti ette,
Kus ema hingab, jään veel palwesse,
Siis wõtan jälle reisikepi kätte
Ja ruttan ära, kauge, kaugele!

108. Sügis ja kevad.

Kallis kodu, sinust lahkun,
Maha jääd ja isamaa,
Maha jääd ja isa talu
Dma armsa aasaga.

Isa, ema kodu lähel
Kurdawad jääl kurwaste,
Kodu teelgi tõistre'neiu
Waatab mulle järele.

Kase otjast langend lehed
Kahisewad minu eel,
Pööran kord weel kodu poole,
Laujun lahkumiseks weel:

„Isa, ema, kallis neiu,
Ärge kurtke koguni,
Löörib jälle lõokene,
Tulen juba tagasi.

Kodu tuppä rõõmsast tulen,
Minu kõrwal naabri neid,

Isa, ema, teie käed
Ise õnnistawad meid.

Ja siis terve kodu naerab,
Mias laulab linnuke,
Kullerkupud oja kaldal
Hüüdwad: „hõisja!“ ilmale.“

109. Suu walgel.

Kui sinimerel sõudwat
Mäen kõrgel kullast kuud,
Mul on, kui tahaks siis anda
Just taewas maale suud.

Ja nagu wäikewalt wõlwilt
Sääl inglid ilmufsid,
Et puistata kewade kaisust
Mull' rüppesse roosifid.

Ja kui siis lillede õhu
Wiib tõusema tuuleke,
Mul on, kui peaksin ise
Ka lendama kaugele, —

Siit ülesse ilude ilma,
Kus kumamas kullane kuu,
Ja laulab kiitust Loojal'
Sääl õnnis tähe juu!

110. Õhtu waiksuses.

Püha waikus, püha rahu
Lehwib üle latwade,
Lehwib läbi õhtu õhu
Minu wäsiind waimusse.

Waim, see widewiku wiiwul
Äkki wäikseks, waikseks jääb,
Tõuseb lendu, usu tiiwul
Armu järjel palwet teeb:

„Helde Ija, anna rahu
Dma wäsiind lapsese,
„Laf’ ta läbi õhtu õhu
Saada kulda koidule!“

Ja siis näen: mul Ija käsi
Pühib palgelt pisara —
Woodi ümber lillekese,
Minun õndsast magama!

111. Rändaja öölaul.

Kes ja ilmud ülewest
Walu, waewa waigistama,
Hädaorus hädalift
Kahewõrra kosutama —
Küll ma näind ju päiwi pahu —
Mine walu, ilu ka!
Õnnis rahu —
Tule, tule hinge ja!

W. Goethe järelse

112. Oh waata!

Oh waata selge filmadega,
Ets ole ilus ilma ring,
Oh maitse täie südamega,
Mis tunnud jääb on õnnis hing.

Ja kui ja kulbse koidu ajal,
Kui õitseb orus õunapuul,
Sääb kõnnid kojund õite rajal,
Siis tunnistaagu sinu suu:

„Oh Isa, kelle helde käsi
Mu iluks ehiv ilmamaa,
Sa anna, et ei iial wäsi
Ma põrm siin lapsetänuga!“

113. Kaste hõbene helgib.

Kaste hõbene helgib
Lille lehkawa pääl,
Kaasikusta ju kuulub
Dõpiku kullane hääb.

Meiu, kui dieke, ärtab
Hõrna õhtude sees,
Kaugel' ta koidusse waatab —
Silmad, need ujuwad wees . . .

Dõpik ja lehkawad lilled,
Keda meil' kewade toob,
Et teie nõiduwal käsul
Arm meile hingesse loob —

Kuis sel puhkenud pungal'
Panite pijarad
Koošipalgele piinaks,
Woolawad, walusad?

114. Öhtu järwel.

Nüüd waub waikselt päike
Sääl sinijärwesje,
Sest laene kuldse läike
Wiind wiimse leegile.

Sääl kaldal wees on wene
Nii taja liikumas,
Sees laps, kel lapsukene
Du põlwil kiikumas.

Ka emagi koju saanud,
Teeb tuld sääl kändudest,
Kui tulles terwitanud
Ja laste paarikest.

Noor kalamees, see seab
Kõik wõrgud korda nüüd,
Kõik astjad walmis peab
Seks, kui on böse püüd.

Ja wanaiša wilus
Sääl istub tooli pääl,
Ja öhtu kallis ilus
Du pea uinund sääl.

Üks rist, see kingult alla
Sääl kõigub kõdudes,

Ta metsa lilledella
Du hana ehetes.

Ta waatleb seda ilu
Nii lahke meelega:
Sääl on nii kaunis elu,
Siin õnnis hingata!

G. Scheurlini järel.

115. Sügise mõtted.

Tu loodus laulab leina wiisi,
Ja lehed puudest langewad,
Ja oja kaldal keerlewad
Näen mina tuules närtsind õisi.

Ja keskset kaduwuse walu
Ma palun: „Issjand, anna ja,
Et mul ei tuleks uinuda,
Kui wilja weel ei kannud elu!”

Siis pilwest tungib läbi päike
Ja naeratab mull' lahkeste:
„Oh ära kardada, lapsute,
Koit koob weel sulle kuldsse läike!”

IV. Kandli kullasel kõlal.

Kõlab lahke laulute,
Laula sinagi,
See teeb kurwa südame
Rõõmsaks koguni.

116. Minu laul ja lahke luule.

Minu laul ja lahke luule,
Minu soovid jalamad,
Mida kuulsin koidu tuule
Kodu õue kohawat —
Kellel' kanniks kingituseks
Tohin seda soovida,
Kellel' hinge ilustuseks
Kõite, kõite pühenda?

Isamaa, see saagu sulle
Sooja tänu tähena
Kõige eest, mis sina mulle
Kinkind rohke käega!
Armuke, ta õitsval wainul,
Wõta wasta sinagi
Armsa anne, see mu ainul'
Pühendud on pühasti!

Jah, mu laul ja lahke luule
 Riidab kodu kojumat,
 Kuldse armu rooſi huule
 Lõbu, kullast kallimat:
 Isamaal, ja armukesel'
 Tahan üksi elada,
 Nende palwel, õnnistusel
 Minna ütsford hingama!

117. Näkineid.

Ei tea, miks waewab mind walu
 Ja mures mu meeleke,
 Miks endiste aegade ilu
 Ei ilmu mull' hingesse.

Ju õht on järe ja udu
 Sääal tõuseb jõe weest,
 Weel päewas mäe ladu
 Näib wiimse walge jeest.

Ja ime neid sääal näha
 On kaldal förgela,
 Ja riie on kuldne eha,
 Ja juuksjed kullasta.

Ta kammib neid kammila kullast
 Ja laulab ise weel,
 See kostab õnne wallast,
 Et süttib jüda, meel.

Müüd sõudijal wäikeses laewas
 On juba filmad wees,
 Ei kalju ta näe, tal taewas
 On üksi filmi ees.

Wast laene, ja surma häda
Tood sõudjale paadissa,
Dh näkineid, ja seda
Teind oma lauluga!

S. Seine järele.

118. Mutendus.

Dh waikemine, jala, püha,
Ihm üksi on weel udu sees,
Mets nõtkund, nagu palwe iha
Ta tunneks Looja sammu ees.

Ma olen nii kui meks saanud,
Kõik häda oht on unustud,
Mis eila mind weel kimbutanud,
Dn koidu jälle kadunud.

Siit ilmaist ja ta ilust, walust
Kui rändaja ma läbi lään,
Et, Isa, su ees õigest elust
Ma otjata ford oja jaan.

Ja kui mu laul siin palga pähe
Dn nõudnud tühjust iganes,
Sa purusta mu kannel kohe,
Ma kummardan sind waikedes!

S. v. Eichendorffi järele.

119. Wenedigi laente laul.

Liigu, laewufene, liigu
Merel lahke lennula,
Kiigu, laenekene, kiigu
Paadi ümber iluga!

Laula laewas, neiu noori,
Laula laulu lõbusat
Mereft, kellel' mõrsjaloori
Pakkund kuulsjad kuningad.

Sõja sarwed, tuld ja rammu
Süütke meeste südame:
Muisitse wõidu wannik ammu
Kõdund kalda kõntjusje!

Unista, mu hingefene,
Imelima iludest,
Kuna koit nüüd kullaline
Puisstab rahu pilwetest.

Liigu, laewafene, liigu
Merel lahke lennula,
Kiigu, laenekene, kiigu,
Paadi ümber iluga!

A. Boermann'i järel.

120. Lauluke mäest.

Laulufese taja, taja
Kuulen kostwat mäe päält,
Kuulen kiik'wat koidu tuules
Oru põhja alla säält.

Mäe kingul kuldne kodu.
Oli mul ka emegi,
Mure orus waewa, walu.
Nüüd mul ainult alati.

Lahke laulukene, lasse
Hinge ette ilmuda,
Mis ma kodu maha jättes
Olen võtnud kauta.

Laulukene, taja, taja
Kosta mulle mäe päält,
Mäelt kuulen, nii ma ujun,
Hella emakese häält!

121. Õhtu laul.

Kui kostab kaugelt õhtu laul,
Ma seijan ukse ees,
Mu süda peatab ime jõuul
Ja on nii kurb mu sees.

Mul meelde kauged minewik
Sääl tuleb korraga,
Kus olin üliõnnelik
Su kõrwas, kuldne, ja.

Siis läksin sinu noore kae
Su waluts wallali,
Ja läksin üle oru mäe
Maa ilma edasi . . .

Weel kuulub kaugelt laulu hääl,
Ma seisan uksela,
Mul on, kui hüüaks ingel sääl:
„Sull' andsin andeks ma!“

122. Kants merel.

Kas merel kantsi näinud
Sa oled kalju pääl,
Kui fulda ehas läinud
Ihm roosi karwa sääl?

Ta tahaks wete pinnal'
Suud anda armuga,
Ja õhtu pilwete rinnal
Ka taewani tõuseda.

„Küll olen kantsi näinud
Ma merel kalju pääl,
Kus udu rünka teinud
Kuu hõbe walgeks sääl.“

Kas tõi sull' wete rajast
Häid sõnumid õhtu tuul?
Kas kõrgeft kantsi majast
Oli kuulda laul ja luul?

„Tuul waites, ja wete wäli,
See hingas rahu sees,
Ja leina laul see oli,
Mis kuulsin filmawees.“

Kas nägid kõrgel käiwat
Sa kuningat kaasaga,
Kel purpurmantli nad tõiwad
Ja krooni kullasta?

Eks olnud nende käel
Üks neiu kui roosike,
Kes paistis päikse wäel,
Ja palmik tal kullane?

„Küll wanemaid olen näinud,
Kuid ilma kroonita,
Mad leinariides käinud —
Si neiu näinud ma!“

L. Uhlandi järele.

123. Gesföna

afemel Dr. M. Weste laulude ees.

Dh kallis mees, kes käisid otasrada
Su waejest hällist kummi hauani,
Kui soojalt tufjus sinu Gesti süda
Su rahwa wasta rinnas alati.

See rahwa kasuks suutsid kannatada
Sa puudust, häda, päälekäimistki,
Kui tõe jünger tahtsid edendada
Ta kullast keelt ja teadust surmani.

Ja weel ju kannel, kuis ses kulda keeles
Ta kiidab priiust, armu isamaal —
Dh seisaks see meil kustamata meeles!

Su kalmult, isa, ärkab sama kannel
Weel korrats hüüdma sinu rahwa raal:
Dh kuulgu seda lapsed õndsjal õnnel!

V. Õnnis noorpõlw õitsewas kodus.

Slupäewad isa õuel,
Wõitsin teid ma unusta,
Kus ma hella ema põuel
Kurtsin kanapojana?

124. Mu kodu.

Mu kodu, see on wäike
Ja kasiin koguni,
Ta jiiski üle kõige
Mul meeles alati:
Siin olin wäikeses hällis
Ja ema rinnala,
Siin isa kuldne, kallis
Mind kandis kaisusja.

Mu kodu, see on waene,
Ei ole rikkust tal,
Ta hõbe — oja laene,
Mis läigib akna all.
Ta kuld on päitse tiired,
Mis kaunist' kuldawad
Mu kodu talu piired,
Ta aasad armsamad.

Mu kodu, see on auuta
Siin suure ilma sees,
Mu rahvas ilma jõuuta
Ta võimumeeste ees;
Kuid Jumal — meie rammu,
Ta sõna — waimu toit;
See jaadab meie sammu,
Et meil'gi tõuseb koit.

See kodu waene, wäike,
Kel auu ei kussagi,
Mul kallim üle kõige
Du kummi surmani.
Siin isalt, emalt saanud
Ma wara otsata:
Nad sinna juhatanud,
Kus jäädaw kodumaa.

Ja suures isamajas,
Oh püha Jumal ja,
Ka minu wäikeses kajas
Sa ela armuga:
Su sõna juhiks olgu, —
Mull' elus üksine:
Siis häda oht ka tulgu —
Sa wiid meid wõidule!

125. Üks lauluke.

Üks lauluke kaugelt kõlab
Kui üle mägede,
Ja ime ilu walab
Mu ara hingesse.

Ma kallist ihamaja
Mäen aias puude all,
Mäen koitvat noorusaja
Weel koidul kaunimal.

Sääl nopin nupukesi
Ma ema silma ees —
Kuid mis seks kõigub käsi
Ja film on walu wees?

Need nupud õhtu külmas
Du närtšind ammugi —
Ma üksi luule ilmas
Saand koju tagasi.

Kuid süngi süda, mu süda
Ta koidu kulla käes
Du unustand kõik häda,
Mis leekis wiha wäes.

126. Terwitus.

Lapsepõlwe kodust läksin
Mööda mina hiljuti,
Kodu paistis koidu kumas
Kuldne nagu ennegi.

Aga armsa kodu lähel
Ei sääl keegi tunnud mind,
Ei mull' enam, nagu enne
Tusfund wasta armurind.

Mere kaldal kahte risti
Nägin kahe kalnu pääl,
Iga süda, ema süda —
Jah, see oli waitend sääl!

Kuid mis kuulen? Koidu tuules
Kalmul pärnad kohavad . . .
Mahe koha, kas mind sina
Kallil käsul terwitad?

127. Kadunud kodu.

Kord raske reisi teel
Ma heitjin wärsind maha,
Ja endist kodu weel
Siis wõisin unes uäha.

Sääl paistis minu ees
Mu kaunis ijakoda,
Ja õhtus õite sees
Ta ümber lille rada.

Mu kodu koidu läif
Kii kuldas ime ilus,
Kuid äkki kadus kõik —
Ja süda wõitles walus!

Siis eksisin kaugele
Ma läbi ilma laia,
Kuid, kodukohale,
Silm märg, ei see find leia!

J. Kerneri järelse.

128. Nagu wend ja õde.

Nagu wend ja õde
Käisime käsi käel
Lahkel lapsepõlwel
Kodu kingul, mäel.

Nagu täht ja tõusid,
Kallim, siis korraga,
Kodu kingule kurtes
Maha jäin üksi ma.

Kuma kõrges, kuma,
Tõusend täheke,
Waikselt üksi ju poole
Waatan, kuldane!

129. Kui wesi hõbewalge.

Kui wesi hõbewalge,
Mis woolab hallikast,
Kui kuldne koidukaste,
Mis langeb ülewast,

Nii kuis see päikse paistel
Sääl helgib ilula,
Nii puhas sinu süda,
Oh neitsi, olgu ka!

Ja peats paisunema
Su pale pisaras,
Su süü see ärgu olgu,
Mis rinda rõhumas!

Ja filmaveegi meres,
Oh neitsi, puhas weel
Sul olgu ju lapsejüda!
Ka raskel risti teel!

130. Isa kodust, ema hõlmast.

Isa kodust, ema hõlmast
Lähed, laps, ja kaugele,
Minja õnne armu ilmast
Sõuad elu sõjasse:
Ilma, millel kuldne koor,
Andeks musta leina loor.

Baata jäält ja isa õue
Tihti tänus tagasi,
Kus sull' puhta armu põue
Awas ema hellasti!
Kus ta püha palwe meel
Juhiks oli eluteel!

Baga wanemate mõte
Olgu see su filma ees,
Kuna astub hinge ette
Ihm jääl wale ilu sees:
Meelitab ta magujast,
Pea finni Jumalast!

Jah, ta õigus ja ta tõde,
Olgu see sul juhtijaks,

Et ta sõna püha säde
Sinu waimu walgustaks:
Ilma walus wõidad ja
Selle kindla kilbiga!

131. Lapse film.

Kui läigib fulle lapse film
Ja selle lahke ilu,
Siis naerab ses full' ime ilm
Ja puhta armu elu.

Ses hiilgab ilmasüüta meel
Sull' wasta waranduseks,
See õis, mis Eedenist meil' weel
Jäänd pühaks päranduseks.

Oh lapsuke, su laewgi lääb
Pea ilma tormidesse,
Siis palu, et see sära jääb
Sull' filma, südamesse —

Et hinges ilmasüüta meel
Sul waimu waranduseks,
See õis, mis Eedenist meil' weel
Jäänd pühaks päranduseks!

132. Albumi lehesse.

Mu laps, ja lähed ilma
Nii noorelt, nõdrana,
Pea petab see su filma
Sääl kuldse kujuga.

Sel väljas ime ilu,
Kuid sees on wiha wiin,
Ja sellest sünnib walu
Ja hirmus hinge piin.

Mu laps, kui raskel ajal
Sääal puudub õige nõu,
Mis nägid isa majal,
Sell' anna wõersil auu!

Su Jumal ja ta tõde
Sul olgu silma ees,
Siis sureb wale säde
Ta püha walge sees!

133. Poistkesele.

Miks kurwastad, mu kaimukene,
Mu nupuke, miks nutad nii,
Et lusti lennul linnukene,
Su puurist lendas äkisti.

Bea waatad üles okste pääle,
Kus nüüd ta kiigub kõrgel puul,
Bea jälle tühja puuri poole
Käib lennates su lapse luul.

Nii kurwalt paned wäitseid käsi
Sääal tühja koha ümber ja,
Sa waatled puuri pulgakesi,
Ja küsid: „Kuis siit pääsis ta?“

Ja siis sa kuuled, kuidas laulab
Su kadund arm nüüd kõrges sääl,
Ja ojarüüsi alla woolab
Sul filmawesi palge pääl.

Dh walwa, walwa, lillekene,
Et üksford ja ei nuta weel,
Et püham wara, igawene,
Su käest on kadund raskel teel;

Et mehena sul wasta rinda
Kord pole lüüa maru wees,
Kus maitstud oled walu mõnda
Ja mõnda ilu hinge sees;

Et pole põue pigistada
Sul hinge hädas hirmjaste,
Kust kadund sinu süüta süda —
See hörn ja arglik linnuke!

Ta laulu kaugelt tafa kuuled
Sa kostwat hinge kallisti;
Kui kannid sul ta lahked luuled —
Kuid ta ei tule tagasi!

M. Lenau järel.

134. Kui muru pinnal muiste.

Kui muru pinnal muiste
Ma mängisin lapsena,
Ta niidu nõlwalt tuli,
Käes kannid õitega.

Ja kannikesi koku
Ta punus kalliste,
Keist pärja naerdes pani
Ta mulle fulmule.

Reed öied närtšind, närtšind,
Ja käji kortsunud,
Mis kodufannikesi
Mull' pärjaks pununud.

Mul seisab filmas wesi,
Kui mötlen jelle pääl',
Kuis üksford önnis, önnis,
Jah, önnis olin jäääl,

Kui muru pinnal muiste
Ma lauljin lustila,
Ja niidu nõlwalt tuli
Ta hörna öitega!

135. Mu lillekene, lehka.

Mu lillekene, lehka
Ja öitse hörnaste,
Sa roosi huulil hõhka
Mull' önne hingesje!

Sul puna palgele iluks
Arm kujutand kuldsemalt,
Oh kumaks ja kuumaks see eluks,
Mu roos, mull' jäädawalt!

Sešt kaub kord roosi puna,
Siis langeb ta leheke,
Siis leinab taewa jina —
Roos närtšib jurmale!

136. Pesake.

Ofsal laulis linnute :
„Mul on pehme pesake,
Põesa warjus pesa sääl,
Kallim wara ilma pääl.

Eääl mul tuule tormi ees
Pojad rahu paiga sees,
Kunni juureks saavad nad,
Ilu ilma lendavad.“

Ija taewas, mulle ka
Peeni pesa anna ja,
Kus mu omad tormi sees
Leidwad rahupaiga ees.

Eiis mu peeni pesake
Kõlab jellest kaugele :
„Tuulest, tormist warju wiib
Taewa Ija armu tiib.“

137. Rikkunud pesa.

Tuule hoog,
Tormi woog
Wihas pildus puruks wõsa,
Pildus ühes linnu pesa
Ofja päält,
Maha säält.

Varjuta,
Waluga
Leinawad nüüd linnu pojad,
Kellel kadund õnne kofjad.
Wiha wäes,
Tormi käes.

Lapsuke,
Linnule
Wõta kaitseingliks heita,
Põesasse tall' aita peita
Pesakest,
Pijukest.

Sullegi
Hellasti
Saadab isa ingli abi,
Kui sul käia tormist läbi
Tuule hoos
Wete woos.

138. Oh oleks hele hääleke.

Oh oleks hele hääleke
Mul, nagu linnul jääl,
Kes lustil lõõrib lahkeste
Ja laulab oksa pääl.

Ja oleksid mul tiirwad ka,
Ma üles lendaksin,
Ja päikse paistel pilwila
Ma lahkest laulaksin:

Ma kiidaks hilja õhtuni,
Mis Jsa arm meil' tõi,
Kes koidu kuldas kallisti
Ja hõbe pilve löi.

Küll inimesed üksi siis
Sääl hüüaks ühel nõul:
„See on nii kallis, kaunis wiis,
Kui kõlaks ingli laul!“

Et Jsa armust laulsin ma,
Näib ingli omane
See laul, mis laulis lustiga
Teil' väike liimuke.

Alatte järel.

139. Hansuke, kes kaewu langend.

„Kra mine, Hansuke,
Tial üksi kaewule,
Oli ema ütelnud,
Kindlamaste keelanud.

Hansuke ei hooli sest,
Kaewul kõigest südamest
Oleks olnud kobe ta
Dma ihu, hingega.

Ja weel kaewu katuksel,
Oh kuis ta sääl ülehel
Päälispalgil ratsutaks,
Ratja sõidust rõõmustaks!

Ja kui hirmus! Juba jääl
Hansuke ou palgi pääl;
„Hopp, hopp, hopp!“ ta ratsutab,
„Hõisja, kuis siin sõita saab!“

Hansuke, mu Hansuke,
Vaata ette wähege:
Muidu kukud katukstelt
Kaewu kurku ülewelt.

Ja ka, plumpsti! sõidu pääl
Hansuke on tõeste jääl
Kukkund kaewu korraga,
Enne pää, siis jalad ka!

Kui ta kukkus kiirel teel,
Üksi saapaid nähti weel,
Ja siis waene, wäike mees
Suri külmas kaewu wees.

Hansuke, kas oled näind,
Mis ju rumalus on teind:
Mis on keeldud, ära ja
Sial hakka ihkama!

140. Oh oleksin weel wäikene.

Oh oleksin weel wäikene
Mu wäikse padja pääl,
Ka minu pääle kalliste
Siis keegi waataks jääl —

Mu ema, kelle süda mind
On mõistnud õieti,
Kui tuskus mulle tema rind,
Truu kummi surmani.

Küüd olen juure ilma jees
Ja tormis üksi ma,
See ainjaks õnneks hinge ees,
Kui wähe waikub ta:

Kuis olin ükskord wäikene
Mu wäike padja pääl,
Ja minu pääle lahkeste
Mu ema waatas jääl.

141. Nooruse päike.

Weel paistab meil' nooruse päike
Nii kaunis ja fullane,
Ja kallab lahkema läike
Weel iluks meil' hingesse.

Weel kõnnime rooside rajal
Kui sõbrad siin sõbraga,
Ja armsamal rooside ajal
Arm ärkab hingessa.

Kuid pea on kustunud kiired
Ja kadunud fullane läik,
Pea mustad on pilwete piired
Ja nupud on närtsinud kõik.

Seepärast, mu wennad, kui kestab
Weel fullane päewake,
Ja käsi weel karikat tõstab
Kuld sõjuga ülesse,

Sel armsjal rooside ajal
Siis wõtkem end rõõmusta,
Ja lahkel lillede rajal
Weel nappusid noppida.

Neid sõprus sidugu ühte,
Arm hoidku neid hellamalt,
Siis maruski märkame tähte,
Mis helgib meil' ülewalt.

Ja weereb ka kullane päike
Kord õhtu udusse,
Ta kallab lootuse läike
Meil' kustudes kulmule!

142. Gerika.

Rannikesi kaldala
Tahtsin niidul noppida,
Ei neid kuski olnud:
Suikund surma lille film,
Wiluks muutund ilu ilm,
Et ju sügis tulnud.

Ramarikka karjamaal
Ainult leidsin kase all
Ranni kimbuteje;
Selle kandsin koduje,
Armuteje afnale
Panin peekerisse.

Heldetene hellaste
Ramarikka kalliste
Kastis wärste weega;

Ja, oh waata, lille film
Ärganud, ja ilu ilm
Tuppa tulnud seega.

Öitesse on hörnasti
Pungad paisund peagi —
Andwad märku mulle:
„Tuhisegn kõle tuul,
Weel ford laulab õnne luul,
Laulab lahkest julle!“

Mähes hörna öiekest
Annan juud ma südamest
Minjal' armukejel:
Kes mull' kuldse koidu koob,
Ilma kewadiseks loob
Talwel tormilisel.

Oh mu hella Gerika,
Minu kuldse armuga —
Sumal jee teid kaitsku,
Teie rõõmuks koduraal,
Waesemalgi nõmme maal
Lahkeid õiji õitsku!

143. Noorus nii wara, nii wara.

Noorus nii wara, nii wara
Pögeneb, pögeneb sul,
Lehwib kui lemmates ära
Kuldasel koidikul.

Seft ta hiilgawas ilus
Kõndigem, kestab ta weel,

Pea eht wõitleme walus
Tuiskawa tormide teel.

Pea eht murduand lillid
Üksi meil jalgade ees,
Kadunud lootused kallid
Dhus ja ofaste sees.

Seft siis — tulewa toeks,
Laskem juurduda jõuud,
Wõjuda wanuse wäeks
Mooruse fullased nõuud!

Kändaja, rooside rajal,
Õisi, kui õitsemad nad,
Mopi ja armjamal ajal —
Kohu nad kollatawad.

Moorus ju wara, nii wara
Põgeneb, põgeneb jul,
Lehwib kui lennates ära
Kuldjemal koidikul!

144. Hämmelgas.

Hämmelgat kui surma kardab,
Waljust wäite Heeduke,
Tal ju olla, kallis kurdab,
Sarwed suured jäleste.

Hõgimiseks fihwad hõelad
Olla hirmjal hämmelgal,
Riskumiseks fihwti nõelad
Kurjal loomal koledal.

Magu nõder Heedu nõrgud
Elus weel ehk jinagi,
Sinu ees on udu nõrgud
Ja neid kardad surmani.

Waata üksi päikse walgel —
Wari taganeb ju ees,
Tume kohe on ju palgel,
Oled wähegi ja mees!

145. Suu walgel.

Näe, kuidas wait ja wagusast
Laps hingab padja pääl,
Nõõm kadund tojast kõlawast:
Laps on nii haige jääl!

Suu üksi kumab kurwemalt
Ja kuuma kulmule,
Ja palgel' paistab ülewalt
Ja hõbe walgete.

Ta tahaks ühes paluda
Dõ waitse rahu sees
Weel emaga, kes walwama
Jäänd lapse woodi ees!

146. Päewa paiste.

Mu maimuke, mu marjute,
Kuis olid haige ja,
Müüd üle kodu kinkude
Sa lendad lustila.

Müüd sinu finisilmades
End taewas peegeldab,
Ja sinu noores südames
Kõik ilm kui uueks saab.

Kõik seda päewa paistefe
On toonud Isa käest,
Kes jälle kuldse kewade
On annud armu wäest.

Jah, terwis, kallim weel kui kuld,
Sa kosud kewadel,
Kui muhenemas kodu muld
On uuel orasel.

147. Wäike Willi.

Isa, ema läinud wälja
Õhtu õhtu tõndima,
Wäike Willi senni woodist
Kargas, kõpsti, korraga.

Mia poole jääb ta oli
Tõttamas ju kiirel teel:
Keeldud esimesi õunu
Mõudis maitsta lapse meel,

Uga läbi lehte waatas
Poiji pääle täheke
„Iga film mind taewast näinud!“
Kurtis ta nüüd kurwaste.

Ja siis puu jäi puutumata,
Willi juba woodis sääl;
Kurja ei ta enam taha
Teha iial ilma pääl.

148. Silmapilk.

Silmapilk, ja kuldne, ilus,
Wiibi, wiibi wähe ja,
Las' mind roosipuude wilus
Weelgi korraks hingata;

Puude peidus, õite õhus,
Mida külwand armastus,
Kusja maa pääl taewa rahuš
Waiwend hinge igatsus.

Die lehed pea läewad
Lendu tuules laiali —
Üürikesed õnne päewad
Kaduwal on foguni.

Silmapilk, siis kuldne, püha
Wiibi, wiibi wähe ja,
Las' mu noore hinge iha
Armu meres ujuda!

VI. Hellal emasüdamel.

Et mul mujal nõnda armas
Nagu kodu läwela,
Kus ma hella ema hõlmas
Wõisin nutta lapsena.

149. Ema süda.

Ema süda, armu süda,
Puhtam, kallim ilma pääl,
Sinu ligi löpeb häda,
Waikeb lapse walu hääl.

Sina armu jäädawusest
Unnad fuju kaunima,
Kuidas ilma ahastusest
Wõtab arm meid lunasta!

150. Tuiskawas lumes.

Läbi tuiskawa lume
Torman edasi,
Kallis kodu kaugel,
Kaugel foguni.

Kodu koldel ema,
Helde emake
Boja pärast palub,
Palub ärdaste:

„Taewa Isa, kaitse
Kallist kangel jääl,
Paiſtku sinu pale
Minu lapse pääl!“

Kuna läbi lüme
Torman tuisus ma,
Läbi pilve päike
Kiirgab forraga.

Mahedaks on muutund
Wilu talwe tuul,
Näib mull', nagu hüüaks
Hinge ingli huul:

„Keda ema palwe
Kaitseb armu wäest,
See saab koju jaama
Tormi, tuiju kääst!“

151. Ema hõlmas.

Wäike ema hõlma
Uimund waikſesti,
Une ime ilma
Waund emagi.

Inglid talle ilus
Hinge ilmutand,
Kuis ta kuldne elus
Kojund, kangeks jaand.

Sääl ta nopib õisi
Lahfel lille raal,
Wõitleb mehe wiisi
Pühal isamaal,

Kanget mõeka kannab
Warjuts waesusel',
Tuhat tuld ta annab
Hirmuts hõelusel'.

Inglid, aitse iji
Hoida hellakest,
Kaitsku teie käsi
Teda kahju eest.

Hoidke teda, hoidke
Kohke armu wäes,
Unenägu täitke
Üksford teus, tões!

152. Oma kuju.

Sääl kalbala tamme wilus
Ma istun üksina,
Ja waene süda walus
Mul tahab lõhkeda.

Silm soowila soojemalla
Siit jõuab kaugele,
Kus musta mulla alla
Sääl pandi emake.

Siis wilgub furd päikse walge
Sääl oja laenetes;
Sest kuju kulda selge
Mul sünnib jüdames:

Jah päike, ja kuldne päike
Mul olid, emagi,
See ainus, kel armu läige
Ei kustund iialgi!

Weel istun siin tamme wilus,
Ei enam nuta ma,
Ma emakest ime ilus
Näind kuldakujusja!

153. Emakene, ei ma seda.

Emakene, ei ma seda
Jõua iial unusta,
Kuis nii soojalt sinu süda
Tukjus kuldse armuga.

Päewal sina waewa nägid
Oma armsa lapse eest,
Õhtul ta eest palwet tegid,
Päle niiske silma weest.

Ei see päle minu meelest
Lähe ära iialgi,
Ei see kau, mis su keelest
Hinge ilmus mullegi.

Ja kui waitse õhtu ajal
Tulnud tunnid waitsemad,
Jälle sinu rinna najal
Arwan ennast wiibivat —

Emakene, ennast jeda
Kord weel arwan kuulwat ma,
Kuis nii soojalt sinu süda
Tussus kulbse armuga!

154. Kodu läwel, kuldne ema.

Kodu läwel mul, mu ema,
Wõtsid pinna sõrme seeest,
Muuski mures kuiwanema
Panid palge filmaweeest:
Oh see oli armu foit,
Milles kustus walu wõit!

Kodu läwelt on mind elu
Laia ilma kutsunud;
Tuhad ilu, tuhat walu
Oli jääl mul walmistud:
Arm on haawad parandand,
Nii et nadki terwets saand.

Ei see ammu nõnda armas
Oind kui kodu läwela,
Kus ma hella ema hõlmas
Wõisin nutta lapsena,
Nutta kunni pilwe alt
Päike tõusis kallimalt.

Suurest ilmaist waatan sinna
Wäikse kodu läwele,
Kus mul wõtsid walu pinna

Wälja, hella emake!
Kus ma sinu rinna naal
Olin õige õnne maal!

155. Haud kaugel.

Üks värste haud on kaugel
Sääl külma nõmme pääl,
Üks neitsi, piisar laugel,
Ta ääres nutab jääl.

Ta roosi rinnalt wõtab
Ja paneb kalmule,
Mis kallist wara katab,
Kus hingab ta emake.

Jah, ustaw emasüda,
See murdunud on siin,
Müüd waejel lapsel häda
On ilmas, ja hinge piin.

See pilguks kalmul kaugel
Eht waiteb nõmme pääl,
Kui neitsi, piisar laugel,
Wõib nutta, nutta jääl!

156. Kodutalust lahkumine.

Kui ma kodu talust läksin,
Kodu kohast kaugele,
Weel ja ford mind saatma tulid
Ukse ette, emake!

Kahe all jääb mulle andsid
Viimast korda emakäe,
Siis ma kodu maha jätsin,
Tema oru, tema mäe!

Kodu kask on ammu kadund
Sügiseje tormi sees,
Mis ta all mu ema soowind,
Pole kustund hinge ees.

Mis mul soowind ema jüda,
Soowind ema armusilm,
Seda riijuda ei suutnud
Minu rinnast terve ilm!

VII. Elutarkuse ja tõe teele.

Tõtt ja taga nõua
Ilma kartmata,
Ühendada jõua
Teda armuga!

157. Kui päikse kuld.

Kui päikse kuld
Sull' särab tuld,
Ja sinitaewas selge,
Ei usu ja,
Et korraga
Kõu pilwetab ta palge.

Kui koidu tuul
Ja roosi huul
Sull' lehwiteleb ilu,
Ei mõtle ja,
Et tõuseda
Wõib äkki waew ja walu.

Sest õnne sees
Eääl Ija ees
Sa palu omal' jõudu,
Ja kannatust
Ja finnitust
Seks, kui on rasket jõudu.

Siis usu tuld
Ka walu tuld
Saab wiima waitsemale,
Et roosiaal
Ja okasraal
Kui päikse tuld ju pale.

158. Sõbra käel.

Küll ilm on külm ja wilu
Siin tuiskawa tormi sees,
Ja närtšind õite ilu
Ea leinad filma wees.

Ünn jul, kui sõbra najal,
Kes ustaw surmani,
Ea tohid rastel rajal
Weel wõidelda edasi.

Sest kui nii südamel süda,
Ja rännates käsi on käes,
Ei kardada ja kangelamat häda
Ka wihaste woogude wäes.

Ja kui ses walus ja wilus.
Ka taewas teil filmade ees,
Koit tõuseb kuldsemas ilus
Just tuiskawa tormi sees!

159. Ader ja mõek.

Üks krahw, kel elu õhtuke
Su oli jõudnud ligi,
See oma kahe pojale
Siis testamendi tegi.

Üks mõek ja ader olivad,
Ta wara parem oja,
Neid töid tall' pojad leinajad,
Siis õnnistas neid ija:

„Mu wanem poeg, mu kallim ja,
Mõek sinu oma olgu,
Mäed selle kange kantsiga
Su walitseda tulgu!

Kuid mis, mu noorem, sina saad?
See ader sulle jäägu,
Org, kus on majad madalad,
Sul rahu paigaks saagu!“

See pääle wärsind wana mees
Dn oma hinge heitnud,
Ja pojad terve elu sees
Dn tema käsku täitnud.

Kuid mis on kantsiist saanud sääl,
Mis mõegast, mõega kandjast?
Mis rahu orust madalmaal
Ja waikest wälja kündjast?

Mis küsite: kus näha weel
Mäel rüütli auu ja jära?
Kants ammu kōdund tormi teel,
Ja katki mõega tera.

Kuid orus paistab päewake,
Sääl idu wõrsub hilju,
Sest wili kaswab kalliste,
Ja adral auu on palju!

Wolfg. Mülleri järel.

160. Jahi saak.

Näe, löwi seltsis jahile
Kord läksid hunt ja rebane.
„Teist oma jau saab igamees!“
Nii öelnud löwi nende ees.

Üks metskits pea wõrku läind,
Mis reinuwader walmis teind;
Ja löwi saaki jagama
Nüüd hakkab tähtsa kõnega:

„Kolu osa kitsest jaagu nüüd,
Et igamees saab oma hüüt;
Sest esimen' saab käsijal',
Mull' üksi, teie kuningal'.

Ja selle pääl' ma nõuan tõist,
Et mina olen tangem teist,
Ja kolmas, see on koguni
Su löwi oma muidugi.

Kes selle wasta nuriseb,
Sel weri kohe wuliseb
Siin alla halja rohuse —
Sest löwi küüs on rauane!“

Hunt pani see pääl plagama
Ja nägi, kuis jääl kanaga
Ju enne teda rebane
Läind löwi õuest tuliste.

161. Kihwad terawaks!

Wana kult sääl oma kihwu
Seina wasta wiilimas,
Põrsaid wäikseid põhu jängist
Hõerumine heiditas.

„Kas on kuskilt häda karta?
Kulla onu, ütle ja,
Et ja oma kangeid kihwu
Ihud hirmsa rutuga?“

„Kaimud kallid, kui on häda,
Ihumine hiline,
Julge üksi, kes on kihwa
Teritanud aegjaste.“

Põrsad see pääl põksu lööwad,
Katswad, kas neil kihwu ka,
Kult, see kuninglikult waatab
Wälja waike rahuga.

162. Ohakas ja roos.

„Miks ilmaaegu ja uhkustad?“
Utles ohakas roosile,
„Mis põhjusel nad kiidawad
Sind nõnda kõrgeste?“

„Sa olla lillekuningas, —
Ets kuule imet weel —
Ets jeda üksi ohatas
Siin terve ilma eel?

Ma aias asun, põllu pääl,
Ja pühtmete hunnikul,
Kus ilmas ja kõnnid, ikka säääl
Ma lõhnan lõbusk sull’?

Kus nimelt näljaheina sees
Wain haljas wõrgusja,
Säääl wiljast kõrgem sinu ees —
Ma kuninglik käskija.

Roos, üttele siis, mis öieti
Mu wasta ja tähendad,
See peenar wäike koguni,
Kus sina aset saad!”

Ei waitne roos tall’ wastanud,
Tal pale piisaral,
Sel’ koidu kaste annud suud
Oli ihal ihtawal.

Kell’ oleks ta ka wastand’ weel,
Sest — trapsti! — äkisti
Üks eesjel, kes tulnud põllu teel,
Sõi ohaka juurteni.

Ja roos, see lehtas lahkestes
Weel wäikse peenra pääl,
Ja hõbe kaste kalliste
Tal hiilgas öites säääl.

Ja teel siis tuli priske neid,
Ming roosi noppis ta:
Tal tarwis oli roosi õit
Just pruudidärjaksja.

163. Mälestus.

Pidada finni ma
Tahsin teid, kuldjed päewad,
Waluga, waenuga
Wõerjile tulid waewad.

Õhuke, hörnake,
Kadunud õnne ilmast,
Walu wee waitseste
Pühid paisund filmast.

Mälestus, mälestus,
Kuldne taewa wara,
Puhkegu pimedus,
Koidab weel ju sära.

Minewa, olewa
Ilma ühte kõidad,
Tormi ja tulewa
Ette ära wõidad.

Mälestus, mälestus,
Kadunud õnne õuest,
Kullane kujutus,
Ära kau mu põuest!

164. Aednik ja tema taimed.

Oja kaldal kaunis orus
Wõsujiwad wiljapuud,
Puude keskel kuldjed õied
Andsid koidu kastel suud.

Aga äkki rahu rajast
Kiusaja on üle käind,
Laste rahulise rinna
Tema rahutumaks teind.

„Ilmaaegu ilmas olen,“
Kaebas tamm nüüd kurwaste,
„Ei mu uhkes oksawörgus
Lill'gi lähe õitsele.“

„Surra, surra wõin ka mina
Hüüdis jekka õitsew roos,
Õisi on mul, aga millal
Walmib roosist wilja woos?“

Ja siis kängemaste kurtis
Wiinapuu jääl wiimati:
„Mis mu'ist kaju, ei mul anda
Wäsimule warjugi!“

Kuid siis aednik nägi aias
Maas weel mahlakannikest:
Rahul paistis tema pale,
Rõõm tal säras südamest.

„Miks sa, madal maimukene,“
Hüüdis aednik „rõõmustad,
Kuna taewa kõrgu tammed
Kurwas kooris kaebawad?“

„Arwasin, et omal ajal,“
Wastas waike kannike,
„Prungid mind, et otse siia
Andsid mulle ajeme.“

Oleme ju kõik su lapsed
Sinu isahoole all,
Keda sinu tarkus seab
Wissist' paigal' paremal?

Madal mahlakannikene
Tahan nii siis olla ka,
Wõin ehk waeses tasaduses
Sindki, isand, teenida."

165. Maja maanteel.

Maantee ääre kauni maja
Oli Endel ehitand,
Maja ette armsa aia
Kannidega kaunistand.

Maantee ääres majakene,
Kõõmu tõi see rahwale,
Lahke lilleaiakene
Ilu iga hingesse.

Ats ja Jüts, kaks külanarri
Üksi seega sugugi
Polnud rahul, heitsid paari
Maja laitma kõigiti:

"Maja aknad, need on liiad,"
Nii nad hüüdwad nurades,
"Need on liiad, need on laiad,
Silm sääl rikub walguses.

Maja seintel sada wiga,
Tulpadel neil tuhandid —
Kes on nimelt kannidega
Ehtind enne majasid?"

Uts ja Jüts jets lombist joppa
Maja pääle pilluvad,
Tungiwat nii walgust tупpa
Püüdwad teelda jampsijad.

Koja ees ka kannikesi
Kisub, riisub karedalt
Marakate narrikäsi
Armuta jääl akna alt.

„Kuid weel kergib Endla maja“ —
Hüüdwad halbid wiimati,
„Kikkugem ka selle raja,
Et ta kaub koguni!“

Mäe, jääl seisab kesket sompi
Kange kalju mürafas,
Läki, läki julgest lompi,
Kus see fiwi kuhelas!

Maantee ääre maja päha
Weeretame fiwi rahn,
Küll jääl kukuvad siis maha
Palgid puruks, nagu pahn.“

Poišid halbid lombi poole
Pea sammud pööravad,
Wõtwd kokku kõige hoole,
Kuidas tõsta mürafat.

„Tõmba, Uts, ja mina lüffan,
Hüüab Jüts nüüd julgeste,
„Mina weidra maja huffan,
Huffan ise ükšine!“

Uts see tõmbab, Jüts see lütkab . . .
Kiwi paigal kõikmata,
Werd neil suu ja nina putkab
Wälja otse ojana.

„Ei see ole nõnda hea,“
Hüüab Jüts nüüd uuesti,
„Nõnda teeme endal' wea,
Kuna rahn ei kõigugi.

Kiwi alla maja poole,
Dubli auk on kaewada,
Siis ta weereb maja pääle
Surmaks raske rõhuga.“

Suure augu siis sääl teewad
Halbid kiwi külje all,
Mugu põhja ise läewad
Kiwi juht'ma — ülewal —

Kui ta weereb, et ta weereks
Otse Endla maja pääl,
Kui ta pöörib, et ta pööriks
Nii, et murdub maja sääl.

Kiwi liigub . . . („hõissa, hõissa,
Pettif maja, see on põrm!“)
Weereb — auku, narripoissa
Hukkab all sääl hale surm. . .

Maja seisab maantee ääres,
Koofid ees tal ilusad,
Lombil kiwi ümber kaares
Roeraputked kaswawad!

166. Lembitu sõjamees.

Mäe, Lembitu leeri poole
Hoost ajas jääl sõjamees,
Kotid rasked pandud sel pääle,
Kus hõbe margad sees.

Meist ühe enese kanda
On võtnud veel ajaja,
Et armu loomale anda
Ja koormat tal kergita.

„See hõbeda amman ma julle,
Mis kannud ja, kallis mees,“
Nii hüüdis Lembitu talle
Nüüd kõige rahwa ees.

„Sa teenind seda auuga,
Kui väsinud looma ja
Eääl aitajid oma jõunga
Nii helde meelega!“

167. Teine matt.

Weski ratas ratt, ratt, ratt
Weereb waheta,
Weski kiwid keerlewad
Kange kiiruga.

Mölder mati waka eest
Wõtab kuhjani,
Peab töö ju igameest
Toitma auufasti.

Kuid mis ühest matist saab,
Kaske möldri töö!
Tõiste eest ta higistab
Päewa nii kui öö!

Küla rahwas leiba sööb,
Puhas nagu kuld,
Tolmu tuisku mölder jääb,
Kus tal tuhat tuld.

Eest siis tõise mati weel
Wõtab tema nüüd —
Sünnib see ehk ise teel —
Wõi sest palju süüd!

Weski ratas ratt, ratt, ratt,
Weereb waheta,
Möldri aita tõusewad
Wirnad wiljaga.

Kallist kulda laeni
Mit on juba täis,
Tõe poole päälegi
Kalduwat ta näis.

„Kuid mis teha? Kus weel saan
Panna wiljufest?
Kunni kuuri ehitan
Paremaist palkidest?“

Mõnda kuulus möldri hääl,
Kui ta aida ees
Kõrwa tagust sügas jääl
Suure mure sees.

Siis ta ise ülesje
Wirna otja läks,
Et weel uue wiljale
Mjet walmistaks.

Uga, häda, äfiste
Liikus terwe ait,
Nähti wete sülesse
Wauwat ta täit. . .

Mölder wäene wilja all
Uppus isegi,
Waus fullal koormawal
Põhja koguni.

Weski ei tee ratt, ratt, ratt,
Enam wete wäes,
Seda teinud tõine matt
Kadund möldri käes!

168. Noormees ja lill.

Kord astus kulda koidul kodu rajast
Üks noormees wälja, film weel unine,
Ta oli tulnud armjast isamajast,
Et astuda nüüd ilma aajale:
Ta ara sammu ees end awas elu,
Kõik selle püha rõõm ja kange walu.

Seepärast noormees raskes hinga waewas
Nüüd langes maha põrmu palwes jääl:
„Sul palju armu, helde Isa, taewas,
Sa waata oma nõdra lapse pääl —
Sa eluteel mind armu käega aita,
Kuis seda käia, omal sõrmel näita!“

Sääl kadus udu, taewase kulda walgel
Nüüd hiilgas ilus noorukes ees,
Ja talle hüüdis pühal tõe palgel
Siis hõbejuuksel auuwäärt wanamees:
„Teed näitan eluks sull', ja tõuse üles,
Kuis kumab koit sull' kustumata tules!

Siin soojalt rinnalt selle rooši wõtan,
Ea pista seda oma rinnale,
Kui kallist wara selle sulle jätan,
Mis walust wiib sind wõidu ilusje —
See wõti on, mis ukseid awab wäes,
Kuid muretse, et ta ei kau su käes!“

Lill noorukesje käes . . . Oh seda ilu,
Mis hiilgas nõnda tema hingele,
Ja silma ees ju oli terve elu,
Ja elu õitsis ülihõrnaste:
Jah, walguses sääl oli õie wäli,
Kus tormid mööda, mööda tuisst ja tali.

Ja kus weel offaid eluteele jäänud,
Lill noorel rinnal neid jääb kantab,
Kus õite warjus nemad mahti saanud,
Lill nende walu pea wähendab:
Ta wähendab ja waigistab ta ära,
Et jälle paistab kuldne koidu sära.

Nii kõnnib noormees üksi õnne rada,
Ja rind, see rõõmu pärast wärijeb,
Ei olnud maa pääl üksi õnnis süda,
See taewa wärawale läheneb:
Tal ilm siin hiilgas imelisel helgil,
Kuid enam weel ta wiibis taewa telgil.

„Ma näen siin üksi, üksi taewa sära,“
Nii hüüdis noormees ferge meelega,

Ma pean nägema, kas enam wara
Ei awa mull' see õierikas maa:
Ma pean awama ta jala sügawuse
Ja maitsma tema wiimse kojutuse!"

Ju raudauksel orus seisis tema,
Et jelle taga sisse tungida;
Ta puutus lillal uft — see taganema
Sääal hiiglalukust pidi forraga:
Ja noormees nägi taga kange kalju
Sääal kulda, hõbedat, nii palju, palju!

Ta jellest omale nüüd wõtta tahtis,
Ja wõttis ka, nii palju kui ta wõis,
Ta rikkal waral koju tulla tahtis,
Kui jellest riietes kõik kohad täis:
Kad oliwad ka täis, ei kusti ruumi olnud,
Mis oleks fullaga weel täita tulnud.

"Siin rimmel, kus ma roosi olen hoidnud
Weel aset on. Mis rikub lill siin maad?
Ma olen kallima ju wara leidnud!"
Nii kuuldi noortmeest juba ütlemat.
Ja põlates ta wiskas roosi põuest,
Mis kingitud tall' oli taewa õuest! . . .

Kuid häda, häda, juba kõue kärin
Käib kalju kojast üle äkiselt,
Ja nooremehe hinges hirmu wärin
Kui maru hää tall' hüüab ülewelt:
"Sa meeletu, mis oled fina teinud,
See lilleta ja oled huffa läinud!"

Ja kohe raskatab jääal rauast wäraw —
Ja Tooni täidab oma hirmu töö;
Ta taga jäänud elu, õitsew, särav,

Siin walitjemas pime, pime öö:
Ka noormees-selle sidemesse sattund,
Et ilma himus — usulill tal kadund!

See lillega ja wõidad elu waewas,
Mu rahwas, kui ta sul on rinnala,
Sul siin end awab juba armu taewas,
Ja hiilgab üksford ilma otsata:
Kuid muretse, et ta su käes ei kau,
Ja ilma mudasje ta õis ei wau!

Est on ta üksford tõeste waund sinna,
Kui ilma usuta käid eluteel,
Kui üksi nõuab kaduwuse linna
Ja tema kulda sinu liha meel:
Siis põrguks saawad sul su elu mured,
Siis sina lootuseteta jured, jured!

VIII. Elumerel märsus ja marus.

Elumerelt rahu randa
Tahad jõnda wisslsti,
Wõta enne risti tanda,
Siis saad krooni siuagi.

169. Elu.

Mis on siin meie elu?
See elu mere woog —
Kus naerab lahke päike,
Ja märsjab maru hoog.

Ja kui jul päike paistab
Siin hiilgwa iluga,
Siis tema fulda kumast
Sa ennast rõõmusta.

Kui aga meri märsjul,
Siis pea aerud käes,
Et tema woog ei neela
Sind oma wiha wäes.

Jah, elu see on meri —
Siis wõitle südiste,
Et tema ilus, walus,
Sa jõuad kaldale!

170. Kallimad pärlid.

Kui elu koormat kandes
Sul pisar filmade sees,
Siis tea, need kallimad pärlid,
Mis sündinud wiha wees.

Sääl jügawas mere jüles
Nad luuakse pimedas,
Et leelida päikse paistel
Siis kumas kuldsemas.

171. Minu soovid.

Minu soovid nagu linnud
Lähwad lustil lennule,
Tõuswad üksi päikse poole
Ime ilma ilusse.

Alga lusti linnukesi
Kuri kütt, see luurab sääl,
Kare saatus surma nooli
Laseb õune laste pääl.

Kuid see valus were oja —
Minu rinnust woolab ta,
Paisund palgest mina pühin
Kuuma filma pisara!

172. Waene laps.

Oja kaldal kaeban
Drus otsata,
Silma wesi wõistu
Weereb laenega.

Kalmule siit kanti
Kallis isake,
Ija kõrwa pandi
Ema hauasse.

Drja laps ei leidnud
Armu ennegi,
Nüüd ta waene, waene
Alles õieti.

Pere poeg, sääl mäel
Ära uhkusta,
Pea ehk nutad ise
Drus ojal ja!

173. Miks ma nutan.

Sa küsid: „Miks pisar mu palgel?“
See pääle koston ma:
Kord ilma ma koidu walgel
Sääl astusin armsaga.

Meil oli käsi käes,
Kui käisime kõrwuti,
Ja põlewa armu wäes
Põu tufsus temalgi.

Kuid laanest meil läbi minna
Siis oli nii äfiste,
Sääl sisse nüüd tormas ta sinna —
Ja mina jäin wäljale!

Jah, laande tõusenud marul
On tema ära läind,
Teed minu juure siin arul
Ei enam ta leida wõind!

174. Haud nõmmel.

Üks haud on tühjal nõmmel,
Sel wärsked roosid pääl,
Ja filmaweega fastab
Neid neiu noori sääl.

Oh ära nuta nõnda,
Sa neiu, nooreke, —
Ta armu murdnud, langend
Siis nõmme hauasse!

Kuid neiu filmab sinna
Kus rooside wainula
Nad kahetsegi olid
Kord õndsad otsata:

Ja haljaid roosijid haul'
Ta istutab iluks sääl,
Neid fastab filma weega
Ta tühja nõmme pääl!

175. Waata, kingul kiige pääl.

Waata, kingul kiige pääl
Waene laps, see nutab jääl,
Kaebab, kurdab kibedast,
Hüüab ilma haledast:
„Näe, kus tõised naeravad,
Wool'wad minu pijarad!

Siin ta armu tõutas,
Siin ta armu unustas,
Waeje lapse waewasje
Jättis üksi järele,
Linnufese leinama,
Kanapoja kaebama!“

Külapoisid, kiigeke
Wiige siit nüüd kaugele,
Woolata siin walusaid
Laste lapse pijaraid: -
Walu wainul roosike
Tõusku ilus ülesse!

Waeje lapse walu aed
Tehke siia, wirgad käed,
Et kui pijar woolab tal,
Pijar kaub õite all,
Mis tal armust annetud,
Runa süda lõhkenud!

176. Üksik lill.

Nõmme nõlval lillekene
Kaebab, ohkab otsata,
Baatab alla aasa poole
Hüüdes: „Olen ükjinda!“

Dja kaldal kannisida
Sadasiid on jambla-jees,
Ei need kuule lille häda,
Keil on õie pidu ees —

Õie pidu, õnne pidu,
Mida andwad kewadel',
Kes on külalijeks tulnud
Dja kosund kallastel'.

Uga kuldne õhtu kuuleb
Waeje walu jedamaid,
Saadab taewast filmadele
Kasteks kallid pisaraid!

177. Wana tädi.

Mul on üks wana tädi,
Ja selle toas sääl
Üks wana, wana raamat
On lagund laudi pääl.

Ja selle lehte keskel,
Sääl on üks wana leht,
Mii kuiwanud ja kõdund
Kui kadumuse täht.

Miks on sul, wana tädi,
Kui loed sest raamatust,
Siis süda äkki hale
Ja hinges kurwastus:

Ja miks see lehe pääle
Just lausa langewad
Su silmist tihti, tihti
Sääl kuumad pisarad?

H. Heine j. wabalt.

178. Wanaema.

Wanaema, nii ja ütlend,
Kui sa wiimselt nägid mind:
„Sumalat ja meeles pea,
Sumal õnnistagu sind!“

Sinu sõna, see mul jäänud
Pühaks sihiks filma ees,
Tuhat kord ju palwe saanud
Tõeks laste elu sees.

Ema, kuldne wanaema,
Ammu sina wõidumaal,
Lastelapsi sääl ja kannad
Waimus palwe rinna naal.

Sinu wiimsel soowil olgu
Meie elus püha hind:
„Sumalat ja meeles pea,
Sumal õnnistagu sind!“

179. Üks pisar.

Üks pisar silmast poeb —
Mis see on, tead sa?
Ihm selles rõõmu näeb,
Ja ohtu otjata.

Ta algus taewa ilus,
Ja pörgu põhjasti —
Oh pisar, ära sa walus
Mull wiimast õnne wii!

180. Üks sõna.

Üks sõna awab taewa
Ja saadab surmasse,
Wiib hirmsa hingewaewa
Ja püha õnnele.

Seepärast, Elusõna,
Sa räägi minu sees,
Et jeda räägin mina,
Mis õige sinu ees.

Ta kustub sõna wägi
Mull wiimaks keele pääl,
Mull' ole ise ligi,
Muu Lunastaja, sääl!

Üks sõna ütle sina,
See sõna: „Ela ja!“
Ja surma paelust mina
Saan ära pääfema.

181. Roosileht.

Mu pisar langes lehele,
Mis raugend rooji seest,
Ja leht, see langes laenesse
Ja kadus filma eest.

Ja kui nüüd lairid lafsuma
Näen iial minewat,
Siis kaeban walus üksinda:
„Reed minu pisarad!“

See pärast tõuse, õhtu tuul,
Too lehti tagasi,
Mis langenud, kui koidu luul
Lõi õisi mullegi —

Kui õitsis mull'gi õune roos
Kuld noore põlwe aal,
Kui walmis mulle kallim woos
Mu armsa rinna naal.

Ja kui need närtfind lehed on —
Nad mulle kallimad:
Neil külles minu hinge õnn
Ja filma pisarad!

182. Raudsep.

Sääl raudsep rauda wirutab,
Tal wägew wasar käes,
Ta alasi pääl pörutab,
Et higi otja ees.

See wasar ole sina ka,
Kes tule tööse jääb,
Nii kaua rauda raskuta,
Kui tema pehmeks jaab.

Kuid wahel olla alafeks
Saab jumiks sinule,
Ka seda wõta kohafeks,
Ja ära murise.

Kuid ole wägew wasar ja,
Eht alas selle all,
Tõtt nõua taga üksiinda
Ka rõhul raskemal.

Siis oled raudsepp ühtlasi,
Kes raskes tule töös
Saab päewa palga ommeti
Ka toledamas öös!

183. Kui jaha õhtu tuuli.

Kui jaha õhtu tuuli
Käib üle kõrwend maa,
Siis seega rooši huuli
On hakand kaebama.

Ta kaebab kangeft walust,
Mis piinas päewa aal,
Mis noorest lille elust
Käis üle öie raal.

Ta kaebab kunni kaste
Tall' langeb lehtele,
Siis uinub magufaste
Ta õhtu unesse.

Mu hing, su waew ja walu
Ka kaub kaste sees —
Sull' tärkab õndsam elu,
Kui ujud filma wees!

184. Täht.

Täht leekis taewa telgil,
Täht kaunis, kuldane,
Ta hiilgas ime helgil
Mull' ilu hingesse.

Küll tundsin tema koha
Ma taewas õieti,
Kui läwel seisin õhta,
Pea selle leidsingi.

Mii kaua ime iha
Hing maitfis, magufat,
Et wõisin tähte näha,
Ma kiitsin Jumalat.

See täht nüüd kadund ära,
Ehk teda otsin ma,
Kus hiilgas mull' ta jära,
Ei enam leida ta!

M. Klaudius'e järel.

185. Karjuse kaebtus.

Küll tuhat korda jääl seisnud
Ma olen mäe pääl
Mu kepi najal, ja waatnud
Ma orgu, mis all minu eel.

Ja tallefid kallid jääl hoida
Mind aitas mu koeruke,
Kuis olen säält alla nüüd tulnud,
Mull' ise tume on see.

Sääl kannidest kallistest aasjal
On kallas täis koguni,
Ma murran neid muidu, ei tea
Neid anda ma kellel'gi.

Kui vihma sajab ja tormab,
Sääl puu all olen see tund,
Sest üks minu ees, see on kinni —
Mul on, nagu näeksin und.

Küll kuldab üks wikerkaargi
Ka jääl jeda majakest —
Kuid tema on ära läinud,
Siit ära neist rajadest,

Siit kaugele, kaugele ära,
Wist üle meregi ka.
Siit mööda, oh talled, siit mööda!
Kind tahab mul lõhkeda!

W. Goethe järel.

186. Mu süda.

Mu süda, see on meri,
Kui meri mäsjab ta,
Kust mitu, mitu tuisku
Käib üle tormiga.

Mu süda, see on meri,
Mil sada sügawust,
Mis peidab omas põues
Küll tuhat saladust.

Oh meri, jala, sügaw,
Millal kord mõistan sind,
Kus selgib sinu peegel
Ja waiteb, waiteb riind?

Oh süda, oota, oota,
Kui tuleb õhtuke,
Kõik selgib kulda ehast,
Ja sa saad rahule!

187. Mustlase laps.

Üksi, üksi ma jäänd,
Walule wangiks ma jaand :
Iha, see ilma on läind,
Ohtu see üksi mull' teind ;
Hirmus hingessa piin,
Üksi, üksi ma siin —
Waene mustlase laps !

Emake, kullane, ka
Hauas ju hingadki sa,
Kadaf see kannina sääl
Hauala ainultq pääl :
Üksi, üksi ma jäänd,
Walule wangiks ma jaand —
Waene mustlase laps !

Küll oli ilus furd ilm,
Küüd on ta kare ja kül'm :
Südamed kül'mad kui jää,
Armu ei kuskil ma näe :
Oh, kuis nad naerawad sääl,
Sõrmega näit'wad mu pääl' :
— Rääe, kus mustlase laps !

Emake, kullane, ja
Hingaks ju minagi ka
Kõrwas jul kadaka all
Laane lagedal maal,
Wait jääks walude hääl,
Kahu saaks igawest' sääl —
Waene mustlase laps !

188. Langenud täht.

Ma nägin taewast tähe
Sääl langemat äkiselt,
Jah, koidu fuldsem ehe,
See sattus ülewelt.

Ja õiewõsud wäljal,
Neil pale piaras,
Mäe, kuis sääl aasal haljal
Kõik lilled leinamas!

Kui täht ja taewast mulle,
Sa fullane, kumasid,
Kuid äkki, äkki jälle
Siis forraga kadusid.

Seft tähti poole aga
Ma hüüan üksine,
Ja kaeban kannidega
Kii fulda koidule:

Ma nägin taewast tähe
Sääl langemat äkiselt:
Mu koidu fuldsem ehe
See sattus ülewelt!

189. Maha jäetud.

Ma kannidel' olen kaeband,
Kes minu õnne näind,
Kuis keskset õie ilu
Mu jüda kurwaks läind —

See jüda, kellel' koitis
Täis ilu ingli film,
See ime film, kust säras
Mull' hinge armu ilm.

Ei seda filma leia
Ma enam kussagi,
Ja wist ma teda näha
Ei saa küll ilmaški.

Ja siiski, kui õhtu udus
Nii kurwalt kurdan ma,
Ei seda ma uskuda juuda,
Et mind wõis petta ta!

190. Orawa kaebtus.

Kuulsin forra kuusikusja,
Mäe pääl ma männikusja,
Kuidas oraw oksa pääla
Kaebas, ohkas karuhända:
Kuhu sugu mu kullane,
Lapsed kallid, lustilised
Grateele ekfinenud,
Laia teele lagunenum?

Üks on Turja tunderilla,
Tõine Annuse arudel,
Kolmas kogunist' kaugela
Päris Nasia päradel.
Reinuwader nad wangistanud,
Pärisorjaks pärandanud —
Minu kallid kaimukesed,
Minu waeše suguwõsa.

Sellep kaeban kaua aega,
Õhkan üksi päewast päewa,
Nutan libest' kurwas kojās,
Kaeban kaajakese jeltjis :
Miks ei minul, nagu muila,
Sugu siin omala maala,
Lapsed laula ei kodusja
Ühe keele kõlinalla !

Siiski loodan wiimselt weelgi,
Loodan neid tõe poolest
Purewat ford ühte puuda,
Käriwat ühte kábikest.
Küll siis laulan löbusamalt
Wiisi palju parema,
Laulan lugu laste jeltjis,
Kutun kalliste keskela.

Pietari Mansikka j. Soome. keelest.

191. Pühad mälestused.

Pühad mälestused,
Kuldjed fujutusjed,
Wiivitage weel,
Pilguks peatage,
Hinge ülendage
Tormisel teel.

Mis ma unistanud,
Fluks ihaldanud,
Palju kadund sest,

Wauud waresesje,
Sündind südamesse
Dhtu ofastest.

Waremete üle
Kuna, kallim pale,
Roosi kujusja,
Kes ja kanda aitsid
Päewa koormat, täitsid
Hinge õnnega.

Ja mis isamaale,
Sugurahwa raale
Dlen ohwerdand,
Jää, mu kallim iha,
Saagu õnne näha
Sestki kodu rand!

Mis ma muidu jõudnud,
Tõtt ja õigust nõudnud,
Jää ka sinagi,
Mis ma warats wõitnud,
Kuna arm mind aitnud —
Jää mull' surmani.

Pühad mälestused,
Kuldsed kujutused,
Mis neis jäädawat,
Hinge ülendage,
Kallilt kosutage —
Wäsiind rändajat!

192. Wiljapääd.

Näe, kuidas koorem kallist, kullast wilja
Sääl kõigub läbi küla tänawa,
Päew palaw pannud higi wara, hilja
Seks põllumehe palgelt woolama.

Küüd küüni uksele õhtu, mis ta orjand,
Ta waatab üle walwja filmaga —
Ja koorma järel waene üles korjand
Kuld wiljapääd, mis langend woorilta.

Ja rikka rind, see tujukub rõõmu pärast,
Et woos nii rohke talle walmistud,
Ming waenegi on rõõmus wäiksest warast,
Mis wiljapääde kullast kogunud.

Mull' rõõmu lõituseks on elu õitsnud,
Ei näind ta küüni ma küll täidetult —
Kord siin, kord jäl ma õndja pilgu maitstud,
Kuld wiljapääd, mis leidjin üksikult.

J. Schanz'i järelle wabalt.

193. Märtsiwat ma nägin lehti.

Märtsiwat ma nägin lehti
Külma, kõle tuule ees,
Taewas kustuwatki tähti
Musta murepilwe sees.

Uga pea koidu kullas
Taewas jälle naeratas,
Muheneawas kodu mullas
Uusi õiji kaswatas.

Kaldal kiikus lillesene
Kewadiise õhu käes,
Magu nõtkuts kallikene
Jsa ette palwe wäes.

Vinnukene laulis ilma:
Uju seda, hingeke,
Pisar, mis sull' paisund silma,
Wiib sind ime ilule!

194. Murtud roosid.

Su samm käib õitest üle,
Mis nõmmel närtsinud,
Ei see su meelde tule,
Kuis marus nad murretud.

Ei seda tormi ja näe,
Mis wõtnud waljusti
Neilt riisuda elu wäe
Ja ilu ühtlasi.

Seepärast, kui äkki on häda
Käind üle kannidest,
Neid wõta kahetseda
Sa soojast südamest.

Ja siriseda filmast
Laf' pisar neil' kastena,
Eht neil'gi koidu ilmast
Saab elu weel ärkama!

195. Ma rändan läbi maru.

Ma rändan läbi maru,
Kus tee on tuijune,
Ja läbi pime oru,
Ja üle mägede.

Mul passus pilwis taewas
On tihti silma ees,
See ise raskest, waewas
Siin ujub walu wees.

Kuid, Issand, kui su käsi
Mind ise talutab,
Ei minu jalg ei wäsi,
Waid rohkelt rammu saab.

Ma üle mäe, oru
Saan isakojasse,
Ma läbi tuiju, maru
Läen päewa walgele.

196. Mets kohab nii tasa, nii tasa.

Mets kohab nii tasa, nii tasa,
Ja laene, see naeratab;
Ja päike, nii ilus, nii ilus
Ja pinnal end peegeldab.

Ja mina nii kurwalt, nii kurwalt
Siin kaeban üksina,
Ses ilus walu piisar
Mul owab otsata.

Seft haljaste puude alla
Mad kandsid mu kuldase,
Näe — päitse paiste kumab
Ta wärste hauale!

Ja kui siis järwe kaijust
Märg udu ilma läab,
See leimalilledesse
Kui kaste kurtma jääb.

197. Lesk Elsa.

„Nüüd jõulud jällegi tulewad,
Ja mina, oh, olen nii waene,
Seft oleks ilmas weel waejemat
Kui lesepõlwes üks naene?“

Mii kaebas kibeda waluga
Küll Elsa sääl widewikwalgel,
Ja pijarad oowasid ojana
Ta kahwatand paisunud palgel.

„Mu pojuke, mida sull' jõuluts ma toon,
Kui töised on ilude ilmas,
Mis waesele lapsele rõõmuks ma loon?
Me nälgime kambriis siin külmas!“

„Mu ema!“ poeg hüüdis lesele sääl,
Kes ifka weel kurtis ja kaebas,
„Ets üttele firi, et ilmagi pääl
Meid Iha ei unusta taewas?“

Etš jõua ta kaarnaid käsvida
Meid toita ta rikkamal waral,
Ka pilwetes pannagi kumama
Kuldpäikese kallimal säräl?”

„Mu poeg, nii uskusin minagi ford
Ja jullegi õpetanud
Su olen ma seda kõik sada sõrd,
Mis hingele iluks mul saanud.

Nüüd aga raugenud rammu ja jõud,
Ma abita aastat ju wiiet.
Nii kaua su isa ju warjanud haud,
Et kuule ta kaebaja hüüet.

Ja kui ma kannisid kalmugi pääl
Weel kastan, ei ühti ma looda;
Nüüd põhja tormisse kaub mu hääl,
Sest nälg ja häda meil oota.

Siit külmaski kambriist meid aetakse,
Et kuuse all katame lauda,
Ja jõun'd me sääl kannika wiimase —
Siis langeme hangela hauda!”

Kuid, kuula, tornidest forraga
Nüüd hakkasid kõlama kellad,
Et jõulu palwele kutsuda,
Neil hääled wägewad, hellad.

Ja talwises õhus sääl taewasje
Nii kostis pühalik kõlin,
Ja taewast ilmagi waewasje
Kui ingli laulude helin.

Ja külmaski toas, mis näeb mu film?
Kust tulnud see elu ja ilu?
Kas taewast end alandand, arm, sinu ilm,
Et mõita siin waewa ja walu?

„Oh Ija ja, Ija ja, halasta!“
Nii Elsa põlvwedel hüüdnud,
„Mind nõtra ja toeta armuga,
Kui riist mind murda on püüdnud.

Süüks ärgu mull' seda ja arwaku,
Kui usk oli araks saanud,
Kui äkki hädaoht otsatu
Mind kahklema oli siin pannud.

Mind, Ija ja, nagu mu pojukest —
Nii usun ma — juhib su käsi;
Ses usus palume südamest:
„Sa seisjata filma wesi!“

Ja waewalt on waikenud paluja,
Uks laewamees hüüab tall': „tere!“
Ja annab kirja tall' sõnaga:
„See tulnud jull' üle mere!“

Leht kirja siis awab ja kirjast ta loeb
(Ei tahaks ta uskuda seda):

„Kui, kallis emand, su film seda näeb,
Sind terwitab tänulik süda.

Kui teenija sinu kojast ma näind,
Kuis hakata paludes tööle,
Su õnnis mees mind meheks on teind,
Kui juhtis mind õiguse teele.

Wiiskümmend tufatit päälegi ma,
Saand laenuks ta warest ja waewast,
Ja uude ilma siis sellega
Ma astusin kõikuwast laewast.

Siin nägin ma waewa päewad ja ööd,
Ja Jumal on rahu jeks annud,
Siin tegin ma ustawast' päewa tööd,
Ta õnnistust pääle sell' pannud.

Nüüd laenu nelja võrd tagasi
Saad ustava mehe läbi,
Ma pakun omalt poolt ühtlasi
Ka muidu muud tuge ja abi.

Mis aja wara ma omandand,
See sinu on ja sinu poja,
See, kes mind rohkestest õnnistand,
Ka teil'gi ta rajagu maja!"

Ja kui nüüd pijarad põskede pääl
Eääl läikijid palujal lejel,
Siis armu, jah armu, wiist kiitis ta hääl,
Kes pesa teeb pääsukejel',

Kes kaarnaidki jõuab käskida
Meid toita ta rikkamal waral,
Ja pilwetes paanagi kumama
Kuldpäikesel kallimal säräl,

Kes ija hauastki õnnistust
Weel kaswatab waestel' lastel',
Ja kuumale kulumule jahutust
Loob kammimal armu kastel.

198. Eksija.

Ma olin noor, mu silma kattis udu,
Ei seda jõudnud tema jeleta,
Kuis wiha wiina pakkus kawal madu,
Kui ta mull' andis kuldse karika.

Ja jäält ma jõin, ja seega ilu ilmast
Ma waene olin sattund kaugele,

Ma olin langend, langend õnne hõlmaft
Nüüd alla hukatuse augusse. . .

Dh wennad kallid, mulle andeks andke,
Nii hüüdwad palgel kuumad pisjarad,
Dh õnnelised, ärge needke, wand'ge
Te omas õnnes eksind rändajat!

Ma olin noor, ja ilm see oli kuri,
Ja mind sääl pettis tema libe keel,
Ma eksisin, mu filmi kattis wari,
Nii õige rada kadus elu teel. . .

Kuid waatke, omas filmawees ja waewas
Nüüd loen kirja koidu kullasja:

„Sa waene, looda, armu jaad ja taewas!“ —
Dh wennad, andke seda maa pääl ka!

199. Pilwed ja päike.

Kui waatan päewade pääle,
Mis mulle kingitud,
Dh, kuis on paksud pilwed
Neid tihti warjanud.

See oli ofasrada,
Kus pidin kõndima,
Kus tuhatwõrdne häda
Mind wõttis kiujata.

Ja süiski, päikese sära,
Sa tungisid pilwetest,
Ja mustad mured paisisid
Mul wälja südamest.

Ja sinu kuldses kumas
Ka tärkas mull' roosite,
Ja otse silmawesi
Wiis jelle õitesse!

200. Okaste wahel.

Ohkama okaste wahel
Paneb meid põline piin,
Kaskem fui rauane ahel
Kõndides koormab meid siin.

Aga nii wabadus walmib,
Uju, hingete ja,
Krooni kulmule palmib
Sulle ju päästija.

Rajatad ennaft ta naale,
Walust sind wälja ta wiib,
Üles sind ilude maale
Kannab ta kotka tiib.

201. Kui lõpnud palaw päewa töö.

Kui lõpnud palaw päewatöö
Ja kätte tulnud waike öö,
Siis waatan mina wagaste
Weel üles taewa ilusse.

Sääl tähte hulgad helgivad
Ja imewalgel wälgiwad,
Kui kallid pärliid nõõrila
Mad läikwad, liikwad lõpmata.

Ja üle tähte wägede
Sääl ingli laulu kuulukse:
„Siin, rändaja, ja rahu sees
Kord hingad Ija palge ees!“

Ja jellel wastab ilma piir
Ja eha kustuw kullakiir:
„Kes kõrgem taewa wägedest,
See hoiab oma lapsukest!“

Ma waiten, ei wõi uinuda,
Waid pean enne paluma:
„Oh oleksin ju ülewal
Ma kodus suurel ijamaal!“

202. Kui raske on su süda.

Kui raske on su süda
Ja walus wõitleb riind,
Ja hõõgaw hinge häda
On ahastanud sind —

Siis kõike jeda kaeba
Ka truule sõbrale,
Ja kahekeste taewa
Siis palwes waadate.

Ja mis nii hirmu sunnil
Kaks südant uskujat
On õhand, armu tunnil
Mäed täide minewat.

Ja kergeks sinu süda
Saab rinnal ustawal,
Mis jagab sinu häda
Siin raske risti all!

203. Langeb õisi õunapuul.

Langeb õisi õunapuul
Tuhandid ka maha,
Ei ma sellest kurwal juul
Kaebada weel taha.

Langend õite aseme
Täidab walmis wili,
Pea sulle sülesse
Langeb kuldne küli.

Jah, kui langend õite haud
Silma weel sind joodab,
Ujul taetud kallim laud,
Kui ta ristas loodab!

204. Langend lehed orus, arus.

Langend lehed orus, arus
Matawad siin mannermaad,
Mere woog, see mäsjab marus,
Laened lausa kaebavad.

Uga maa ja mere üle,
Baata sinna, kaduw põrm,
Süüdanud full' tähte tule
Igawese Ija arm.

Silmad sinna ijamaale
Kadumata koidu sees,
Küll siis jõuad rahu raale,
Olgu siin ka okkad ees —

Olgu ees ka langend lehed,
Wõideldes jaad wõidule,
Läbi närtsind õite lähed
Gedenisse ülesse!

205. Ilni.

Üks wanake mull' wasta tuli,
Ja pani käesse lahke kae,
See õnnistusest rikas oli,
Mis täitnud taewast oru, mäe.

Ja minu süda ütles mulle:
Kõu pole wiha märgiks weel,
Mii õhtu õht' kui kõugi sulle
Siin ütleb: helde Ija meel!

Wett peekri täie ma jääł jöin siis
Ja ruttu püüdsin põgeda
Ma heinaküüni — jääł ma jäin siis
Pea heinte õhus — magama.

Mis tee pääl toond mull' hinge ilu,
Und jellest nägin uinudes,
Sest ionisin, kuis wihm jääł wilu
Siis katuksele krabises.

Oh magus uni, laudemajas,
Mill' piisad pääle piiskawad,
Mii magus wist ka kalmukojas,
Kel kasteks sõbra pijarad!

H. Lenau järele.

206. Tiivad, tiivad!

Tiivad mulle, kulda tiivad
Lennuks laenake,
Tiivad, mis mind üles wiivad
Koidu koojasse!

Tiivad, tiivad mere üle
Ära lennata,
Tiivad üle haura süle
Lennul lehwida!

Tiivad, nagu nooruselul,
Mis meist kadunud,
Nagu õnne petusilul,
Mis on tõdunud!

Tiivad aega taga nõuda,
Mis ju udu sees,
Rõõmule veel järel jõuda
Tuule tuisu ees.

Tiivad lahke laulu maale,
Kui siin närtsib roos,
Sinna õige rahu raale,
Kus on walmis woos!

Eit, kus mures peksab põue,
Wilets walu järg,
Tiivad — üles Sja õue,
Kus on wõidu pärg!

Fr. Rückert'i järele.

207. Päike.

Päike oma kulda kiired
Walab waenu orusse,
Tahab seega ilma piired
Süüta uue õnnele.

Aga kus on õnnelikud
Suure laia ilma pääl?
Walu toowad widewikud,
Ei siin waife nutu hääl:

Sõuda määratumal merel
Määratumas marus siin,
Ilmatumal ilma perel
Põues hõõgub hinge piin.

Siiski, kõige ilma Issand,
Kui ju selgust nõuame,
Kui on maru küllalt mässjand,
Ea meid saadad walgele —

Saadad üles rahu linna,
Kus ei kustu päewa tuld
Sellel, kes on sõudes sinna
Hoidnud hinges usu tuld,
Püha tuld, mis sina ise
Süüdand armu päikse naal —
Lai' ta täie walge sisse
Mind ford suurel isamaal!

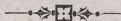

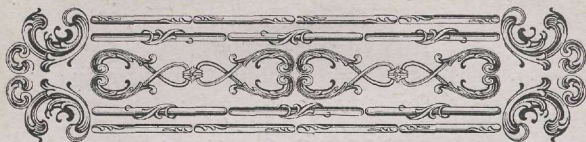
208. Sind näen ma jälle armuke.

Kui lumi lasus wälja pääl,
Küll oli see raske lahkuda jääl,
Ja kurwalt kurtis sinu hääl:
Kui roosid läh'wad õitsele,
Sind näen ma jälle, armuke!

Ja kui siis ööpik hüüdisti,
Hing sai mul kurwaks koguni,
Sest nagu kaugelt kaewati:
Kui roosid lähwad õitsele,
Sind näen ma jälle, armuke!

Ja kui nad õitsid õnnela,
Mu armu panin hauda ma,
Kuid jäälgi kuulsin kaugelta:
Kui roosid lähwad õitsele,
Sind näen ma wissist', armuke!

IX. Kuldrannale isakojas!

Kel usufannel käes,
See võidab wissiste,
Ja jõuab armu wäes
Siit isamajasse.

209. Kuldrannake.

Kuldrannake, kus leian sind,
Kus õnnist rahu saada,
Kus selge, puhta armu hind
Mind wõtab rõõmustada —
Kuldrannake, kus leian sind?

Kuldrannake, kus oled sa?
Kas jääd, kus ema süli?
Kus noores hinges õnnela
Dn leekind armu tuli?
Kuldrannake, kus oled sa?

Kuldrannake, küll aimame
Su siin su püha ilu,
Kuid ise jääd ja kaugele,
Ja nuttes küsib walu:
Kuldrannake, kus koidab see?

Kuldrannake ei ole fiin,
Kus filmawete wäli,
Kus hinges wõitleb hirmu piin
Ja hädaoht nii wali:
Kuldrannake ei ole fiin.

Kuldrannake, ma leian sind
Kord alles isamajas,
Kus Isa ise trööstib mind
Sääl taewa armu aias:
Kuldrannake, sääl leian sind.

Kuldrannake, see ülewal,
Kus igawene elu,
Kus hingam armu hoiu all,
Ja pole enam walu —
Kuldrannake sääl ülewal!

210. Auu kuningas.

24. Taaw. laulu järele Kristuse tulemise ajaks.

Wärawad särawad,
Ime helgil ilusad,
Tõstke üles oma pead,
Igaweste uste read,
Laske ennast ülenda,
Mset wõtke walmista
Issandal', kes tuleb nüüd
Kinni katma meie jüüd —
Kuningal', ülewal.

Kes on auu kuningas,
 Kõike ilma käsimas?
 Kelle käes on walitsus,
 Igawene juhatus?
 Jehoowa wägew, Jehoowa tugew,
 Wägede Issand ülewal,
 Kõrgemat paigal pühamal —
 Auu kuningas on ta
 Üle terve ilmamaa!

Eest tea ja,
 Maailma maa,
 Ja tema täius ka:
 Sull' Issand rajas aluse,
 Ja paiga mere wetele;
 Ka püha mäe ta kinnitas,
 Et teda ikka teenimas
 Siin oleks püha kogudus,
 Kus ajub aina alandus —
 Ja armastus!

211. Jõulu pühaks.

Oh ära karda, hingete,
 Sull' kumab walgus kullane,
 Täht paistab sulle Betlemmast,
 Mis tõusnud taewast ülewaist.

See ilma wäljad walgustab
 Ja kurwad hinged kosutab,
 See lõpetab kõik patu töö
 Ja pühendab ju elutöö.

Ja talwe tuijud wihaga
Ka mingu hirmfäst' mäsfama:
Täht, mis meil' paistab Petlemmast
Toob elu meile ülewast.

Ja kui ka wana hukka lääb,
Ees järeas kõik siin uueks saab:
Mull' paistab walgus fullane,
Eest ära karda, hingeke!

212. Miks on jõulu kallis püha.

Miks on jõulu kallis püha,
Kallis wana, noorele,
Miks siin helgib kuldne eha
Dtse laste filmisje?

Jõulu öösel Isa taewas
Ilma pääle halastas,
Waigistajaks meie waewas
Oma Poja läkitas.

Jeesus, ilma Luuastaja,
Ta on sündind pühal ööl,
Jeesus arwand Isa maja
Meile oma armu tööl.

Siinna nüüd me warju saame
Kõige ilma häda käest,
Kui me Jeesu juure jääme,
Kes meid päästab patu wäest.

Lastel'gi, kel jõud on väike,
Nõtrus juur on koguni,
Paistab kaunis armu päike
Taevast alla alati.

Otse neile Issand hüüab:
„Lapsed, tulge siia kõit,
Arm, see nõdrufesi hoiab,
Teie pärast taeva riik!“

Sellepärašt jõulu püha
Kallis wana, noorele,
Tõuseb kuldne rõõmu eha.
Otse laste filmisše!

213. Laste jõulusaul.

Oh armas, kallis Jeesuke,
Kes tulid taevast lastele,
Et Jumalale meele hääks
Ka meie waeste nõtrus saaks.

Sa oled walgus Jumalast,
Mis paistab alla ülevalt,
Sa taewa laps ja taewa läik,
Et sinna wiiks ka meie käik.

Oh armas kallis Jeesuke,
Sa täna sündind meitele,
See pärast kõige ilma pääl
On üli rõõmus laste meel.

Ma nõdrufe, mind õnnista,
Mu südant ise puhasta,
Sing saagu selgeks sinu ees,
Su püha armu walge sees.

Et nagu inglid taewasfi
Ma oleks waga otsani,
Ja jääts su omaks lõpmata —
Oh Issand, seda aita ja!

E. M. Arnd'ti järel.

214. Ma hakkam wäsimä.

Ma hakkam wäsimä,
Oh Jsa, aita mind,
Mind ise taluta,
Laps palub sind!

Oh, kuuma kõrbe tuul,
See puhub palawast,
Su wäsi minu huul
Siin kaebamast.

Ja waene süda weel,
Oh, kuis see kannatab,
Siin raske risti teel
End ahastab!

Ta hakkab lõhkema
Pea waludest,
Kui sa ei kiwita,
Su lapsufest!

Oh, ei ja hädasse
Last jäta iialgi,
Sa aitad wiisjiste
Mind peagi!

Jah, Jsa, wäsida
Ei sina lase mind,
Mind wõtad taluta,
Et kiidan sind!

215. Su alus.

Kui kindluseks sul usu kalju,
Mil seisad kunni surmani,
Siis olgu mõistatusi palju —
Kõik jälgivad nad wiimati.

Ja tõusku tormid taewa poole,
Et seda põhja purusta,
Kõik kohisegu wete woole
Last üle wiha wahuga:

Kui usus peab sinu käsi
Weel ikka kinni Jsa käest,
Siis kuwab pea silma wesi,
Ja sina pääsed armu wäest.

Kui aluseks sul usu kalju,
Sul põhi, mis on põline,
Ja olgu ahastusi palju —
Sa jureski läed elusse!

216. Suur on, Issand, su au.

Suur on, Issand, su au,
Rikkus ja võimus ja vägi,
Püha ja õige su nõu,
Omadel' oled sa ligi:
Maal ja meregi weel,
Üleval tähtede teel
Makjab su sõna
Gila kui täna,
Ikka ja igawest'.

Issand, jääl hiilguse sees,
Raduwa ihagi kuuled,
Kui su võimuse ees
Põrmus paluwad huuled:
Tulgu ka häda ja surm,
Glule wiib meid su arm!
Issand, su sõna,
Gila kui täna
Kindel on igawest'.

Kändaja, ofaste raal,
Suur su Issanda vägi,
Looda ta helduse pääl',
Omadel' ikka ta ligi:
Suur on Issanda au,
Püha ja õige ta nõu:
Kindel ta sõna,
Gila kui täna,
Kindel see igawest'!

217. Arm rajab kalju pääle.

Arm rajab kalju pääle,
Nii hüüdsid usus ja,
See finnitaz mu meele,
Kui pidin kahkleva.

Arm rajab kalju pääle,
Mis kõrge taewani,
Si waen ta püha maale
Saa ligi iialgi.

Arm rajab kalju pääle,
Tal hiiglakotka lend,
Ta jääks ka sinna raale,
Kui katteks kalju pind.

Arm rajab kalju pääle,
Ja kui see katkeb ka,
Ta tõuseb tähte poole
Säält wäe wõimuga.

F. Dahn'i järel.

218. Mu Issand, siin mu süda on.

Mu Issand, siin mu süda on,
See omaks sulle saagu;
Maailm, su ilu, au ja õnn,
Kõik minust maha jäägu!
Su töö ja tee on tühine,
Nüüd tunnen seda tõest',
Sest rutuga Siit pääseda
Ma püüan kõigest wäest.

Mu ülem wara oled sa,
 Mu Jumal, hinge iha!
 Oh wõiksin usu wäega
 Su armu üksi näha:
 Et patu käest Su armu wäest
 Ma pääsetks pea sinna,
 Kus wõitlejad kui wõitijad
 Kord saawad püha linna!

Ma tunnen: ei mull' terve ilm
 Ja tema hehk ja ilu,
 Ehk teda ihkab liha film,
 Wõi tuma tõsiist elu:
 Ta nägu kuld, Ta tegu muld,
 Kui suits, mis kaub ära:
 Kuid Jumal, see Du üksine
 Meil jäädaw elu wara.

Eest, halastaja, aita mind
 Su juure taewa jõuda,
 Et üksines ma wõtan sind
 Ja sinu armu nõuda:
 Et sinu ees Ja sinu sees
 Mu süda armus põleks,
 Ja et ju käest Ja wainu wäest
 Mull' rohket rõõmu tuleks.

Siis ilm, su kuldse kujuga
 Sa pole, mis ma ihkan,
 Mu Isjand, kallim wara, sa
 Mull' anna, et ma wihtan,
 Mis ilma ees Du hinna sees,
 Et üksi seda nõuan,
 Kuis Jumalas Mu ainumas,
 Ma rahu sisse jõuan!

E. Frank'i järel.

219. Suureks neljapäevaks.

Mu Issand, kes ja õhtu hilja,
Kui läksid waewa, walusje,
Meil' oma kannatuse wilja
Weel seadsid waraks hingele:
Ust tänab sind, ja rahu tooja,
Ja uue testamendi looja.

Kui sinu armulaual sööme,
Saab uueks sinu mälestus,
Siin eluaewust meie joome,
Mis awab taewa halastus:
Su weri, surm ja raske walu
Toob meie südamele elu.

Kui hinge ees on surma wari,
Siin armu pitsar kuulutab:
Ju kattki meie wõlakiri,
Mis hädaohtu ähwardab!
Sest meie rasked patu haawad
Su were haawus terweks saawad.

Nüüd kindlamaks on saanud sibe,
Mis sinuga meid ühendab,
Ja elawamaks armu säde,
Mis meie hinge elustab:
Su Waim me waimu sisse tuleb,
Kus püha armu tuli põleb.

See leib meil' tõsist toidust annab,
See weri waimu kosutab,
Ja elu hinge sisse kannab,
Kui ust ju armu ülendab:
Nii kingid ja meil' rammu, tuge,
Ja usu tööle õiget wäge.

Rüüd nendega me ühte saame,
Kes liikmed sinu ihule,
Ja usus, armus ühte jääme
Me nendega ka wiimate:
Kes ühte werd ja ihu söönud,
Üks Waim neil ühe elu loonud.

See ihu wõib meil' finnitada,
Et meie nõtra ihugi
Sa hauast auuga äratada
Weel wõtad, Issand, wiimati:
Ja et ja igawese elu
Meil' annad pääle waewa, walu.

Dh Tall, kui kallist taewa andi
Ses söömaajas pakud sa,
Sind, püha lunastuse panti,
Suu tohib tõeste maitseada:
See roog wiib läbi walu, waewa
Me ihu, hinge juba taewa.

Dh arm, full' laulwad meie hääled
Siin tänu wäikse rõõmuga,
Su suurust kiitwad ingliskeeled
Weel enam ilma otjata:
Mii meiegi, kui taewa saame,
Sind, Issand, üksford ülendame.

J. J. Rambach'i järel.

220. Rist kaljul.

Wiis: P. 128.

Maailma kuma kullane,
See kustub ära äkiste,
Ja hiilgaw helk ja ilu kroon
Ja tema tugewuse troon,
See murdub maha marus sääl,
Kui kostab kõrgest kõue häääl.

Kus, wale ilm, ju rõõmu laud,
Sel all on hukatuse haud,
Kus karikas sul kallis wiin,
Sel süüts hirmsam hinge piin,
Ja kus sul lehtab õie leht,
Sääl hinge matab surma õhk.

Mii, rändaja, rist sinu eel,
Kui ennašt arwad õnne teel,
Ja hädaorus kaebad ja
Siin tuhatwõrdse waluga;
Kuid kas ja mere marus sääl
Ka tunned risti kalju pääl?

Jah, risti, millel waikewad
Ka mere laened lafsujad,
Mis pimeduse walgustab,
Et hing sul jälle julgust saab,
Mis marust juhüib kaldale,
Kus saame õndja rahusse?

See Jeesu rist, mis Kolgatal
Sääl seisab kaljul ülewal,
Kus püha Tall meid lepitand,

Maailma häda lõpetand :
Ta kaljul — walumere sees
Meil ainjaks päästjaks hinge ees.

Kui ilmgil waresesse lääb,
Riist kaljul kõikumata jääb,
Kui süda murdub lõhkedes,
Su juure jääu ma üffines,
Mu Issand, kes ja risti pääl
Mind oled lunastanud säääl!

221. Ülestõusmise pühaks.

Issand hingas haura süles,
Ahelüksed haura ees,
Tema jüngrid walu tules,
Pale paisund filma wees.

Issand tõusnud haura sängist,
Lõhkund rasked ahelad,
Tulnud wälja surma wangist,
Wõitnud põrgu wärawad.

Waenlased on langend põrmu,
Teesu, eluwürsti eel,
Nende süda tunneb hirmu,
Et nad käinud patu teel.

Uga waga jüngrid meeled,
Elul', ilul' ärganud,
Nende lahked laulu hääled
Mure paelust pääsenud.

Nende suu ja süda fiidab
Seda heldet Issandat,
Kesse surses jurma võidab,
Trööstib hinged kurvemad.

Kes meil' pääle waewa walu
Kingib kalli hinguse,
Kingib igawese elu,
Saadab taewa rahusje.

Selle pääle Isa õuest
Lilled maha langewad,
Elu täheks mulla põuest
Tõuswad õied ilusad!

222. Ülestõusmise püha sõnum.

Hõisake nüüd Jumalale,
Ilmal' iluks, hõisake,
Eluwürst on ilmund jälle,
Tõusnud surmast ülesje,
Jeesus meile elu toonud,
Jäädwa lunastuse loonud,
Milleks ta end alandanud,
Drjaks, ohwri talleks saanud.

Patt, ju võim on kautatud,
Radund, murtud kohtu ees,
Minu wõlg on lepitatud
Poja püha were sees.
Käsu täitnud ära ta,
Wõtnud wiha waigista,
Elu tõi ta walge ette,
Et saaks õigus minu kätte.

Põrgu, mis su paelad jõudnud?
 Kõik nad kätti murretud.
 Et mu Jeesus üles tõusnud,
 Olen wangist pääsenud.
 Kuis ta põrgu hauda läind,
 Ja ta wõitu surm säääl näind,
 Kii ta omastel' siin waewas
 Awatakse armu taewas.

Surm, ei tee ja mulle wiga,
 Peangi hauda langema,
 Kes siin maetaks Jeesusega,
 Saab ka tõusma temaga:
 Surm saab kasuks minule,
 Sest läen hauda julgeste,
 Et mull' armu sõnum kõlab:
 Jeesus, sinu Issand, elab!

Jah, mu Jeesus elab, seda
 Tean nüüd ma kindlaste,
 Sest me hinged, kütke teda,
 Ülendage ükšine:
 Halleluuja! laulge nüüd,
 Wõit on käes, ja kadund süüd!
 Hüüdke seda ilma iluks —
 Krist on tõusnud meile eluks!

G. Neumeister'i järel.

223. Nelipühi — armu püha.

Nelipühi — armu püha,
Oh kui kallid oled sa,
Täidad minu hinge iha
Ütle mata õnnega.

Taewast annab elu looja
Waimu wihma rohkeste,
Taewast tuleb rahu tooja
Ise minu hingesse.

Miks siis, süda, oh mu süda,
Peetsid põues kartes weel?
Sul on, tulgu tuhat häda,
Püha walguis elu teel.

Sellel' awa ennast ainult
Ihu, hinge wäega —
Tema walges walu wainult
Rahu randa jõuad sa!

224. Nelipühiks.

Oma Waimu, Issand, wala,
Wala wälja rohkeste,
Kosutuseks seda kalla
Minu waeße hingesse.

See on kuiwaks, kurwaks saanud
Päewa palawuse ees,
See on armust tühjaks jäänud
Armutuma ilma sees.

Oma waimu, Issand, wala
Wälja närtfind nõmmele,
Seda fosutuseks falla
Minu ara hingesse.

Sinu waim, see wäge annab
Minu waimul' otsata,
Sinn arm see koju kannab
Wiimaks wäfind rändaja!

225. Taewa Issand jalgu pesti.

Taewa Issand jalgu pesti
Oma teenijatele,
Itka kallas tema käsi
Kohutu waeste haawusse.

Kes ja tema jünger oled,
Teenid oma wendi ja,
Kas ja selles armu põled,
Mis ta süüdand põlema?

Wennad, õed, ta jalge ette
Kõige oma häbi sees,
Armu juure saame kätte
Tema püha palge ees!

Sellest juurest wõsuh seeme
Glüks Jeesu risti all,
Risti pääle krooni saame
Hingelinnas ülewal.

226. Kirjatargad.

Seiske, seiske, kirjatargad,
Oma uhke järje pääl,
Kuulutage, et on nõrgad
Taewa jambad teie eel.

Mina tahan seisatada,
Tõe preester, sinu ees,
Kes ja jõuad rõõmustada
Waesid nende filmawees.

Hiilgaku teil ilu mägi,
Targad, kõrge kantšiga,
Mina astun sinu ligi,
Siinai ja Kolgata!

Tahan oma süüdi tunda
Ja su armu ühtlasi,
Elu sõna, kes ja anda
Jõuad abi jurmaski.

Teie kantšid, kirjatargad,
Pillub puruks maru woog,
Oh, nad on nii nõrgad, nõrgad,
Tõuseb äkki häda hoog.

Aga, Jeesus Naatsjaretist,
Oma alandusega,
Sinu sõnas pole petist —
Sinu riik on lõpmata!

227. Ärgipäewa põrmust ära.

Ärgipäewa põrmust ära
Kaugemale sõua ja,
Kaugemal', kus waimu wara
Täidab hinge iluga.

Kaugemale, kaugemale,
Kui sind saadab liha meel,
Sügawale, sügawale,
Sõua selge armu teel.

Ja kui ilm sind jätab maha
Ja ta uhke tarkuski,
Ei ju laew weel hukka lähe
Elu merel iialgi.

Kaugelt kuldsse kaari näed
Paištawat Jsa järje eest,
Selle fillal armu wäed
Päästwad sindki walu weest.

Ärgipäewa põrmust ära
Igapäest' siis hingad ja,
Käes sul püha Waimu wara
Tema taewa rahuga.

228. Wara lahkunuse.

Mu kuldnäe, wara, wara
Siit läksid ära ja,
Mu hõlmast wiidi ära
Sind ingli tiiwula.

Ja kui nüüd õhtu eha
Näib kumal kullasel,
Siis nagu võiksin näha
Sind hõbe pilvetel.

Ja läbi õhtu õhu
Säält hüüab hääleke:
„Mull on nüüd rahu, rahu,
Oh ärge kaebage!

Siin elu puude wilus
Nüüd olen õnnis ma;
Ma laulan taewa ilus
Nüüd ingli hulgaga.

229. Teil kannatust on waja.

Teil kannatust on waja,
Kui häda ähwardab,
Ja raske, raske aja
Kist hinge ahastab;
Jah, Jeesu karjute,
Sul tuleb kannatada,
Kui tahad armust saada
Sa surmast elusse.

Küll kannatust su liha
Ei salliks sugugi,
Kui sul on waenu, wiha
Ka karta wähegi.
Kuis hõiskad õnnes ja,

Kui kaugel sinust waevad,
Kuid kurbtuses ja kaebad
Ja ohkad otsata.

Waim kannatust meil' annab,
See tuleb Jumalast,
Siin hinge üles kannab
Waim kõigest kaduwast:
See püha trööstija,
Meis hirmu ära wõidab
Ja armu wäel meid täidab,
Et jalg ei wäärata.

Ja kannatus, see rajab
End Jeesu surma pääl,
Kui Saadan pääle ajab,
Siis hüüab usu hääl:
Sa mölla mäsšates,
Mis teeb mull' sinu kurjus,
Ma wiibin kindlas warjus,
Et olen Jeesuses.

Siis kannatus weel loodab,
Kui pole abimeest,
Ja armu abi wotab,
Mis kosub sõna seeft:
See teda warju wiib,
Sest kilbits tal weel ligi
On palwe püha wägi,
Kui kurat pääle käib.

Weel kannatus ka täidab,
Mis Jsa nõudmine,
Ja waenu wäed wõidab
Kõik ära wissiste.

Maailm, ja naeragi!
Si mind ja hirmutada,
Mu usust ehitada
Si jõua ilmaški.

Mul kannatus ka elu
Ja iga pikendab,
Ta võidab ära valu,
Mis südant kurvastab;
Ta kalliks walgete
Sel, kes ta pääle waatab,
Ta mure ära jaadab,
Et paistab palgete.

See kannatus saab tuluks:
Meil kõige risti all,
Ta kalliks hinge iluks
Toob krooni uskujal'.
Jah, ehe imewäes
Du pääle õhkamise
Ja raske wõitlemise
Tõest wiimaks wõitjal käes.

Seft kannatust mull' anna,
Mu Issand, palun ma,
Mind armu käre pääl kannu
Ja usus kiinita,
Kõing üksford lahtudes
Las' jäälgi kannatuses
Mind uinuda su sees!

230. Wendadele wõersil.

Kaugel, kaugel kodu pinnast,
Kallid wennad, wiibite,
Kodu hella ema rinnast
Wiind teid saatus kaugese.

Uga kulda kodu süda
Jäänud wana armuga,
Uwardagu tuhat häda,
Ei siit iial lahku ta.

Waene süda, wõeras ilmas,
Ura peksha põues nii,
Pea hingad armu hõlmas,
Rahu rüppes sinagi!

Koju saad ka jina saama —
Kui ei kaduwuse raal,
Kodu saab sind kosutama
Ugawesel isamaal!

231. Kyriellus.

Ungu ristifoguduse tagakiusamise ajast.

„Ma ristiinimen!“ Nii kiidad fergest' ja,
Mu laps, ja sinu silmad hiilg'wad ilus;
Jah, ferge suuga nii on kiidelda,
Kuid terve teuga näita jeda elus —
Setš öieti ja öpi, mis jee on:
„Krist minu õnn!“

Kyrillus oli noor, kui sinagi,
Kui risti jõnal' waenul wõeti kosta,
Kuid risti juure ema ommeti
Wiis poja — isa hirmsa wiha wasta.
Pea noorusest tunnistustki on:

„Krist minu õnn!“

Kui kosund õis ta kooli läheb sääl,
Kuid pea tal tunda pilkamise nõelad,
Ta nagu Geli kajas Saamuel,
Ja Joosep, kelle wennad kurjad, hõelad —
See pääl ta waiteb, sest tal trööstiks on:

„Krist minu õnn!“

Siis sureb ema! Oh kui juur ta piin!
Kes, waene tall, sind weel saab karja kandma?
Kui isa palub, nuhtleb, kes weel siin
Su uju lillele saab kastet andma?
Tal ema kaju hinges hüüdma on:

„Krist minu õnn!“

Sääl wereläsk nii Roomast wälja käis,
Et Kristlasi on heita tulle, wette.
Ju Keiserea werewingu täis,
Ja noormees sattund timukate kätte,
Kõik prätõr küsib: „Laps, mis ust sul on?“

„Krist minu õnn!“

Sa halp! Sind isagi ju ära lükanud —
Nii noorelt, noorelt tahad surma minna!
„Mul ülewal on kodu walmistud,
Kus jõuan jäädwa, kuldse rahu linna —
Et täida timuk — mis sul täita on:

„Krist minu õnn!“

Noort keha kõitel siis nad kõidawad —
Ehk wõtab seegi halbil hirmu teha —

Puu riida poole teda wäitawad,
Kus wasta wilgub hirmsa tule wiha —
Tal furma juu ees siiski hüüda on:
„Krist minu õnn!“

Weel kohtunif kord teda palub sääl,
Ja ärdaks jaab ka were koerte süda.
„Miks nutate? Waew lühike mul tääl?“
Nii kallil kannatajal kinnitada.
„Ma koju läen! Muu wasta meelt mull' on:
Krist minu õnn!“

Siis tapapingile ju wiiaks talleke,
Eht rahwas kaebab, ei tal ole hirmu,
Ja waewapuul ta waatab taewasse,
Ja kui siis leek ei anna enam armu,
Siis läbi tulegi weel kuulda on:
„Krist minu õnn!“

Kõik lõpetud! Ju wahwa wägimees
Kui wõitja läheneb sääl pühal' linnal',
Tall' wõidu wannit hiilgab ingli käes —
Ta juba õnnis — õndsja ema riinal —
Ja tema ainus halleluuja on:
„Krist minu õnn!“

232. Rist merel.

Mäe kalju kaldal seisab
Sääl kalju põhja pääl
Üks rist, ja waatab alla,
Kus laene lastub sääl.

Ja waatab mere woogu,
Mis tõuseb taewani,
Kus mõni mast ju murdus
Ja kadus kippergi.

Oh waata walu wetel,
Sa waene rändaja,
Ka üles kalju poole
Ja kõrge ristiga.

Ja risti ümber hakka
Sa usus kindlaste,
Siis mere maruist pääsed
Sa kalju kaldale !

233. Rist mäel. *)

Kus, rändaja, sul ligi Riia raja,
Ja kõrged mäed kauge udu sees,
Sääl ilmub sulle üle laane laia
Rist mäe tipult, wägew filmi ees —

Kuldkiri pääl, et pääle raske aja
On jelle tähets seadnud waga mees,
Kuis teda peastnud tema Lunastaja,
On peastnud mere wahutawas wees.

*) Riia tee ääres paarkümmend wersta siin pool linna on kõrge mäel wägew rist. Mälestusfiri pääl kuulutab: üks hr. v. Meyendorff on jelle üles seadnud tänu tunnistusets, kuis helde Zumal teda merehädast päästnud, Kaspia mere pääl, a. 1854.

Dh rändaja, kui mitu korda matnud
Dn sindki meri laeswa laenega —
Ja arm on ikka jull'gi appi töt'mud.

Kus on see rist, mis tänu tähena
Ka fina oled üles seada wõtnud —
Et risti tunnista, kes ainus päästija?

234. Rist metsas.

Üks rist jääb metsa warjus
Ju seisab wanašt aast,
Ta ködud samba ümber
Dn wääne wõjund maast.

Ja kuna risti kujuk
Dn lehed looriks ees,
Siis kõrgel püha pea
Dn otse õite sees.

Sel haawad kuiwand ära,
Ei offaid olegi,
Ja üksi õite maale
Silm waatab hellasti.

Ming ööpik risti tipul,
See laulab lustiga,
Ja laulab armastusest
Sull', hiilgaw ilmamaa!

U. Pichler'i järelse.

235. Liibanon.

Sej. 10, 18.

Seedrite mägi, Liibanon ja,
Lase mind nende all hingata ka,
Awa ja mull' oma warjawat ööd,
Räita ja mull' oma imede tööd!

Tihti ju koduste tammede all
Oliwad pühamad tundmused mul,
Ja kui männadki kohasid säääl,
Kostis see hinge kui kandlite häääl.

Ja ka idamaa leekide sees,
Oliwad palmid mul warjajaks ees,
Õhus neil haljendas kullane hea,
Tasa neil kõikus kuninglik pea.

Aga nüüd, Liibanon, kus on su helk,
Pühendud puu, su kuninga tell?
Oleksin Issanda wõsusid näind,
Millest nad templile sambad on teind.

Kohawad kroonid, tormide käes,
Lehwiwad ladwad, õhkude wäes,
Kas Teie ilu weel hiilgama läeb,
Kuis seda Hiirani ja Saalomoni näeb?

Aga, oh ime, kus jäänud su järg?
Liibanon, kus sinu kaljude pärg?
Liibanon, kuhu su seedrid on saand?
Kas nende idu on tõduma jäänd?

Kändusid üffituid näeb weel film,
Kustuwaid: „Radunud ilude ilm!“
Kõdumuid — uss neid purudeks saeb,
Wähe neid, et üks lapski neid loeb!*)

*) Sej. 10, 19.

Buude kuningas, kindluse kroon, .
Kuhu on jäänud su uhkuse troon,
Häda on Siiria kirwes sull' toond —
Wõi on wälkude leegid sind löönd?

Jah, siin ilmub mull' kaduwa käit,
Langema peab kõik kõrguse läit;
Püha ja, Issand, kui mõet sinu käes,
Seedrid on nii nagu kõrred su ees!

Langeski tempel leekide wael
Morial ülewal, pühendud mäel,
Kuninglik Diibanon leinab nii ka,
Leinab ja kurdab, et kroonita ta!

Marmorist peitel, ei poolegi see —
Issandat' jäädawa templi siin tee,
Seedritest — kirwes, ei temagi ka
Elawat telki siin teha ei saa!

Alga kuis kojusid seedrid jääl mäel,
Wõjuwad pühade hinged siin wael*),
Taja nad heljuwad õhkude eel
Selguse sees, kus õnnis on meel.

Tõusku ka tormid, nad terwise maal,
Haljad nad weelgi on wanuse aal,
Sambad nad taewaste telkide sees
Ütsford ülewal Issanda ees.

R. Geroſi järel.

*) Laatu. I. 92, 13.

236. Neebo.

5. Moosf. 31, 1—7.

Neebo mäe kõrgel kaljul
 Seisab kepil wana mees,
 Waatab tulefilmal waljul
 Maha maale, mis ta ees.
 Selja taha tal pilwete mattel
 Kõrwenud kõrbe kiwide kattel,
 Helkiwas ehas on filmade ees
 Tõutud maa sääl walguse sees.

Mooses on see, mees kui rauast,
 Jumala truu julane,
 Ei ta närtsind kuumast põuast,
 Priiske weel ta põseke:
 Nastaid kaskkummend tal ülegi saja
 Muutnud on juuksed ja kulmude raja,
 Alga ta filmi ei tõntsiks see teind,
 Rauased õlad, ei lödwaks need läind.

Wäsiind rändaja, siin jäta
 Maha oma raske sau,
 Haud sind ootab, enne wõta
 Anda Jumalale auu:
 Lõpuks ja kiida, mis tema jull' teinud
 Raskemal rajal, kus kaua ja käinud,
 Suur oli koorm, süü suurem sest weel,
 Kõigest sest suurem — arm imede teel.

Jumalale tänu anna,
 Kes sind armus asutand
 Niili kõrkjalt kunni tänna,
 Jordanini juhataand,
 Keelanud laksuwa laenete woogu,

Kuna ju waenlased langesid loogu :
Kes sulle taewast on manna sääl toond,
Kaljusti wett sull rohkeste loond.

Edasi nüüd üksi silma,
Kanaan sääl kosubki,
Paradiisi imeilma
Peersabast näed Tannini.
Maa sääl ehivad helkiwad wjad,
Kosuwad kingud ja kantside kojad :
Mäe, kuis loogeldab päewal ja ööl
Meelitaw Jordan kui hõbejel wööl!

Waata palmipuude wilust
Jeerikust ja edasi
Saaroni, ta õite ilust
Kunni Bahemereni :
Waata ja Soolajärwest sääl mäele
Üles Tibeeria kinkude pääle,
Kunni Liibanon filmade ees :
Eks see kui Ceden rooside sees!

Uimad ju, kes samal wäljal
Üksford armu imet teeb,
Kuna rahwas aasjal haljal
Wiigipuu all wilja sööb,
Mäed ju Morija kinkude ilus
Salomo templit walguse walus ;
Kuuled, kuis Siionist kuninga auul
Kostab sull' kannel ja kojutaw laul?

Uimad ju, kes siia raale
Tuleb uue armuga,
Saadab rahwa rohu maale
Kui ta õige hoidija :

Kuidas sündimas õndsam on seadus,
Du seist su kustuwal waimul ju teadus —
Waskise mau rajasid sääl —
Mäed ja ka risti ju Kolgata pääl?

Kangelane, kallis rahus
Pane filmad finni ja,
Mis sul keeldud liha ihus,
Wõtab suurem lõpeta:
Kibe on langeda wiimase! sammul,
Kuna ju wannikud wõita on rammul:
Aga ka magus on surmagi teel
Tähte weel näha, mis hiilgamas eel!

Tuleb mul'gi surma minna
Enne kõike päewa tööd,
Jääwad pooled asjad tänna
Alkki enne pimet yöd:
Tahan kui Meebo pilwete waimult
Tagasi waadata tänades ainult,
Waadata lootuses edasi ka
Sinna, kus kuldne Kanaani maa.

Surres annan oma mõega
Kõõmsast pojalt paremal',
Laste lastelgi siin tööga
Weelgi palka saadawal:
Kohutab surmgi siin waewas ja walus —
Kanaan sääl ju hiilgawas ilus,
Kuulen, kuis Siionist kuninga auul
Kõstab ju kannel ja kosutaw laul.

Meebo kaljul pilwe wilus
Uinub Mooses waikseste,
Kuna talle kulda ilus

Eha helgib palgele:
 Üksi ta elus on rahwa eel olnud,
 Surresti pole tal aitajat tulnud —
 Issand, see silma tal kinni on teind,
 Haua tal kaewand, ta rahule wiind!

R. Gerofi järel.

237. Ave Caesar, murituri te salutant. *)

Hebr. 12, 1—4.

„Dnn Caesar sull', me juu sind surres kiidab!“
 Nii hüüab kare wehklejate hääl,
 Pea wooland weri liiwa ringi täidab,
 Seks keisri meele hääks ta ette heidab
 Weel põrmu salt, mis surma sammub sääl.

Näe, uhke tsirkus fergib õhu ilma,
 Kus täied istmed tõuswad taewani,
 Ja rahwas naerul ootab kolet pulma,
 Wiiskümmend tuhat Rooma mehe silma
 Sääl were mängu waatwad ärksasti.

Üks sõna üksi — wehklejad ju heitwad
 Sääl palja ihu mõega mängusse:
 Müüd arale nad oma põlgtust näitwad
 Ja õhu kiidu plaginaga täitwad,
 Kui tore mees läks torest — surmale!

Oh metsit Room! Kes werd nii ihaldanud,
 Kel tapatöö on — kallis kunstitöö,
 Kel surmamaine näitemänguks jaanud,

*) Rooma wehklejate terwituz keisri ees: „Tere, keiser, surma minnes terwitame sind!“

Kus Neero oma kannelt kõlistanud,
Kui Rooma rikkus hirmus tule öö!

Kuid näe! Eks ole imeline vägi,
Mis näitewäljal' nüüd nad weawad,
See pole sündind Parthi maade ligi,
Ka mitte sääl, kus woolab Reini jõgi —
Need täna üsna tõijed wehklejad!

Eks raugad need, kel kallis rahu majal,
Eks neitsid need, kel hörn on hingefe?
Eks naesed, kellel lapsed rinna najal?
Jah, Room, — kes käinud usus risti najal,
Neid sinu Neero jaadab surmale!

Nad tulewad — ju kuulda riide koha —
Kui preestri koor sääl waikselt sammudes,
Sääl seiswad nad, ju kõitest waba keha;
Nad põrmu põlwile weel heitwad maha,
Ja nende laul — see süütab südames!

Nad fiitwad Caesarit, kuid mitte seda,
Kes käesse toetand kulmu koleda,
Ei, kes on elu järjel, üksi teda,
Kes ilma iluks wõitnud ilma häda,
Ja pilwil asub rahuwürestina,

„Auu Kristus sull'! Me juu sind surres kiidab!
Waen lühike, kuid palk on lõpmata.
Dnn jell', kes sinu krooni omal' wõidab,
Kell' elu walge sinu riigis koidab,
Me hing ja wõta wasta, päästija!“

Ja nende ümber — oh, ja ime ilu,
On pühad tunnistajad päälegi,
Ei need, kes nõudnud waga werd ja elu,
Ja hinge lustiks lõppemata walu,
Kes tširkust täitnud wiimse pingini —

Ei, inglid need, kes tulnud taewast isi
 Säält alla hulgal walgis riietes,
 Neil kroonid on, ja palmid pakub käsi,
 Suur nende ring, ei keegi wasta püsi —
 Mii kauwad nad jälle walguses.

Numiidia löu, ja laska tõsta wäita,
 Ei Jeesu tallefid ja hirmuta,
 Hüääne, saagil' wõta enmast heita,
 Sa hiiglatiiger, oma hambaid näita,
 Et Jeesu nisu peeneks jahwata!

Nad kümme werist keha wälja kandnud,
 Kuid kahe wõrs, kes nende surma näind,
 On homme juba risti poole wandnud:
 Mii weri kirikul on wõidu annud,
 Ja torm on alles leegi lausaks teind.

R. Gerot'i järel.

238. Rõige suurem armastus.

Joh. 15, 13.

„Das armu suuremat wõib olla kell'gi,
 Kui et ta elu jätab wendi eest,
 Mii hüüab hinge elu Issand full'gi,
 Ja nõuab wennaarmu sinu käest;
 Kuid kuidas kosub selle õige sugu,
 Sull näidaku see tõeste sündind lugu:

Kus laias laanes üle Wene wälja
 Tuul mängis, mäsšas langend lumesja,

Sääl suurest metsast sõitis õhtu hilja
Moor isand läbi naese, lapsega:
Kolm tulist hobu kutsar pukil juhiv,
Ta seltsiks olla wana teener tohib.

Sel wiimsel wanemad ju wanast ajast
Sessamas kojast olnud orjana;
Küll koitis priius — eigi kallist kojast
Ta läinud majal' õnne otsima:
See koja külles rippus teenri süda,
Siin rippus ta, kas olgu rõõm ehk häda.

Neil saan sääl lendas lustil õhtu ilma —
Kuid mis sääl kõrwu kuulub äkisti?
Ja mis sääl sattub reisiliste silma,
Kui korraks waadanud nad tagasi?
See hundi kari on, kel nälja jumnil
On werehimu tõusnud hirmsal tunnil.

Nüüd piitska pole hirmun'd hoostel waja,
Neil loomu sund on ise sundija,
Nad lendwad tormil läbi lume raja,
Et warju saada wiie eluga:
Jah warju, warju! Hirm neil hinge loonud:
Need elufad on mitmel surma toonud!

Sääl saaniist tagasi nüüd tihti waatis
Moor isand hirmus hädaohu teel,
Ja hinge walus seda wahet mõetis,
Mis lahutas neid laan: koertest weel.
Weel jõndu, hobud, oma kohust täitke,
Wiit kallist elu surmast päästa aitke!

„Me pääsime!“ nii isand ilma hüüdis,
Kuid walus warijes siis jälle hääl,

Sest wähe pea lüheneda püüdis,
Jah, lüheneda laane lume pääl,
Mis reisijatest hunditarja keelas,
Kes teda juba filmadega neelas.

Weel ükji mõned werstad funni jaama . . .
Oh, et nad tormi tiiwul jõuaksid!
Sääl saaksiwad nad sadamasse jaama,
Kui wähegi nad enne jõuaksid
Weel pilguks metsaloomi peatada,
Kel jälgedeks on ükji were rada.

Sääl kutsjar lasseb ühe hobu lahti
Ja rihmadest; see wähe maha jääb . . .
Ja kumendawal kuul siis kohe nähti,
Kuis metsakoertele ta saagiks saab;
Ja tükkideks on kistud filmapilgul
Sääl werejänuliste tapatalgul!

Kuid see neil siiski seisatuseks olnud,
Sest sõitjad wõitnud kauni tüki teel,
Ju jaamast tuli nähtawale tulnud,
Mis udus effis nende filma eel:
Oh, kui weel taewas annaks wiimast rammu,
Ja wähe fiirestaks weel hooste sammu!

Kuid kallid loome oli oli üks nüüd wähem,
Ei läinud sõit, kui enne, edasi;
Oh häda, häda! juba jälle lähem
On hundi hulk, ja hulub hirmjasti:
Sest werehimu, see on maitstud weres
Weel ükji tõusnud toores metsaperes.

Sääl isandal on kerkind juukse karwad,
Kulm kuumab; süda, oh kuis peksab ta!

Meelt heites hüüab mees: „Mu kuld, mis armad,
Kui ohwerdame lapsi, pääsed ja?“

„Ma sada korda suren enne ise,
Kui rinnalt heidan lapsi surma sisse!“

„Siis mina sinna lunastufeks lähen,“
Noor isand naesel' hüüdis kindlaste,
„Muud nõuu ei ole, ohwerda end tahan,
Et laps ja ema, teie pääsete!“
Ju tahtis ta end surma suhu heita,
Nii armsaid päästes armu käsku täita.

„Ei iial!“ vastas naene hinge walus,
Ei iial tohi üksi surra ja;
Kes armu õnne maitstud ühes elus,
Neid võtku surmgi armus ühenda:
Laf' ühilaši meid kõiki surra, surra,
Et elus sinuta mind surm ei murra!“

Kus armastus jääb nõnda walus võitleb,
Truu armastus, mis ustaw surmani,
Üks süda weelgi enesega heitleb,
Ja võidu saanud palgaks peagi:
Truu teener waatab pereisa poole,
Ta noore naese ja ta tapse pääle!

Ja siis ta waatab üles talwe taewa,
Kus kuu weel kumab ilul hiilgawal,
Kus Isa näeb kõik oma laste waewa
Ja wannik walmis õigel' võitlejal':
Truu teener kord weel risti heidab ette —
Ja wiskab end siis metsaliste kätte . . .

Müüd mehel, naesel weri soigub soonis,
Ei julgegi nad enam hingata,
Ei ümber waadata nad omas saanis

Last peites soojalt soojas põuesä:
Kuid kole vaikuse laanes . . . tõeks ju teinud,
Mis teener soovind, see on forda läinud!

Ja samal pilgul saan ju jaama õues,
Ja kolmest juust on kuulda: „päästetud!“
Kuis pekkab süda weelgi nende põues,
Ja kiidab armu, mil nad pääsenud —
Ja jeda kulda meest, kes hinges kannud,
Mis armu kuningas meil' täita annud.

Ja kus see sündiud, sinna üles seada
Noor isand lastis risti marmorist,
Et kõigel ilmal oleks jeda teada —
Truu arm, see pole kustund kogunist'.
Ja hiiglaristil kandjib kallist ehet,
Neid sõnu kaugele jääb kuldsed tähed:

„Kas armu suuremat võib olla kell'gi,
Kui et ta elu jätab wendi eest,
Nii hüüab hinge elu Issand jull'gi,
Ja nõuab wennaarmu sinu käest,
Et elus kosuks selle õige jugu,
Nii nagu näitab meil' see sündind lugu.“

239. Rist ja kroon.

Jat. 1, 12.

„Kuis põleb, leegib päike
Ja kuimab kangesti,
Mu jõud on kadund, fidund
Ja lödund koguni!“
Nii hüüdis wärsind Siimon,

Kes raske risti all
Sääl kõrbe kuumas rändas
Kord päewal palawal.

Ea, igawene Ija,
Tu oled ütelnud:
„Kes oma risti kannab,
Saab kroonil kroonitud!“
„Ma seda küllalt kannud
Tu olen kõrbes siin —
Müüd lõpeta mu häda
Ja minu hinge piin!

Ei enam waewa näha
Ma suuda walu sees,
Kord las' ka walitseda
Kui wüürst mind sinu ees!“
Nii ohkas Siimon weelgi,
Siis waene waewatud
Tu kõrbe palmi warju
Sääl oli wajunud.

Kuid ime! Kõrwend kõrbe. —
See aiaks muutunud,
Ja feskkel mere kaldal
Üks linn on ehitud;
Ja laene seljal liigub
Laew laewa kõrwala,
Ning maagi wara annab,
Mis rikas otsata.

Ja feskkel linna fergib
Kuld kants jääl taewani,
Kuld wüürsti krooni kandis

Sääl Siimon ifegi:
Ja ümber sajad seiswad,
Et kuulda ta käskusid,
Ja tuhanded ju tõtwad,
Et tuua tall' wastusid.

„Nüüd puhata ma tahan
Kord pääle päewa töö!“
Mii wüürsti käsk; kõik waiteb;
Ja järjel kuldne öö:
Ja pehmid riidid seataks
Tall' asteks põrandal',
Et kui ta ärkab, astuks
Ja waibal pehmemal.

Kuid häda! miks kostab äkki
Sääl linnast hädahüüd?
Miks tormi kella lööwad
Kad tornis waljust' nüüd?
Miks murrab murrus kofku
Sääl mäsjaw rahwa parw,
Miks koledaste kostab
Sääl kole sõja jarw?

Jah, Siimon, ärka, idast
Du ilmud waenlane,
Ja wäel ja wõimul tungind
Ju üle piiride:
Ja wasta wälja tõtan'd
Ju mehe kõrwal mees,
Ja päike juba kustund
Du were auru sees.

Ju Siimon kantsi wallil:
Sääl walwab wüürsti film,
Kel weremängus naerab

Küll wasta õnne ilm ;
Tall' koidab koidu läige,
Kui wõit tall' ligineb,
Ta fulmul kurwad pilwed,
Kui taplus taganeb.

Ja tema rahwa walu,
Kuis see tall' walu teeb !
Ja õnnetuse häda,
Kuis see ta südant sööb !
Ta rind kui mäsjarw meri —
Siis aralt tõuseb koit —
Ja tuhanded jääd hüüdwad :
„Würst Siimon, meil on wõit !“

Kuid uues tormikellas
Siis kustub wõidu hüüd,
Ja sõjawägi sammub
Su lääne poole nüüd :
Sääal würsti wasta mäsfu
Ta oma wend on teind,
Ja tuhanded ta poole
Kui Juudad ära läind !

Nüüd warnast mõega wõtma
Peab Siimon isegi,
Et oma krooni kaitsta
Nii kunni wereni,
Ja were wainul seisab
Ta juba tõiste ees,
Ta würsti kohust täidab
Kui ustarw sõjamees.

Sääal astub wihas, wäes
Tall' wasta waenlane,

Ja Siimon oma mõega
Ju löönd ta rinnasje,
Ja were oja woolas
Nüüd halja rohu pääl':
Wend — wenna mõega läbi
Dn saanud surma säääl!

Küll kostab wõidu tija
Nüüd kummi taewani,
Kuid Siimon ise oja
Ei wõta sest jugugi.
Ta süda raskes walus,
Ja rõhutud ta meel,
Et pidand kindlaks saama
Kroon ütsi were teel!

Jah, wenna were läbi!
Kuid olgu sedagi,
Kui aga riigi rahwas
Dn õnnis õieti:
Ja kuis see wõidu wilja
Nüüd rahu wäljal sööb,
Seks rahwa jekka wälja
Nüüd Siimon ise läab.

„Meil' leiba, leiba anna,
Sest meie nälgime!“

„Meid wiha waenust kaitse
Kui isa heldeste!“

„Kord wangikojad awa,
Kus õhtab süütaus,
Keed ahelüksed murra,
Kus kustund wabadus!“

Mii Siimonale kostab
Nüüd wasta waluhääl,

Ta tuhatwõrdjes kooris
See kordab ennast jääl.
Ta ees on õnnetumad,
Kel palged silmawees,
Ta ees on walu meri,
Kus hädalised sees.

Ta selle häda siäse
Ka krooni kullastki
Näeb wauwat ju alla
Nüüd Siimon ühtlasi.
Et seda ära pöördä,
Ei olnud tema jõuus,
Ei seda wähendagi
Ta paremaski nõuus.

Ka krooni külles offad,
Jah offad fibedad,
Ta külles were ojad
Ja filma pijarad.
Ta külles häda hüüud,
Mis jäänud kuulmata,
Et waene inimene
On kroonikandja ka!

Kõik seda Siimon maitseb
Ja wõtab krooni pääst,
Ja juba põrmus palub
Ta kõigest hinge wäest:
„Ei seda enam kanda
Ma suuda koguni,
Mind risti alla pane,
Mu Isjand, jällegi!“

Ta ime! Kuldne Ceden
On förbeks muutunud:

Siin oma palmi warjus:
On Siimon ärganud.
Ta kuningriik on kadunud,
Ta jeda unes näind,
Kui oma risti kandes
Ta kõrjutumaks läind.

Ja öla pääle võtab
Ta risti nüüd rõõmuga;
Ei päewa palawuses
Nüüd enam kaeba ta.
Ta astub mööda mäge
Nüüd julgest' ülesse,
Kus juba õhtu poole
On weerend päewake.

Ja imet, oh mis imet
Nüüd näeb tema film?
Ta ees on Saalem kullast
Ja selle rahu ilm:
Ta ees on kuldne wäraw,
Sel kuldne kiri pääl,
Ja rändajale hüüab
Ses halastuse hääl:

„Dun sell', kes kiusatuses
Saand läbi katjutud;
Kes usus kannatanud,
Saab kroonil kroonitud,
Mis tõutanud Jumal,
Neil' anda ülewal,
Kes teda armastawad
Ka raske risti all.“

Ja kulda uksest Siimon
Su jääl kui võitija

On usus läbi läinud
Kõig' oma ristiga:
Ta risti ette paneb
Sääl jelle wõidu teel,
Mis Lunastaja kannud
Me kasuks meie eel!

Ja kroonil ingli käed
Nüüd teda kroonivad,
Sel ehtwad armu wäed
Nüüd wäsiind rändajat:
Ei jellel offaid ole,
Ei kau ta ilmaški,
Ei jelle koit ei kustu
Dö wilu warjugi.

Näe õhtu päike jaatis
Sääl waese Siimona
Ta hingamise sisse
Kui kuulja kuninga:
Ta uinub, palgel rahu,
Ja filmis püha helk,
Et rändamine lõpnud
Sääl, kus on armu telf.

Ja ingli koorid laulwad
Weel armu järje ees:
„Arm katab meie wead
Kõik Talle mere sees,
Sest, kannataja, kanna
Ea risti otjani,
Ea surmasti elu sisse
Siis tungid wiimati!“

240. Suur wõeras.

Wene aine järele.

Näe, kingsepp Jakob feldri kijas
Sääl elas juure linna majas —
Ta asus tõiste jalge all;
Ta wäiksest aknast filmad näewad
Ka üksi jalgu, mis jääl käiwad
Küll sinna, tänna uulitsal.

Sel Jakobil nüüd oli iha
Kord oma armast Jeesust näha
Ja wasta wõtta wõerana.
Siis unes ööje öeldi talle:
Just täna Jeesus tuleb sulle
Nüüd wõeraks, selleks walmista!

Nüüd oli unund waeße walu,
Ja wäga suur ta hinge ilu,
Kui tema unest ärganud:
Ja kui ta liistu juure astus
Ja säält siis söögi lauda istus,
Kõõm hinge jälle tärganud.

Ta pühas ihas üksi hüüdis
Ja kõigil' seletada püüdis:
„Nüüd rõõmustage teie ka!
Mu waeße kotta Jeesus tuleb,
Oh, kuis mu süda selleks põleb,
Et teda üks kord kosuta!

Siis Jakob astus akna ligi,
Sääl kahte wäänd jalga nägi,
Mis waewalt saiwad edasi.
Sest wäsinust tal oli hale,

Tal piyaratel paijus pale —
Siis oli Jakob wäljaski.

Sääl oli näha wäsiind naene,
Ja last weel süles kandis waene,
Kes oli juba nõrkemas:
Ei terwel ööl nad warju saanud,
Nad jõuust ju päris ära jäänud —
Neil walgus lambis kustumas!

Müüd Jakob waese eidekese
Wiis oma waese kambri sisse,
Ja mis tal einest üle jäänd,
Ja ema sellega on söötanud
Ja last ta piimaga on jootnud —
Mii jõudu jällegi nad saand.

Kui eide minema ta saatis,
Siis Jakob jälle aknal ootis:
Kas Jeesus ju ei tule weel?
Mii ootas tema lõuna maani,
Ja waatas wälja jalaraani —
Eht armas Jeesus juba teel!

Müüd jälle oma akna ligi
Ja kahte wäsiind jalga nägi,
Weel eide jalust nõrgemaid,
Ja Jakob ruttas wälja jälle,
Et kohe saada uulitsale,
Ja kinnitada köikujaid!

See oli wäsiind rauk, ja wana
Ei palakestgi olnud täna
Weel oma juuga maitšenud.
Ka selle Jakob tõi siis kotta
Ja wöttis talle laua katta —
Ja seegi köht sai täidetud.

Nüüd aga Jakob tõstis hääle:
Su päike kaalub õhtu poole,
Weel Issandat ma pole näind:
Kas minu waeje hinge ootus
Ja tema kõige kallim lootus,
Siis tõeste, tõeste tühjaks läind?

Su õhtu lääes, siis akna ligi
Weel Jakob kahte jalga nägi,
Kes mööda tött'jid kõigest wäest;
Kui Jakob nüüdki wälja läinud,
Üht turunaišt ta sääl on näinud,
Kes kinni pidas poisi käest.

See olla õunu warastanud,
Seepärast naene karistanud
Nüüd oleks poisi jõmpsiat.
Neid Jakob lepitäs nüüd ära,
Ja jagas neile õhtu wara,
Kui kuulis, et nad isuwad.

Siis Jakob magama sääl heitis,
Tal raske mure hinge täitis,
Et see ei teuks tärgranud,
Et tema hinge ilustada
Ja tema koda õnnistada,
Mis unes talle näidatud.

Pea Jakob waund une sülle
Ja ime und ta nägi jälle,
Nii et tal laenel soe rind:
Ta silma ees sääl eidekene,
Pea nõrgend tal; see waešekene
Nii küsib: „Jakob, tunned mind?“

Miiama unes raut sääl tuli,
Ja naese kõrwal poiski oli,
Ja nemad küsijwad nii:
„Oh kallis Jakob, kes sa ootsid
Üht wõerast, kelle pääle lootsid —
Kas tunned meid sa õieti?“

Siis Jakobilgi film on hele,
Ja rõõmul läigib tema pale —
Tall' kallis sõna selginud:
„Mis teie teinud wähemale
Mu wennale, siin waesemale,
See mullegi on sündinud!“

241. Siis ole rahul!

Sul tuba on, kus naerab tõusend päike,
Ja waike kamber, olgu ta ka wäike —
Siis ole rahul!

Sul päewa leib ja soojad riided, kingad,
Kuus päewa tööd, ja siis sa päewa hingad —
Siis ole rahul!

Sul naene on, kes koristab su koja,
Ja teeb nii armsaks sinu elu maja —
Siis ole rahul!

Ja lahke lapski sinu põues kurdab,
See armastab sind lapsena ja kardab —
Siis ole rahul!

Ja weelgi on sul kõiges elu waewas
Su kodu üle õnnistuse taewas —
Siis ole rahul!

Saksa keele järele.

242. „Ära nuta!“

„Ära nuta!“ Isfand hüüab
Alla hädaorusse,
Armu õliga ta wõiab
Waeße haawad hellaste!

Olgu sel ka tuhat walu,
Põues sajawõrdne piin,
Kelle käes on surm ja elu,
Wõidab wiimse häda siin.

„Ära nuta!“ elu koiduks
Saagu siis ka sullegi,
Uju jeda, walu wõiduks
Muudub, muudub wiimati.

Karjane sind armu käega
Kannab warju kalliste,
Wiib sind wõersilt wõidu wäega
Kõju kulda rannale!

243. Nõder ja nõuuta.

„Ma olen nõder, nõuuta,
Nii kurdad kurvalt ja,
„Ma olen wäeti, jõuuta
Ja ilmaš asjata!“

Ruid, waata, millest kojub,
Tamm oja kaldal sääl,
Ja millest wälja wõsub
Männ kõrge mäe pääl?

Ta algus põrm ja pihu,
Kel elaw idu nõuuts —
Põrm on ka sinu ihu,
Ja Jumal sinu jõuuts.

Ta ütleb: „Kra karda,
Ma olen sinuga,
Kõik saadan mina korda,
Ehk oled wäeti ja!“

Nii sinu waesusesse
Ta ennast alandab,
Sull' tuleb südamesse,
Et hing sul julgeks saab..

Ta tema lapsed teda
Kõik kooris kiidawad,
Kes pöörab waeše häda
Ja hoiab wäetimat —

Kes waesemal'gi annab
Ka õige aseme,
Et seegi kasu kannab
Ta tõe riigile.

244. Kui ilmub ilma teadmata.

Kui ilmub ilma teadmata
 Õnn Siionile forraga,
 Ja Issand saab tall' armu andma;
 Kui paelad katki kiskus ta
 Ja võtab wangid lunasta —
 Oh ilu, mida hing saab tundma?

See ootamata õnnistus
 Ja arvamata lunastus
 Saab võitma mõistusegi ise,
 Et nii kui unenägil
 Tõest' oleks teadmata see meil,
 Kas silmakivi see ehk tõsi?

Siis meie suu täis naeramiist,
 Ja meie keel täis hõiskamiist,
 Et ilmund õnne kuulutada,
 Ja auustada kuningat,
 Kui oma heldet päästijat,
 Ja tema armu ülendada.

Siis rahvas, kes meid naerab nüüd,
 Meil otsib usu pärast süüd,
 Saab tunnistama kahetjedes:
 Et meie pole soninud
 Ja üksi unes jampsinud,
 Nii kuis nad pilgand teutades.

Seft terve ilm saab ütlema,
 Kui Jumal võtab avalda
 Suurt rõõmu walgust Siionile:
 „Nüüd näeme jeda päewad, vööd,
 Et Jumal teinud imetööd,
 Mis teadagi on paganaile.“

Weel enam wõib su Israel
Ja tema suu, ja hing ja meel
Sull: Halleluuja! Issand, laulda :
„Suurt imet oled sina teind,
Nüüd meie lootus täide läind,
Ja üksi rõõmu hääl on kuulda.“

Kui kaua aga, Issand, weel
Meid Baabel peab wangi teel,
Oh anna sa siin ise abi!
Küll seda wissist' jõuad sa,
Nii nagu nõmmes kuiwata
Wett kuuma, kuiwa tuule läbi..

Su armu nõu on aga see,
Et seemet nuttes külwame,
Ja ootame siin kannatades ;
Jah, küli sünnib silmarwees,
Et kosuks seeme kaste sees,
Ja lõikajime rõõmustades..

Sest talw saab pea lõppema
Ja haljas oras tõusema,
Kui mõni päew weel läinud mööda —
Siis tuleb rahwas laulades,
Wiib wihud koju hõijates :
„Ei lootus wõind meil tühjaks jääda!“

Saksa keele järele..

245. Isa käel.

Kui, Issand, oma isakäel
Mind saadad sa,
Ei ole võimust waenu wäel
Mind hukata.

Ja tõusku tema wiha woog
Ka taewani,
Ei ehmata ta maru hoog
Mind ilmaski.

Seist mere laenel mäsjawal
Ja walu wees,
Ma hingam sinu hoiu all
Kuld rahu sees.

Mu Issand, jah, sa wiha wäed
Kõik waigistad —
Ja koju, koju armu käed
Mind kannavad!

Lauliku lõpusõna.

246. Koda kaljul.

Oh sugurahwas, raja
Su koda kaljule,
Kus kindel sinu maja
Ka tormis tõeste.

See kalju on ju Jumal
Kõig' oma armuga,
Kes waesel, armetumal
On helde hoidija.

See põhja pääle rajand
Ju meie wanemad,
Nii kodu kohalt ajand
Nad pilwed pimedad.

Ja kui nad kannatanud
On ohtu okasraal,
Ust kaljuankruks saanud
Neil raskel, raskel aal.

Oh sugurahwas, raja
Siis sama põhjale
Ka oma terve maja
Sa usus üffine.

Siis kaljul sinu koda
On kindla põhja pääl,
Ja tõusku tuhat häda —
Ei sina kõigu sääl!

S i s u.

I.	Minu ilus ijamaa	Laul	1— 51
II.	Armastus taeva tütar	"	52— 88
III.	Looduse lehtawas hõlmas	"	89—113
IV.	Randli kullasel kõlal	"	113—120
V.	Dunnis noorpõlva õitsewas kodus	"	121—141
VI.	Hellal emasüdamel	"	142—148
VII.	Glutarfuse ja tõe teele	"	149—165
VIII.	Glumerel mäsus ja marus	"	166—198
IX.	Kuldrannale isatojas	"	199—255

Trükiwead ja õiendused.

Sehekülg	16	1 rida alt	mere rand;	loe:	jõe rand;
"	34	8 " alt	waenule,	"	wainule,
"	62	6 " ülewalt	kroon	"	kroon,
"	75	4 " ülewalt	niit. —	"	niit —
"	84	3 " alt	peagi	"	peagi,
"	141	3 " ülewalt	näinud!"	"	näinud!"
"	182	4 " alt	Tormisel	"	Tormisel

g.
01790 $\frac{1}{4}$

S15818